LETNIK XVI., ŠT. 33 (756) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 15. SEPTEMBRA 2011

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Danijel Devetak

Nekaj se premika...

Spričo zablod politike se nekaj le premika. Že ob zadnjih referendumih in upravnih volitvah v Italiji so volivci dokazali, da so sicer vedno bolj oddaljeni od političnih strank, da bi pa radi spet imeli glas, ko gre za oblikovanje demokratičnega življenja v državi. Govorilo se je o "novem vetru", ki je presenetil tako vlado kot opozicijo, o transverzalnem gibanju, ki se je razplamtelo v spletnih družbenih omrežjih.

Papež Benedikt XVI. je v Ogleju maja letos priporočil oglejski in vsem drugim Cerkvam v Italiji zavzetost, da v novem rodu prebudijo ljudi, "ki bodo sposobni prevzeti neposredne odgovornosti v raznih družbenih okoljih, še posebej v politiki". Krščanska antropologija nas spodbuja k snovanju politike ne na temelju oblasti, temveč na iskanju skupnega dobrega, je mesec kasneje dodal na Hrvaškem. Italijanska katoliška združenja, dejavna v svetu dela, so julija meseca podpisala t. i. manifest "za dobro politiko". Govori se o tem, da načela, kot so obramba življenja, družina in svoboda vzgoje, ne smejo slediti tržni logiki in ne morejo biti za kristjana v politiki cilj, temveč izhodiščna točka. V zadnjih dneh avgusta je v Castel Gandolfu potekal "konklave" - zaprt javnosti in medijem - t. i. mednarodne mreže katoliških parlamentarcev iz Evrope, ZDA, Avstralije, Koreje in Srednje Amerike. Predstavniki "mreže", ki jo je lani "stkal" dunajski kard. Schönborn, so razpravljali o krščanskih načelih in napadih na Cerkev v času gospodarske krize. Proti nevzdržnemu stanju v politiki in proti njenim "dramatičnim praznim marnjam" je nedavno dvignil glas tudi predsednik škofovske konference kard. Bagnasco.

Kakšni bodo učinki teh in drugih pozivov, je težko predvideti. Dejstvo je, da se na različnih ravneh marsikaj že premika. Kennedy je pravil: "Ne sprašuj se, kaj lahko naredi država zate, temveč kaj ti lahko narediš zanjo". V tem duhu se je v zadnjih letih veliko politikov po vsem svetu pojavilo v družbenih omrežjih. In ljudje so se odzvali. Redno sodelujejo z nasveti, pripombami in predlogi. Idealisti, pa tudi ljudje s strokovno pripravo, na tak način vedno bolj vplivajo na demokratično rast in razvoj demokracije prek interneta, sodobne agore. Pojav so že poimenovali: "we-gov"; na slikovit način mu pravijo tudi "open government", morda pa je še najučinkovitejši naziv "wikikracija", t. j. demokracija, ki jo pospešujejo spletne dinamike soudeleženosti. Ameriška univerza je ugotovila, da bodo take oblike v naslednjih letih znatno izboljšale učinkovitost demokratičnih javnih uprav, ki se bodo tako nujno - in končno - prilagodile zahtevam in potrebam državljanov. Prava revolucija! In odlična priložnost tudi za kristjane, ki želijo biti kvas, sol in luč!

Nekaj premikov je zaznati tudi na krajevni ravni. Na Goriškem npr. krožek Rizzatti v zadnjem letu spodbuja prenovljen razmislek o vlogi kristjanov v politiki, da bi okrepili krog ljudi, ki bi bili s svojo krščansko opredeljenostjo sposobni nuditi svoj prispevek civilni družbi.

V Sloveniji pa vlada precejšnje pričakovanje za t. i. vseslovenski zbor kristjanov in ljudi dobre volje, ki bo v organizaciji civilne iniciative Prebudimo Slovenijo potekal 17. septembra na Otočcu. Prireditelji želijo spodbuditi večjo socialno angažiranost ljudi in procese, ki bodo Sloveniji pomagali najti zdrave temelje in boljšo prihodnost v prepričanju, da "je Slovenija lahko in da mora biti duhovno bogatejša in vsestransko uspešnejša".

Ti in podobni poskusi morda še niso dovolj zreli, da bi govorili o novi politični in civilni zavesti državljanov. Je pa vsaka pobuda, ki raste iz krščanskega humusa, le spodbudno znamenje.

Foto IG

Bazovica 2011

"Bidovec, Marušič, Miloš, Valenčič niso padli na tej gmajni, da bi se danes mi kregali med sabo!"

Bazovska gmajna je v nedeljo, 11. septembra, ponovno zaživela ob plapolanju zastav, ob petju in glasbi. Svečanost na bazovski gmajni je bila tudi tokrat višek proslav v spomin na žrtvovanje naših štirih junakov, ki so 6. septembra leta 1930 padli pod streli fašistične diktature.

Pred spomenikom bazoviških junakov so bili tudi letos prisotni predstavniki javnih oblasti bodisi iz Italije bodisi iz Slovenije, predstavniki političnih strank, borčevskih organizacij in organizacije Tigr. Slovensko državo sta zastopala minister za šolstvo in šport Igor Lukšič, slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirošič, generalna konzulka Vlasta Valenčič Pelikan in konzulka Bojana Cipot. Prisotni so bili tudi podpredsednik pokrajinske uprave Igor Dolenc, predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali, kulturni odbornik tržaške občinske uprave Andrea Mariani, občinska svetnika Igor Svab in Stefano Ukmar, predsednik občinskega sveta Iztok Furlanič, župani okoliških občin, deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Kocijančič (ta je zastopal predsednika dežele Tonda), senatorka Tamara Blažina, predsednik Zveze Borcev Janez Stanovnik in drugi.

Kot je poudaril predsednik Odbora za proslavo bazoviških junakov pri NŠK Milan Pahor, so bili naši bazovski junaki prvi primer evropskega antifašizma nasploh. Dejstvo pa, da je vrsto let prisoten na gmajni tudi italijanski govornik, potrjuje, da je Bazovica postala del italijanske antifašistične zavesti. Pahor se je obenem spomnil tudi 70-letnice ustanovitve OF, 70-letnice 2. Tržaškega procesa, 20. obletnice samostojne slovenske države in 10 let zaščitnega zakona. "Spomniti pa se moramo še enega datuma, 11. septembra 2001, in samomorilskih atentatov na ZDA. Deseta obletnica tega dogodka nas mora še danes spomniti, koliko sovraštva je še na svetu, in nas še naprej opomniti, kako pomemben je dialog med družbenimi in političnimi dejavniki za zagotavljanje miru in sožitja", je dejal Pahor, ki se je poleg Ferda Bidovca, Frana Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojzija Valenčiča spomnil še Vladimirja Gortana (ustreljen je bil pred bazoviškimi junaki) in Antona Gropajca, ki si je v Rimu vzel življenje po mučenju fašističnih krvnikov. Minister Lukšič je v svojem nagovoru poudaril, da je bila Slovenija že od samega začetka protifašistična država, zaradi česar je vedno uživala mednarodni ugled. Po polaganju vencev slovenskih organizacij in prisotnih oblasti je italijanska govornica, prof. Marina Rossi, v razmišljanju analizirala, kako je zgodovinopisje obravnavalo bazoviške junake in prvi slovenski antifašistični boj v naših krajih. Dejala je na primer, da se je odnos do tega obdobja v Sloveniji spremenil v '80. letih, saj je tedaj slovenska zgodovinska stroka začela jemati v poštev tudi doprinos liberalcev in katoličanov v boju protu nacifašizmu. Govornica je obenem svarila množico pred dejstvom, da sedanji čas hude finančno-gospodarske stiske, vedno večjega hrupa neonacističnih gibanj in divjega liberizma zrcali marsikatero podobnost z obdobjem začetnega fašizma. Bolne demokracije na zahodu bodo namreč ponovno zašle v slepo ulico v primeru, da bodo nadaljevale na poti iskanja golega zaslužka in čaščenja potrošništva. Rešitev je le v negovanju solidarnosti in kovanju čim širše kulturne podlage evropskega človeka.

Slovenski slavnostni govornik, predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor, je v svojem razmišljanju izhajal najprej iz dejstva, da razsodba zloglasnega posebnega sodišča, ki je štiri mlade zapisalo smrti, še velja: "Državni interesi po vojni niso dovolili in aparat ni hotel, demokratične sile si niso upale, Jugoslavija in Slovenija nista zahtevali in tudi manjšina se do danes ni zavzela za revizijo procesa, ki bi gotovo izbrisal obtožbo terorizma. Ta obtožba še danes preprečuje, da bi bil spomenik deležen uradnega priznanja, čeprav iz Slovenije prihajajo uradne delegacije z vladnimi predsedniki in ministri na čelu. Obsodbe terorizma si Tigrovci niso zaslužili, čeprav so se zatekli k sili". Ta sila je po Pahorjevem mnenju upravičena, saj je bil takrat proti Slovencem in Hrvatom na višku "pravi kulturni genocid, ki je bil načrtovan in sistematično izveden brez pomislekov v več letih, kot dokazuje ukinitev vseh slovenskih šol". V tistem času je bil fašizem že trdno usidran v državni oblasti, ker je že spravil v tek vse samoobrambne mehanizme ter speljal vse pobude, ki jih je sprožil ob svojem nastopu: "Torej ni bil v nikakršni nevarnosti zaradi prisotnosti manjšin". Režim je zgodaj začel s hitrimi potezami uresničevati, kar je želela doseči že predvojna, še liberalna država. Ta ni bila nikoli naklonjena manjšinam, kakor dokazujejo njeno ravnanje v Benečiji in Reziji od vsega začetka in tudi lažna zagotovila in obljube, ki jih je preko svojih generalov razdajala Slovencem in Hrvatom ob okupaciji Primorske in Istre leta 1918".

/ stran 3

Igor Gregori

Spet Pastirček!

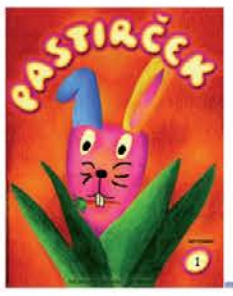

Po poletnem premoru je izšla prva številka priljubljene otroške revije Pastirček v novem šolskem letu.

Vabilo Igorja Gabrovca

Na sedežu Devinskih zborov bo v torek, 20. septembra, ob 18.30 srečanje javnih upraviteljev

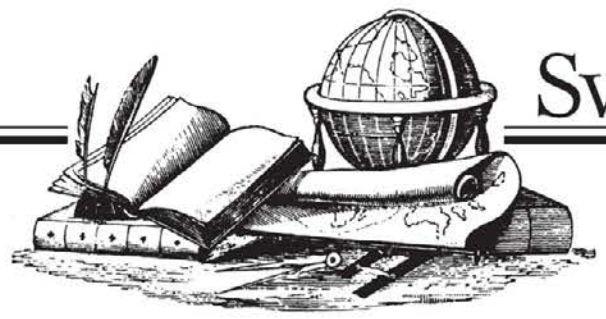

11. september 2001 - 11. september 2011

Pomembna obletnica prelomnih dogodkov

Pred desetimi leti se je na neki način začelo novo svetovno obdobje. Tej trditvi v prid je lahko že način, kako se je vse skupaj tisto popoldne, 11. septembra 2001, odvijalo zame. Samo nekaj minut po tem, ko sem stopil z avtobusa, sem med korakanjem po domači Prvačini prejel SMS, kjer mi je prijateljica sporočala nekako takole: "Vklopi TV in si poglej, ker se je zgodilo nekaj strašnega". In res, po televiziji smo lahko praktično v živo spremljali newyorške dogodke. Še nikdar prej nismo nobenega strašljivega dogodka mogli gledati prek zaslonov, pa tudi hitrost kroženja informacij je bila veliko hitrejša – to so bili šele začetki mobilne telefonije in hitrega interneta, vsaj kar zadeva nas, navadne ljudi. Danes imamo mobitel že praktično vsi, vsi imamo tudi hitri internet, TV je internetna ... Mnogi terorističnim napadom v New Yorku in drugod ne pripisujejo večje teže, na njegovo mesto raje postavljajo dva dogodka: razširitev Facebooka na navadne ljudi, torej na ne-pripadnike samo nekaterih ameriških univerz, kakor tudi ekonomsko krizo izpred treh let. Ta dva dogodka sta resnično bila zelo pomembna, vendar ne moreta stopiti na mesto WTC, ki ju že deset let ni več.

Naš način razmišljanja in pogleda na svet ter dogodke v njem se je namreč takrat temeljito spremenil. Od takrat so vsi tovrstni dogodki svetu na očeh – najbolj znani je tisti z začetka poletja, ko Breivik s puško v roki pobija mlade udeležence poletne šole na otoku Utoya. Tudi teorija o koncu zgodovine je po 11. septembru pomahala v slovo, saj se je začel globalni spopad Zahoda, ki prvič ni izhajala iz njega samega, prišlo je do t. i. četrtega svetovnega spopada. Vse, kar je sledilo temu, pa je posledica terorističnih napadov, vse korenini v njih. Zahod je bil napaden na svojem lastnem ozemlju, simbol njegove ekonomske moči se je zrušil, na njegovo mesto je prišla ekonomsko-finančna agresivnost Kitajske, na mesto New Yorka je stopil Peking. Sama ekonomska kriza zahodne družbe, vključno z družbo Lehmann Brothers, se je delno tudi rodila iz iznajdljivega, a tveganega poskusa, da bi odgovorili na protiudarce terorističnih napadov.

Žal smo v preteklih dneh po medijih spremljali vse preveč čustvenih izbruhov, manjkalo pa je treznega premisleka vsega, kar se giblje okrog 11. septembra 2001. Tu je nujno treba omeniti zlasti dva dogodka. Prvi je mednarodna konferenca OZN o temi rasizma v Durbanu, v Južnoafriški republiki (31.8. -7.9.2001), drugi pa je uboj Ahmada Shaha Massouda, ki se je zgodil 9. septembra 2001. Glede konference velja povedati, da so islamske države udeleženke skušale vsiliti svoj načrt dneva glede Bližnjega vzhoda. Te dežele niso bile pripravljene na noben kompromis, tako da so Izraelci in Američani zapustili prizorišče. Zanimivo je bilo videti, kako je v sebi sicer precej razklani muslimanski svet tokrat ostal enoten v svojih zahtevah, kako je začutil, da lahko Zahodu vsili svoje zakone, ne glede na mednarodno prakso. Muslimani so se še kako zavedeli, da je Zahod postal šibak, kar se zlasti vidi v tem, da so dosegli obsodbo 'islamofobije', kar naj bi pomenilo diskriminacijo islama, ki je enakovredna 'antisemitizmu'. Pogosto slišimo, da je islamofobija reakcija Zahoda (ali dela le-tega) na dogodke 11. septemra 2001, v resnici pa je bil ta koncept predhoden tem dogodkom, potem pa so ga v določenih krogih izkoristili, da bi nekako zajezili protiteroristične reakcije. Zahod je torej resnično postal islamofobičen, a v pravem pomenu besede – pred islamskim svetom so se mu začele tresti hlače. V tem oziru smo vedno znova priče, kako se zahodni svet boji jasne obsodbe diskriminacije ne-muslimanov v islamskih deželah.

Kmalu zatem je bil umorjen 'Panjširski Lev' Ahmad Shah Massoud, afganistanski narodni junak, ki mu je najprej uspelo v odporu proti Sovjetski zvezi, potem pa proti talibanom, s tem pa je ohranil nadzor nad Panjširjem, velikim ozemljem. To je bil edini zares zanesljiv sogovornik in tudi edini, ki si je želel svobodni in demokratični Afganistan. Še marca 2001 je v Evropskem parlamentu opozoril, kako Pakistan, Savdska Arabija in Al Kajda podpirajo talibane, kakor je tudi opozoril, da Al Kajda pripravlja velik napad na ZDA. Ta umor so poznavalci takoj videli kot znamenje nečesa hudega, Al Kajda pa je pravilno predvidevala, da talibanom in sebi v primeru napada naredijo uslugo z odstranitvijo njihovega največjega sovražnika, ki bi lahko pomagal Američanom pri vzpostavitvi demokratičnega Afganistana.

Skupek dogodkov tistega septembra 2001 nam pomaga tudi pri razumevanju aktualnih dogodkov po islamskih deželah, kjer se spopadajo islamski skrajni tokovi in demokratična gibanja, kjer je možno še prav vse. Tu je Zahod poklican k temu, da se končno le enkrat strezni in neha kazati znake šibkosti, podrejanja in drugih podobnih stvari, saj ravno to hočejo določeni tokovi v muslimanskem svetu. Zahodni svet mora najti svojo identiteto – prav veliko časa nima več.

Andrej Vončina

Zbor slovenskih izvoljenih javnih upraviteljev

Priložnost za izdelavo skupne strategije

Kaj mislimo glede vloge starih in novih oblik gorskih skupnosti in kako se nameravamo vanje vključevati? So pokrajine še potrebne ali se jim lahko odpovemo? Je zamisel o metropolitanski občini po novem sprejemljiva, ali moramo vztrajati pri popolni avtonomiji vseh občin na območju, ki ga Slovenci zgodovinsko naseljujemo? Kako lahko učinkovito zaščitimo prednosti upravne avtonomije naših občin? Kaj nam pomeni ohranitev statusa avtonomne dežele in kako lahko to izkoristimo za priznanje večjega manevrskega prostora tudi pri reorganizaciji sistema krajevnih uprav in ali bomo pri tem kot Slovenci sposobni odigrati vlogo aktivnega subjekta? Do kod sega "krčenje stroškov politike" in kje se začne stanje ogroženosti? S temi in podobnimi vprašanji deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec vabi vse izvoljene javne upravitelje - ne glede na strankarsko pripadnost - na tretje tovrstno soočenje, ki bo v torek, 20. septembra, ob 18.30 na sedežu Devinskih zborov.

Že ta torek, 13. septembra, je pristojna komisija deželnega sveta končala obravnavo zakonskega osnutka deželnega odbora, ki napoveduje dokončno likvidiranje nekdanjih gorskih skupnosti in torej konec njihove komisarske uprave z istočasno ustanovitvijo Zvez goratih območij (Unioni montane). Zakonski osnutek bo nato po vsej verjetnosti že 27. septembra na dnevnem redu plenarnega

Igor Gabrovec

zasedanja deželnega sveta, ki naj bi dokončno uzakonil novo obliko povezovanja med občinami. "Kot politična opozicija", je dejal Gabrovec, "smo že izpostavili številne senčne plati nove javnoupravne tvorbe, ki ne odgovarja potrebam ozemlja, ne goratega ne nižinskega. Več kot dve leti komisarske uprave gorskih skupnosti sta povzročili občinam v goratih območjih nepopravljivo škodo tako zaradi zamujenih priložnosti razvoja in črpanja namenskih sredstev kot tudi zaradi zmede in negotovosti, ki ju je komisarska uprava posejala med občinske upravitelje. Dvojezične občine v videmski pokrajini naj bi bile po novem razdeljene kar na tri Gorate zveze, katerim se po popravku, ki ga je komisiji predložila deželna uprava, prišteje še briška, ki naj bi zaobjela Števerjan in vso Gorico. Še vedno ni jasno, kateri naj bi bili pozitivni vzgibi tovrstne reforme, in zlasti ni jasno, kje naj bi prihranili pri stroških, saj bo nova ureditev dejansko dražja in birokratsko težja od dosedanje".

"Zadnji Berlusconijev finančni manever je postavil tudi slovenski narodni skupnosti nove čeri, ki se jim bomo težko izognili brez posledic. Napovedani so ukinitev Pokrajin z ustavnim postopkom in ustanovitev mestne (metropolitanske) občine, pa tudi možnost razpolovitve parlamenta in deželnega sveta FJK z vsemi neznankami v zvezi z možnostjo izvolitve slovenskih predstavnikov ter vsiljevanje združevanja manjših občin oz. drastičnega krčenja števila občinskih svetnikov in odbornikov. Kot izvoljeni predstavniki priznane, avtohtone in tudi mednarodno zaščitene narodne skupnosti ne moremo ostati križem rok in čakati na razvoj dogodkov. Nestabilna politična scena v Italiji nam lahko prinese številne novosti, ki so morda celo slabše od že napovedanih".

V nedeljo, 18. septembra, v Nabrežini

Politično srečanje stranke Slovenska skupnost

Stranka Slovenska skupnost organizira ob koncu poletnih dni politično in družabno srečanje pod geslom *Naš praznik* za svoje člane, somišljenike in prijatelje, kar naj bi bilo tudi uvod v novo politično sezono, ko bodo pred vrati novi pomembni izzivi: še kako pomembne bodo namreč upravne volitve naslednje leto. Srečanje bo v nedeljo, 18. septembra, ob 17. uri na igrišču SD Sokol v Nabrežini. Na programu je najprej sprejem gostov, sledila bosta pozdrava sekcijskega tajnika Edvina Forčiča in pokrajinskega tajnika Petra Močnika. Na vrsti bo nato okrogla miza o temi Devin-Nabrežina jutri, na kateri bodo sodelovali predstavniki Demokratske stranke, Združene levice, SEL, Italije vrednot in Slovenske skupnosti. Srečanje bo sklenila družabnost z ansamblom Kraški muzikantje.

V primeru slabega vremena bo srečanje v prostorih Grudnove hiše v Nabrežini.

Prejeli smo

Župan občine Naborjet-Ovčja vas je odzdravil v italijanščini

Zadnje dni svojih poletnih počitnic sem letos preživel v Ovčji vasi v Kanalski dolini. Ker sva z dekletom hotela vpisati njeno domače vino na razstavo in pokušnjo vin "Ein prosit in Tarvis", ki bo na programu jeseni v Naborjetu in na Trbižu, sva se 31. avgusta (mislim, da se ne motim) pripeljala do Občine Naborjet-Ovčja vas v Naborjetu, kjer sva vprašala za informacije o vpisnini. Takoj sem opazil človeka in šla sva do njega. Zdelo se mi je, da je prav on, župan tamkajšnje občine Alessandro Oman. Tudi svojemu dekletu sem namignil, da je verjetno župan, a da nisem prav gotov. Vseeno sem mu pogumno rekel "Dober dan"! Odzdravil mi je s krepkim "Buongiorno"! Nato sem ga glede vpisnine vpraševal v italijanskem jeziku, misleč, da sem se morda le zmotil in da sem ga pomotoma imel za župana.

Ko sva odšla, je odšel iz stavbe tudi najin sogovornik, katerega so takoj ob izhodu na trgu pozdravili trije znanci: "Ciao Alessandro"!

Obstal sem kot pribit in rekel punci, da bom o tem kaj napisal.

Morda je to le izjemno naključje fizične in imenske podobnosti, morda moja osebna prenagljenost pri ocenjevanju. Če je tako, se že vnaprej oproščam za nesporazum. V obratnem primeru pa ostajam brez besed. Na občini v Ovčji vasi bi uslužbenci morali obvladati slovenski jezik, kaj šele župan slovenskega rodu!

Pred dvema letoma je isti župan poskrbel, da je občina bila sprejeta v seznam tistih občin, v katerih naj bi se uvajala vidna dvojezičnost, sicer je podčrtal, da to samo, če bodo namestili štirijezične table. Obljubil je, da bo slovenščino uvedel samo ob prisotnosti nemščine in furlanščine. Kljub zadovoljstvu mi je že takrat 'zasmrdelo'.

Na nočni omarici imam kot vodilo še vedno izvod knjige prijatelja Erika Dolharja, ki se glasi "Boj za slovenstvo Kanalske doline".

Tomaž Špacapan

Povejmo na glas

Sebičnost bogatih in veličina male Rachel

V času sprejemanja "manovre", ki naj bi v dobrih treh letih stisnila pas Italijanov za več kot 50 milijard evrov, v času velike finančne in ekonomske krize, ki spravlja v nevarnost celo evro, v času nenehnega spreminjanja ukrepov, ki se vse bolj prevešajo v škodo srednjega in nižjega sloja ter vse bolj v korist bogatih, ki posedujejo skoraj polovico celotnega premoženja vseh državljanov, v času, ko naj bi tisti z letnim dohodkom nad 90 tisoč evrov prispevali 5%, in tisti z letnim dohodkom nad 150 tisoč evrov 10%, in je potem navedeni "solidarnostni prispevek" izginil iz svežnja ukrepov, da bi se kasneje ponovno pojavil kot 3% prispevek, vendar le tistih, ki imajo 300 tisoč letnega dohodka, in so izračuni pokazali, da bi to v treh letih navrglo le 200 milijonov evrov, v času torej, ko je morebitni dodatni delež bogatih označen kot "solidarnostni prispevek" oziroma nekakšna miloščina vseh tistih, za katere ni jasno, kako morejo imeti nekaj sto tisoč evrov letnega dohodka, in ne nazadnje v času, ko bogatemu sloju niti na misel na pade, da bi na svojo pobudo dal nekaj svojih večjih drobtin za vse več družin v stiski in celo revščini, v tem času postaja jasno, da je sebičnost bogatih in vseh tistih, ki jih podpirajo, največja nevarnost razvitega sveta, nevarnost, ki že pričenja spodkopavati celotno družbo ter jo potiskati v območje socialnih uporov in nemirov. In v tem istem času je bila objavljena novica o mali Rachel Beckwith iz Seattla v Združenih državah Amerike, ki je v kruto odmerjenih devetih letih postala večno sijoča veličina, ob kateri nas je sram toliko bolj, kolikor manj smo resnično dobrega napravili za druge in ne zgolj za nas same. Ko je bila stara pet let, je dala svoje lepe lase za otroke, ki bolehajo za rakom. Lase je dala ponovno, ko so ji spet zrasli, in tretjič ob izpolnitvi devetega leta. Ob tem rojstnem dnevu je vse bližnje prosila, naj ji ne kupujejo daril, ampak naj dajo denar za tiste, ki gradijo v Afriki vodnjake, da bodo ljudje imeli vodo. In kot bi se presunljivo uresničilo tisto pravilo, da človek odide s tega sveta tedaj, ko je že dal svoj bistveni delež drugim, tako je mala Rachel po devetem rojstnem dnevu preminila v prometni nesreči. Na delu pa je bilo očitno nekaj ali nekdo, ki je želel, da njena dobrota in veličina zaživita do zaslužene mere, in tako je za Rachel in njena dejanja izvedel mladoletni glasbeni zvezdnik Justin Bieber in vse skupaj je preko interneta vdrlo v srca številnih mladih in tudi manj mladih ljudi, ki so v njenem imenu in v njen spomin zbrali v dobrodelne namene milijon ameriških dolarjev. Res, kakšna veličastna in pretresljiva zgodba, kako polna plemenitosti in vsega tistega, kar je dobro v nas in kar lahko celo v otroku zadobi takšno moč, da ponovno zaživi upanje v človeka, ki bo lahko zares našel izhod iz sedanje vsesplošne stiske, in to ne z bogastvom ali s silo, pač pa v srečni predanosti resničnemu sočutju do sočloveka in vseh ljudi.

Janez Povše

POGOVOR Magda Reja – Etnologinja in svetovna popotnica

"Moje korenine so dobro ukoreninjene v Brdih!"

Etnologinja in svetovna popotnica Magda Reja iz Snežatnega v Goriških Brdih, ki je leta 1997 skupaj s kolegico Tatjano Sirk za diplomsko nalogo o briški kuhinji prejela študentsko Prešernovo nagrado, je že vrsto let razpeta med rodnimi Brdi v toplejših mesecih leta in potovanji po svetu, kamor jo odnese, ko pri nas odpade listje. Obiskala je že vse kontinente in spoznavala različne kulture, zadnjih nekaj let pa se vrača v Saharo, ki jo je očarala in jo vsakič odkriva na novo. Po knjigi *Ime tvoje zvezde je Bilhadi*, ki opisuje 1800 kilometrov dolgo in pet tednov trajajočo pot s karavano kamel v osrčje Sahare in nazaj in je bila leta 2006 na slovenskem knjižnem sejmu proglašena za prvenec leta, je Magda Reja pred kratkim končala pisanje svoje druge knjige, ki prav tako prinaša zgodbe iz puščave, izšla pa naj bi konec letošnjega ali v začetku prihodnjega leta.

Brda, v katerih živite, so bila pred kratkim v znamenju festivala Sanje, ki je nadomestil nekdanje Dneve poezije in vina. Z diaprojekcijo s poti po Sahari ste sooblikovali dogajanje v Šmartnem. Kakšen vtis je na vas naredil festival, kaj prinaša oziroma kaj pomeni za Brda?

Bila sem le en kamenček v mozaiku tega festivala. Sicer pa mislim, da je lepo, da je v Brdih tak kulturno bogat festival. Mogoče pa bi bilo dobro razmisliti o tem, ali je res prav, da se dogajajo zanimive reči v Šmartnem in Medani istočasno, ker to nekako zmede ljudi. To vem iz pogovorov z mnogimi. Marsikdo ni vedel, kako bi se odločil, in vedno je bilo treba nekaj žrtvovati za nekaj drugega. Drugače pa, kar se programa tiče, je bilo 'fino'. Bogat je bil, kot da bi vse zmetal v en koš in potem iz tega potegnil malo muzike, malo razstav, pa fotografije, poezijo, pa vino seveda, skratka, tak poln, bogat program. Res pa je, da domačinov ni bilo prav veliko. Ne vem zakaj. Morda ima prav moj tata, ki pravi: "Brici so samo za delo".

Brda se zadnjih nekaj let precej spreminjajo. Tudi turistično se prebujajo. Kako gledate na to preobrazbo?

To je dobro, vsekakor pozitivno, ampak treba je ohraniti tradicijo, ki ji damo neko žlahtnost, ne pa, da se tradicija preveč modernizira, da se, ne vem, posekajo kakšna drevesa, ker ravno v tistem trenutku nagajajo nekemu kosu betona. To mi ni všeč. To je skrunitev narave, tradicije. Da pa se Brda kulturno oziroma turistično razvijajo, je vsekakor pozitivno.

O vaši navezanosti na Brda priča dejstvo, da se kot svetovna popotnica vedno znova vračate v domače gnezdo, v Snežatno. Vas je kdaj vendarle zamikalo, da bi pognali korenine kje drugje, in če ja, kje?

Ni me zamikalo, ker so moje korenine, ki so tukaj v Brdih, v Snežatnem, prav dobro ukoreninjene in jih nobena burja ne izkorenini.

Ste pa razpeti med Brdi in svetom. Poletja oziroma topli del leta preživljate tukaj, zimske mesece pa na tujem, najpogosteje kje na toplem. Koliko časa že traja ta razpetost?

Ta razpetost traja kakšnih 25 let, nekje od faksa (op. p. - fakultete) naprej. Brda in moja hiša, moja domačija, to je res nekaj izjemno krasnega, ampak biti tu 12 mesecev je pa tudi malo predolgo.

Kdaj se navadno oglasi tisti notranji glas in vas pokliče na pot? Kdaj začutite, da je treba 'spokat', zapustiti varno zavetje doma?

Vedno rečem, da takrat, ko odpade listje. Takrat so glavne reči tu pospravljene in do zdaj sem lahko tako živela, razpeto. Koliko časa še in kaj bo naprej, ne vem, ampak do zdaj je kar 'fino' oziroma, kot mi je rekla neka gospa: "Ti vsaj imaš o čem sanjati". Mogoče bom imela na stara leta vsaj o čem sanjati. Take, bogate sanje.

Ko odpade listje, greste. Kdaj pa se vračate?

Ko so drevesa že polna listov.

Seznanili ste se že z različnimi kulturami na različnih kontinentih. Ali na katero od celin še niste stopili?

Stopila sem že na vse kontinente, nisem pa obiskala še vseh držav, ker je teh veliko. Želela bi si na primer spoznati Indijo in mnogo je še tega, je pa tudi tako, da ko prideš v neko državo ali pa na neki kontinent, so prvi stiki bolj površinski, turistični, a bolj kot poznaš ljudi..., bolj te vleče. Odprejo se ti tudi drugačna obzorja, kar je pod površjem, in tisto je pravzaprav to, s čimer si lahko obogatimo življenje, sicer lahko ostane tako, površinsko, fotografije in to. To je en način, ampak jaz sem etnolog in mene so vedno zanimale tuje kulture, drugačni načini življenja, in to me še vedno zelo zanima. To je pravzaprav glavna stvar, ki me zanima v življenju.

Širši slovenski publiki ste postali znani z leta 2006 izdano knjigo Ime tvoje zvezde je Bilhadi, ki je izšla pri založbi Sanje in je bila izbrana za prvenec leta, opisuje pa pot s karavano kamel v osrčje Sahare in nazaj. O tem je bilo že veliko napisanega in povedanega. Ali je bilo s psihofizičnega vidika to vaše najtežje potovanje do zdaj?

Ne, ni bilo najtežje. Fizično težki so bili tudi meseci v Amazoniji. Med gozdarji, kjer je bila prav tako neznosna vročina, težka, vlažna. In komarji. To je bilo nekaj groznega. Bilo jih je toliko, kot bi ti jih kdo z vedrom metal v glavo. Težko, lahko potovanje? Zdi se mi, da če si zdrav, potem je problem samo v glavi. V psihi. In če si nečesa želiš, potem ni težko oziroma tudi, kar je težko, gre kar nekako mimo, je del potovanja. Tako kot v vsakdanjem življenju. Si dobre ali slabe volje, se razjeziš. In če sam potuješ tako kot jaz, potem se po navadi niti ne razjeziš, ker ni nikogar zraven, na katerega bi stresel svojo vrečo nejevolje.

Kako pa se telo navadi na pomanjkanje vode. Ne predstavljam si, kako izgleda pešačiti 8 do 16 ur na dan po puščavi z omejeno količino vode?

Vode je malo. Mislim, da se tudi organizem s časom navadi na malo vode, ali pa preprosto veš, da je ni, in zato je piješ manj. Je pa voda nekaj, kar sami nomadi, vsa ljudstva, ki živijo v Sahari, zares globoko spoštujejo. Vode je malo. Po nekaterih delih Sahare jo najdemo že nekaj metrov pod zemljo, po drugih pa je treba vrtati tudi 600 metrov globoko, da pridemo do nje. Tuaregi pravijo "Aman Iman", kar pomeni "voda je življenje". Tam se to zares čuti in z njo nadvse spoštljivo ravnajo. Nobena kapljica ne gre v nič. Najprej si na primer umijejo obraz, potem roke, potem noge in potem tisto, kar je ostane, zavržejo tja, kjer je mogoče samo šopek suhe trave, ampak vsaj nečemu koristi. Čisto nič je ne gre v nič.

Med Tuaregi ste preživeli kar lep čas. Kako gledate na trenutno situacijo v Libiji, kjer so ti, kolikor vem, v precej nezavidljivem položaju?

Mislim, da je Evropa s Sarkozyjem na čelu zakuhala vročo 'župo', kot se reče, ampak ne vem, kdo jo bo pojedel. Do zdaj so edini, ki so na slabšem, tamkajšnji ljudje. Afričani, na primer, ki so bili v Libiji na začasnem delu, so zdaj prišli nazaj. Libijci, ker so, kljub diktaturi, imeli vsaj mir. Orožja je zdaj na pretek in prosto potuje po Sahari. Vsi tisti, ki so se prej lahko ukvarjali s turizmom ali pa kakim legalnim trgovanjem, zdaj nimajo kaj početi in so se vrgli v ilegalne načine pridobivanja denarja. Skratka, do zdaj ta zmaga, ki je predvsem zmaga zahoda, tistim krajem ni prinesla še čisto nič dobrega. In mislim, da kar bo prinesla koristi, jih bo samo zahodu, in ko se bo zahod umaknil, češ da je vojne konec, se bo tam šele začela prava vojna, kaos, kot je v Iraku, Afganistanu.

Kje vse ste bili in kaj ste odkrivali v zadnjih letih po izkušnji s karavano kamel?

Od takrat naprej sem bila vsa ta leta na saharskem področju. Ali je bil to sever Malija, ali je bil to jug Alžirije, tam proti Libiji, na severu Nigra – del Sahare proti Čadu, a vedno je bila Sahara.

Bi se temu lahko reklo "mal d'Africa", kot pravijo nekateri, da ko enkrat okusite Afriko, vas ne vleče nikamor drugam več. Mogoče "mal di Sahara"?

Sahara ima take čare, kot ga ima morje, in zato tudi privlačuje, ja. Drugače pa bi lahko rekla tudi: bolj kot poznam, manj poznam, oziroma, ko poznaš malo več kot malo, se ti šele odpre neki svet, ki ga je treba še spoznati. Zadnja leta sem na primer potovala s kamioni - s tihotapci cigaret čez Saharo, potem sem obiskala kraje, ki jih ne bi, če si ne bi s časom nabrala zvez in poznanstev, pa tako zelo različna je Sahara, čeprav je na videz enaka ali pusta.

Katero je bilo zadnje potovanje, kje ste preživeli letošnje zimske mesece?

Letošnjo zimo sem spet začela pod Saharo, na sahelskem področju in potem sem se počasi pomikala do subtropskega in tropskega dela, do morja. Do Atlantika. Dol in potem gor.

Kaj ste odkrivali na tem potovanju?

Kot po navadi nove kulture. Vudu, na primer.

Potujete pretežno sami. Zakaj?

Zato, ker je pravzaprav najlažje. Tako sem navajena in tudi, če si sam, nikoli nisi sam. Tako se samo reče. Vedno koga srečaš, pa bolj si v stiku z ljudmi, če si sam. Ljudje bolj pridejo do tebe in ti do ljudi. In v zoprnih trenutkih ti ni treba nikogar prenašati.

Vseeno pa ta solo potepanja v odročne kraje predstavljajo določeno tveganje. V nekaterih tradicionalnih družbah je osamljena ženska popotnica najverjetneje tabu tema. Kako se soočate s tem?

Saj se s prakso naučiš, kam položiti svojo nogo ali pa ne. Potem nekako začutiš, ali lahko nekomu zaupaš ali ne in kdaj je bolje, da ne. Če dvomiš, je bolje ne narediti nečesa. Treba je vedeti in začutiti, kje je tista meja med radovednostjo in neumnostjo. In do zdaj je še nisem prestopila.

Se pravi, da kakšnih težav, hujših neprijetnosti v zvezi s tem ni bilo?

Pravzaprav niti manjših ne.

Pišete o vsakem potovanju, so vsa vaša potovanja študijska, vezana na etnologijo, ki ste jo študirali, ali ni nujno?

Etnologijo sem študirala in potem od tega nisem živela, ampak jo živim zdaj. Pravzaprav je vsako potovanje etnološko v tem smislu, da raziskuješ način življenja. Že pred to knjigo sem objavljala članke, zdaj je pa že nova napisana.

Kdaj bo izdana, o čem bo govorila?

Izdana naj bi bila - ker se vse govori v pogojniku, tega sem se že naučila - konec leta oziroma v začetku prihodnjega leta. Naslov je ali pa naj bi bil Stopinje v pesku. Gre za sedem zgodb, povezanih s Saharo. Za tihotapce, za obisk Gadafija, za življenje nekih nomadov, za začetek tega tuareškega upora.

Katera od kultur, ki ste jih obiskali in spoznavali, vas je najbolj pritegnila?

Nimam neke preference. V nekatere države sem se vračala večkrat. V Mehiki sem bila skupaj skoraj dve leti, pa v Boliviji tudi nekaj takega. Ne vem, vsaka ima svoj čar.

Kaj pa načrti za letošnje leto, kam nameravate letos, ko bo listje odpadlo?

Tega pa še ne vem, ker nikoli ne načrtujem. Dosti je želja, ampak kaj bo potem, pa ne vem.

Se pravi, da se pred odhodom na pot v študijskem smislu nanjo nič ne pripravljate?

Včasih vem približno, kam in kdaj, kje točno se bo potovanje začelo, pa je velikokrat odvisno od trenutno najcenejše letalske karte, ki naj bi me pripeljala na neko območje.

Vas ukvarjanje z etnologijo v slovenskem prostoru sploh ne zanima, ali sem pa tja še vedno kaj postorite tudi na tem področju, ko ste doma?

Pravzaprav, ko sem doma, postorim samo, kar je v hiši, okrog nje in v brajdi. Drugega ne kaj dosti. 'Pucam' po hiši in hodim v brajdo.

Nace Novak

S 1. strani

"Bidovec, Marušič, Miloš, Valenčič ...

Bazoviški junaki niso nikoli iskali žrtev, nikoli niso bili ljudje tarče njihovih akcij, nikoli niso odvrgli bombe med ljudstvo, da bi sejali paniko in strah. "Zato obtožba terorizma ni bila obstojna takrat in ni niti danes". Tigrovci so bili uporniki, ki so se kot prvi v Evropi postavili zoper fašizem, da bi svoje ljudstvo ubranili pred njegovimi blodnjami in nacionalističnimi cilji. "Bili so narodnjaki, ki na svojih sestankih niso govorili o ideologijah, čeprav je verjetno vsak imel svoj svetovni nazor, pač pa samo o zaščiti jezika in kulture. Tako kot je samo s poudarkom na naravni pravici do lastnega jezika istega leta 1930 izzvenel znameniti govor božjega služabnika Jakoba Ukmarja. Zato si tudi danes nobena ideologija ne sme lastiti njihovega lika, njihove žrtve, njihovega sporočila". Pahor se je nato navezal na sedanji položaj slovenske manjšine v Italiji, ki je nedvomno drugačen kot takrat. Govornik se je navezal na dejstvo, da se je bodisi na državniški ravni (od osamosvojitve Slovenije dalje) bodisi na ravni civilne družbe marsikaj spremenilo. Začenja se tista normalnost, "h kateri smo vedno težili v odnosih med večino in manjšino in ki je pogoj za vsako sožitje. In to je bilo v osnovi tudi hotenje naših upornikov, ki jim je bilo preganjanje jezika in kulture tu živečega ljudstva nerazumljivo in nesprejemljivo".

Sergij Pahor

Res pa je tudi, da danes živimo v času, ko problem identitete doživljamo na drugačen način kot nekoč, "saj živeti v slovenskem okolju, hoditi v slovensko šolo, ali pa hoditi v slovensko gledališče in poslušati slovenski radio, danes ne pomeni več avtomatične narodne pripadnosti v tradicionalnem smislu. Prihajajo na dan drugačne vrednote. Premikanje prebivalstva, mešani zakoni, številni priseljenci od vsepovsod nam po eni strani povzročajo težave, po drugi pa rešujejo probleme naše maloštevilnosti v šoli". Prav zato mora šola doseči višjo raven, da bo znala in da bo sposobna skrbeti za kvaliteten pouk, še posebno kar se materinščine tiče, s potrebnimi poudarki na pripadnost brez pomislekov. Spoštovati druge, a ne pozabiti, da je to slovenska šola". Obenem se moramo zavedati, da je okolje, v katerem živimo, tudi naše: dvojezičnost naj bo torej spodbuda, da se pripadniki manjšine zavedamo, da "živimo na svojem ozemlju, nismo prišleki, ne taki ne drugačni begunci, zato imamo pravico, da se to pozna tudi na zunaj v vidni in slišni obliki". Tako držo moramo zahtevati od sebe in od naše manjšinske organiziranosti.

Marina Rossi

Igor Lukšič

"Naša slovenska zavest se ne sme ustaviti pri navdušenju ob petju "Vstala Primorska", biti moramo tudi pripravljeni kaj narediti in žrtvovati za skupno dobro, za katerega se prepogostoma zavzemamo samo z besedami. Tudi samoprispevek, s katerim smo po vsej Primorski zgradili nešteto narodnih domov, bi moral za nas spet postati normalna praksa. In v politiki in naših organizacijah in ustanovah civilne družbe, ki se s svojo različnostjo dopolnjujejo med seboj, mora prevladovati težnja po uspešnosti v medsebojnem spoštovanju in čim večjem sodelovanju. Bidovec, Marušič, Miloš, Valenčič niso padli na tej gmajni, da bi se danes mi kregali med sabo. Zato s spominom nanje in zvesti njihovemu duhu nadaljujmo svoje napore za to, da ostanemo in obstanemo".

Trajna podpora družinam v Afriki

Z delom do dostojnega življenja!

V lanskem avgustu smo na Slovenski Karitas začeli z zbiranjem mesečnih prispevkov v dobrodelni akciji *Z delom do dostojnega življenja*, ki družinam v Afriki omogočajo, da z lastnim delom lahko preživijo svoje družine in dostojno živijo. Na afriškem podeželju družine pogosto nimajo niti toliko zemlje, da bi lahko pridelali dovolj hrane za preživetje družinskih članov. Zelo redko dobijo priložnost za delo in za dodaten zaslužek, s katerim bi svojim družinam lahko omogočili dostojno življenje – poskrbeli za zdravstveno oskrbo družine ter za šolanje otrok. Ljudje v Afriki želijo delati, vendar te priložnosti pogosto nimajo.

S pomočjo sestre Bogdane Kavčič, misijonarke v Ruandi, in Janeza Krmelja, misijonarja na Madagaskarju, ter ob dobroti 151 slovenskih družin oziroma darovalcev, ki so se v lanskem letu odzvali na akcijo, so domačini dobili priložnost za delo in plačilo zanj. Na njunih misijonih pomagajo v zdravstvenih centrih, šolah, porodnišnicah in v drugih dejavnostih za skupno dobro kraja. Pridne roke domačinov si za svoje delo zaslužijo plačilo, s katerim lažje preživljajo svoje družine. Petčlanska družina na afriškem podeželju potrebuje dodatnih 24 evrov dohodka na mesec, da dostojno preživi, ima dostop do zdravil in šolskih potrebščin za otroke. S svojim rednim mesečnim darom, ki znaša v povprečju 12 evrov, slovenski darovalci tako trajno podpirajo že 64 družin na podeželju v Ruandi in na Madagaskarju.

V Ruandi je ob spremljanju s. Bogdane Kavčič in s podporo slovenskih darovalcev delo dobilo 43 revnih družin iz predmestja Kigalija, in sicer tako, da lahko na zemlji, ki so jo najele sestre, sami pridelujejo hrano ter pomagajo pri čiščenju prostorov, urejanju okolice in delu na vrtu pri sestrah in za to dobijo redno plačilo. S tem plačilom, ki so ga zaslužile z lastnim delom, lahko plačajo letno zdravstveno zavarovanje (brez njega je zdravljenje izjemno drago, družina lahko popolnoma obuboža) in šolnino za otroke. Prispevke iz Slovenije so sestre še dodatno oplemenitile, saj so žene, ki so tam dobile delo, razdelile v manjše skupine in jih spodbujajo, da skupaj prodajajo tudi različne pridelke na tržnici. Tako lahko še malo več zaslužijo, kar naložijo na skupni račun, in s tem še lažje preživljajo svoje družine.

Prav tako ima 21 družin v krajih Ampitafa in Ranomena na Madagaskarju, kjer je eden izmed starševev dobil delo na misijonih pri Janezu Krmelju ali sestri Tereziji Pavlič, z zaslužkom sedaj možnost zaslužiti za vsakdanji riž, plačati zdravila in šolanje svojim otrokom. "Poleg tega te revne družine večinoma nimajo svojih bivališč, tako se jim bo z delom denarja, ki prihaja od slovenskih družin, pomagalo, da pridejo vsaj do enoprostorskega bivališča... ", pravi Janez Krmelj.

Ob letošnjem obisku sodelavk Slovenske Karitas v Ruandi, ki sta prisostvovali enemu izmed rednih mesečnih srečanj skupin teh zares ubogih žena, je ena izmed njih dejala: "Ko sem dobila delo, se je moje življenje spremenilo. Sedaj gremo lahko k zdravniku in tudi otroci gredo lahko v šolo, pa še kaj jesti imamo. Zelo smo srečni". Žene so se zahvalile vsem tistim, ki jim tako pomagajo, prav tako sestra Bogdana Kavčič, ki tudi pravi: "Odkar te revne žene delajo tukaj, ne prosjačijo več. Prej so bile stalno tukaj in so jih prosile za denar, hrano. Nemogoče je bilo pomagati vsem. Poleg tega jih mi ne smemo ustvarjati odvisne".

Lanskoletna akcija je obrodila lepe sadove. Za 64 revnih družin v Afriki pomeni pomoč iz Slovenije preživetje in dostojno življenje, ki si ga vsi želimo. Družin, potrebnih takšne podpore, je v Afriki še veliko. Tako tudi v letošnjem letu nadaljujemo z akcijo trajne pomoči *Z delom do dostojnega življenja v Afriki*. K temu letos vabita s. Bogdana Kavčič, misijonarka v Ruandi, kjer je še več družin potrebnih pomoči, in s. Sylvie Toison, misijonarka v Burundiju.

Vsakdo se lahko odloči za mesečni dar v višini 6, 12 ali 24 evrov. Že s tako majhnimi sredstvi je ob podpori in spremljanju misijonarjev mogoče zelo veliko narediti za afriške družine, ki nimajo osnovnih pogojev za življenje. Če se na dan odpovemo samo eni kavi, kepici sladoleda ali npr. plastenki soka ..., lahko posamezniku na drugem kontinentu omogočimo redno delo in njegovi družini spremenimo življenje ...

Vsi, ki bi želeli sodelovati v tej akciji, kar je mogoče storiti preko trajnika ali položnice, se lahko obrnejo na Slovensko Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, tel.: 01 300-59-60, e-naslov: **info@karitas. si.** Dodatne informacije o akciji in obrazec za sodelovanje v elektronski obliki so dostopni na povezavi **www. karitas. si/mednarodno/z_delom. php**, pa tudi na e-naslovu **jana. lampe@karitas. si**, tel. 01/432-03-05, GSM: 031/344-481.

Besedilo je pripravila sodelavka Slovenske Karitas Jana Lampe.

Obrobje

Zaklada na njivi ne najde vsak orač

Se počutite tudi vi prijetno, ko vam kdo kaj podari? Znanka je že nekaj let proučevala kapelice v okolici. Obiskala je vse, celo tiste kraje, kjer jih ni več in jih je čas odstranil. Tam so marsikje postavili skromen križ, so pa tudi kraji, kamor ljudje prinašajo cvetje kar na golo zemljo ali na kup kamenja, kjer je stala kapelica. Ob tem sem se spomnil na svetopisemski rek: "Če boste vi umolknili, bodo kamni vpili! " Marsikje to resnično velja. Vse naše cerkvice po hribih in dolinah, pa kapelice in križi, Božja znamenja po slovenski zemlji ... V polpreteklem času so jih po Sloveniji kar nekaj porušili. Pa veste zakaj? Zato, ker so vpile, ker so jim drezale v dušo! V kraju pa ni bilo marsikje miru, dokler jih niso na novo postavili ... Res je, da marsikoga kapelice ali križi po poljih ne motijo, niti ne vznemirjajo. Zopet zakaj? Zato, ker se nihče vanje ne poglobi, ko pa se, potem takšno znamenje dobi čisto drugo podobo, zanimanje, pa tudi pomen.

Podobno je z obiskom naših slovenskih cerkva tu v zamejstvu. Veliko ljudi pride k maši, pa marsikdo se vanjo ne poglobi. Očitno se v cerkvi ne počutijo tako slabo, da bi raje ostali doma, na globoko pa se ne spuščajo iz Bog ve kakšnih razlogov. Velikokrat tudi zato, ker jim nihče ni odprl vrat v globljo resničnost. Sami se pa tudi niso posebej trudili za to, česar niti dobro poznali niso. Zaklada na njivi ne najde vsak orač, ampak tisti, ki ga pa najde, proda vse ... Tu pa se začne nova zgodba: "Duhovniki smo na tem ljubem svetu predvsem zato, da pomagamo ljudem, da pridejo do tega zaklada, za katerega je treba marsikaj prodati ... Jezusov nauk ni za hec in Jezus ni ribiče za hec nagovoril, naj pustijo ribe, ker bodo odslej ljudi lovili. Lovili, da lovili, ne žgečkali, na dušo pihali ali se jim prilizovali ... Celo življenje vsak od nas, ki se ima za vernega, gradi svojo vero, kleše svojo podobo in končno lahko tudi dolgo tava v temi ... Če pa ima kdo čas, da za nas moli, lahko tudi prej prikukamo iz teme na svetlo, kot sv. Avguštin, ki je imel mamo sv. Moniko ...

Čisto slučajno sem srečal petčlansko družino, ki je lazila pred menoj na Nanos. Ko jih dohitim, pozdravim in grem mimo. Tedaj zaslišim: "Hej, kam tako hitiš, saj imaš več 'kil' kot jaz? Kaj se delaš tako fin, me ne poznaš"? Ozrem se, razmišljam, kdo neki je to, potem pa mi le reče: "Saj si sedel v klopi za menoj in si me vedno butal v hrbet, če nisem kaj znala? Sedaj pa si takšna 'furja', pri vseh 'kilih', ki jih nosiš... " Pred kočo pa se le razgovorimo: "Veš, vsega tega drobiža z možem vred ne bi nikoli imela, če ne bi imela veliko srečo. Na svoji koži sem čutila, kako je molitev mojih tet v daljni Južni Afriki držala roke Angela varuha ali pa stene Svetlobe, da se nisem lovila po stranpotih življenja, ampak imela občutek, da hodim po svetlem in za svetlobo, temne možnosti so pa kar drsele mimo, kot da jih ni, kot bi mi nekdo zastiral pogled nanje. Sedaj temu pravim, da sem hodila skozi svojo mladost kot Izraelci čez Rdeče morje. Roka nad nekom, ki ga varuje ... Mimogrede: "V koči sv. Jožefa v Žabnicah je počitnikovala skupina šolarjev z odraslimi. Niti enkrat niso molili, na soboto, ko je imela njihova dekanija romanje na Sv. Višarje, jih to ni zanimalo, na nedeljo pa so jim starši pripravili piknik ... " Ob vsem tem smo vsi tiho, ker je molk najbolje naloženo zlato! Sprašujem se: "Kje je duhovnik tiste župnije? Res je, da zaklada na njivi ne najde vsak orač! Vendar: "Ali bodo po svetopisemsko v tisti župniji morali kamni spregovoriti"?

Ambrož Kodelja

Predavanje nadškofa msgr. Antona Stresa na 46. študijskih dnevih Draga 2011 (2)

Nova evangelizacija po slovensko

Sekularizacija po slovensko

Sociolog prof. dr. Vinko Potočnik je v nedavni interni študiji navedel 3 najbolj razvidne, pa tudi zaskrbljujoče pojavne oblike slovenske sekulariziranosti: 1. kriza etičnih in moralnih vrednot; 2. sekularizacija zakonskega in družinskega življenja in 3. pretežno negativna javna podoba katoliške Cerkve.

1. Kar zadeva krizo etičnih in moralnih vrednot, ugotavlja, da je v času družbene tranzicije prišlo do intenzivnega prevrednotenja vrednot. V krizo sta prišli družbena pravičnost in pravna država, razvili sta se visoka stopnja individualizma in nizka stopnja solidarnosti, materialistične in uživaške "vrednote" so dobile pretežno moč, pojavila se je vsesplošna permisivnost, ki se ne odraža samo v permisivni vzgoji, temveč v dejstvu, da skoraj ne priznavamo več obče veljavnih in za vse obveznih moralnih načel. Teh praktično ni več, priznavamo samo še načelo, da lahko vsakdo dela, kar hoče, če mu to dovoljuje zakon. Razlika med moralo in pravom je zabrisana, kar dobro ponazarja visoka stopnja abortusa, ki ga omogoča in podpira zelo liberalna zakonodaja.

2. Kar zadeva področje zakona in družine, opozarja, da je "med vsemi državami v Evropi v Sloveniji stopnja poročenosti najnižja". Zato je tudi število cerkveno sklenjenih zakonov zelo nizko, čeprav se cerkveno poroči okoli 70% vseh, ki prvič sklepajo zakonsko zvezo. Ob globoki krizi natalitete v Sloveniji je v zadnjem času 52% otrok rojenih zunaj zakonske zveze. V teku je globoka transformacija oblik družinskega življenja, kar bo imelo globok vpliv na prihodnje generacije, ki se bodo v teh družinah oblikovale v odrasle ljudi.

3. Tretja značilnost slovenske sekularizcije pa je pretežno negativna podoba in šibko mesto Cerkve v javnosti in družbi. Večina mnenjskih voditeljev ni sposobna razlikovati med državo in javnostjo, med državo in družbo in zanje ločitev države in Cerkve pomeni hkrati tudi ločitev Cerkve in družbe, Cerkve in javnosti. Po padcu komunistične ureditve, ki je skušala Cerkev čim bolj marginalizirati in religijo privatizirati, se Cerkev ni uspela v resnici "degetoizirati", se pravi zavzeti svoje mesto v civilni družbi, kakor je to v vseh primerljivih evropskih državah, oziroma je ta proces zelo počasen, ker mu nasprotujejo zelo močne politične elite. Cerkvi so sicer deklarativno priznane demokratične pravice, vendar se v praksi zelo zatika. Predvsem zelo tesno so Cerkvi še vedno zaprta vrata šolskega sistema (versko izobraževanje otrok je tako omejeno na župnijsko katehezo).

P. Branko Cestnik v vzporedni interni študiji opisuje slovensko družbo kot izrazito protislovno. "Slovenija se po statistikah še vedno lahko prišteva h katoliškim deželam. Dve tretjini prebivalstva (tudi mladih) se štejeta za pripadnike katoliške Cerkve. Velika krščanska praznovanja in vzporedni običaji se še vedno obhajajo množično. Tudi nekateri zakramenti, ki so podobni obredom prehoda (krst, prvo obhajilo in birma) so priljubljeni. Raziskave pa kažejo dvoje zaskrbljujočih trendov: manj je agnostikov in neodvisnih duhovnosti (New Age) in več je ateizma. Znotraj katoliškega korpusa, četudi zunanja pripadnost ne gre drastično navzdol, pa gre navzdol vera. Tudi deklarirani katoličani vse manj verujejo v Boga, v dušo, posmrtno življenje in v Jezusa Kristusa kot odrešenika. Tudi molitveno življenje je na Slovenskem zelo šibko. Kljub mnogim prvim obhajilom mlade družine in njihovi otroci ne obiskujejo nedeljske svete maše. Mnogi deklarirani katoličani z lahkoto pristajajo na liberalna moralna načela na primer o spolnosti, splavu, razvezi, neporočenosti... Sociologi religije slovensko katoličstvo označujejo z izrazom "izvotljena vera". Na zunaj Cerkev še ostaja močna (deklarirana pripadnost, tradicija in nekateri obredi), vsebinsko pa vse bolj šibka (vse manj vere v Boga in vse manj molitve).

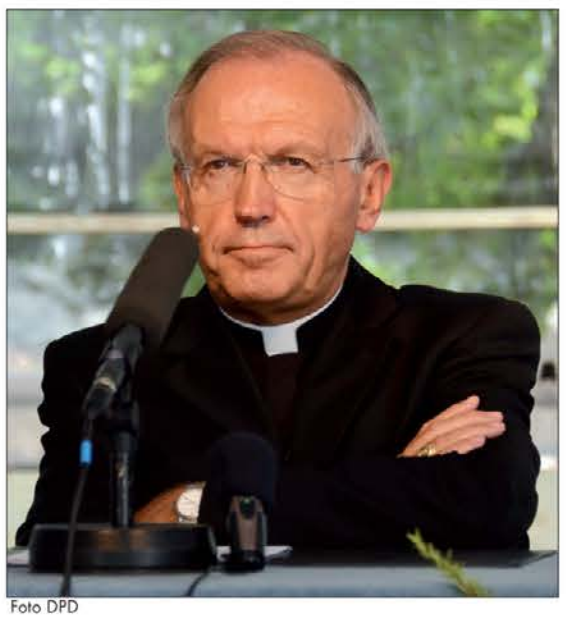

Foto DPD

Posebno poglavje je polarizacija slovenskega javnega mnenja, zaradi katere se Cerkev pogosto znajde v silno polemičnem odnosu do laičnega dela družbe. Cerkev je pogosto žrtev napadov mnenjske in politične elite. Napadi včasih spominjajo na fanatični antiklerikalizem, ki so ga druge evropske družbe poznale pred 50 ali celo 100 leti ... "

Kot vidimo, oba poznavalca slovenskih razmer pripisujeta precejšen pomen in vpliv na sekulariziranost slovenske družbe močno navzoči ideologiji sekularizma. To kaže, da sekularizacijo, ki je splošen evropski in do določene mere mogoče celo svetovni pojav, v Sloveniji krepi še izrazit sekularizem. Medtem ko z besedo sekularizacija označujemo nenačrtovan in spontan, samonikel družbeni pojav, ki so ga kot svoj stranski proizvod povzročili dejavniki, kot so industrializacija, urbanizacija, tehnološka racionalizacija vseh področij življenja, kapitalistična ekonomija svobodnega trga, vedno večji vpliv empirične znanstvene racionalnosti in še posebej nazorski pluralizem, je sekularizem politična ideologija, ki z načrtnimi in političnimi sredstvi hote izriva religiozne ideje in vrednote z vseh področij javnega življenja in jim dopušča življenjski prostor samo v najstrožji zasebnosti.

Želim poudariti, da iz tega nikakor ne izvajam potrebe po kakšni močnejši politični in ideološki konfrontaciji Cerkve z družbenimi silami, ki so nosilke sekularistične in laicistične ideologije. Prihodnost Cerkve namreč ni bistveno odvisna od tega. Sekularizem omenjam kot dejavnik, ki ga pri analizi sekularizacije v Sloveniji ne morem spregledati in ki so ga tudi mnogi sociologi že večkrat identificirali kot generatorja nekega drugega značilnega slovenskega pojava, namreč kulturnega boja, kakršnega drugod ne zasledimo. Pravi izziv za Cerkev ni sekularizem, temveč sekularizacija kot pojav, ki slabi versko samoumevnost. Verovanje ni več samoumevno, ker ni več del idej in vrednot, ki uživajo družbeno soglasje in jih zato bolj ali manj spontano in avtomatično sprejemamo iz svojega okolja kot del družbene samoumevnosti.

/ dalje prihodnjič

Kratki

Vabilo na romanje v Medjugorje od 30. septembra do 3. oktobra 2011

Odhod avtobusa bo iz Rožne Doline (pri Gorici) s postankom na Kozini, potem pa bo pot vodila do Reke in dalje do Medjugorja. Dva dneva v Medjugorju bomo posvetili molitvi, vzponu na Križevac, obiskali bomo Hrib prikazovanja in se udeležili češčenja sv. Križa in Najsvetejšega. Obiskali bomo skupnosti Cenacolo in Majčino selo. Prijave pri g. Darkotu v Gorici (telefon: 0481-882395 ali 0481-32121), pri ge. Ani (za Slovenijo: 00386-5-3022503) ali pri župniku g. J. Markuži (telefon: 040-229166). Pri vpisu plačate celotno vsoto in dobite spored romanja. Medjugorska Kraljica miru vas vabi in kliče. Pridite, ne bo vam žal potovanja in srečanja z dobrimi ljudmi, ki častijo Božjo Mater Devico Marijo.

Jubilejna 30. Stična mladih 2011

V Stični na Dolenjskem bo v soboto, 17. septembra, potekala jubilejna, 30. Stična mladih. Gre za največji katoliški festival mladih v Sloveniji. Letošnje geslo "Ne bi me iskal, če me ne bi že našel" govori o mladih, ki iščejo in gradijo svojo vero na osebnem srečanju z Jezusom Kristusom. Izhodišče vsebinskega sporočila festivala je poslanica papeža Benedikta XVI. za 26. Svetovni dan mladih, ki je bil avgusta v Madridu. Festival v celoti organizira in vodi več kot 300 mladih prostovoljcev, ki projekt pripravljajo in širijo med mlade.

INSIEME AI SACERDOTI

Duhovniki pomagajo vsem.
Pomagaj vsem duhovnikom.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij ljudem po župnijah ter nudi miloščino, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali s svojim poslanstvom, potrebujejo tvojo pomoč, in sicer dar za vzdrzevanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji institut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

Dar za naše duhovnike. Podpora mnogim koristi vsem.

Darujete lahko na 4 načine:
- z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši župniji.

Dar je odtegljiv:
Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu institutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.
Naknadne informacije na spletni strani www.offertesacerdoti.it

KATOLIŠKA CERKEV - C.E.I. Italijanska škofovska konferenca

Kratke

Dvodnevni izlet v Zagreb in okolico

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško organizira v soboto, 8., in nedeljo, 9. oktobra 2011, dvodnevni izlet v hrvaško prestolnico Zagreb. Odhod bo iz Gorice v soboto ob 6.00 zjutraj. Ob 10. uri bo voden obisk stolnice in starega mestnega jedra. Ob 13.00 bo kosilo v tipični hrvaški restavraciji, ki je v starem delu Zagreba. Po kosilu bo prost sprehod po mestu (saj je center mesta zaprt za promet) do 16.30. Nato se bodo izletniki odpeljali v hrvaško Zagorje, in sicer v Stubičke Toplice, kjer bodo prenočili. V hotelu bodo imeli na razpolago tudi bazen za kopanje. V nedeljo bodo po zajtrku obiskali največje hrvaško Marijino svetišče "Marija Bistrica". To božjo pot obiskuje vsako leto preko sto tisoč romarjev. Ob 12.30 bo zasluženo kosilo v eni najlepših restavracij, ki je bila zgrajena pred nekaj meseci. Na programu je še obisk mesta Krapina z zanimivim arheološkim muzejem. Ta muzej je tako obiskan, da je treba rezervirati obisk v njem vsaj 60 oziroma 70 dni prej. Na poti domov si bodo ogledali še vas Kumrovec. To je vas-muzej na odprtem, ki je bil urejen pred nekaj leti in zajema tudi rojstno hišo maršala J. B. Tita. / Saverij Rožič

Šiviljski tečaj v organizaciji Skupnosti družin Sončnica

Skupnost družin Sončnica odpira že tretje leto zaporedoma svojo sezono s šiviljskim tečajem za dekleta. Tudi letos je skupino že izkušenih deklet, katerim sta se pridružili dve

novinki in fantek, vodila gospa Maria Ferfoglia Ferletič. V dneh od 30. avgusta do 8. septembra so dekleta ponovila in utrdila že usvojene tehnike šivanja ter se obenem tudi kaj novega naučila.

Odborniki društva so se odločili, da bodo nadaljevali tudi s tečajem šivanja za odrasle gospe, zato vabijo vse, ki so se lani spomladi že urile v šivanju, da pridejo v torek, 27. septembra, ob 20. uri v dom Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici na prvo srečanje. Tečaj bo potekal cel mesec oktober pod vodstvom gospe Marije.

Meddržavni balinarski turnir v Sovodnjah

Meddržavni ženski balinarski turnir, ki ga vsako leto organizira v Sovodnjah ob Soči Društvo slovenskih upokojencev za Goriško, je bil letos v soboto, 27. avgusta. Že zgodaj zjutraj so prispele na sovodenjsko balinišče blizu Kulturnega doma številne povabljene ekipe. Pozdravu društvenega predsednika Emila Devetaka je sledilo žrebanje sestavljenih skupin. Ene od teh so začele tekmovanje v Sovodnjah, druge pa v Štandrežu. Po jutranjih tekmah so se balinarke srečale spet v Sovodnjah, kjer jih je čakalo kosilo na odprtem prostoru, kar je bil pravi piknik. Potem sta sledili bližanje in tekmovanje za polfinale in finale. Vreme, čeprav toplo, je igralke spremljalo kot po naročilu in tekme so se končale v poznih urah. Pri nagrajevanju je bila prisotna ga. Vesna Primožič, ki je podelila pokal Občine Sovodnje ob Soči za prvo zasluženo mesto balinarkam iz Solkana. Drugouvrščena ekipa je bila iz Kanala, tretje mesto je pripadlo ekipi Društva slovenskih upokojencem za Goriško, četrto pa Vrtojbi. Za uspešen turnir se Društvo goriških upokojencem iskreno zahvaljuje sodnikoma Emilu Tomsiču in Marjanu Devetaku, vsem sodelavcem in pomočnikom za požrtvovalno delo ter ženskam, ki so pripravile odlične sladice. Posebna zahvala naj gre Venčetu Gulinu in Zulejki Devetak za pridne roke, prav tako darovalcem pokalov Občini Sovodnje, Zadružni banki Doberdob in Sovodnje in Sindikatu SPI ter vsem, ki so omogočili celoletno društveno delovanje. Mnoge balinarke so mnenja, da bi bilo potrebno spremeniti datum vsakoletnega turnirja predvsem zaradi avgustovske vročine in da je bolj primeren čas na začetku meseca junija. / (AT)

V cerkvi sv. Križa na Subidi

Doživet večer baročne glasbe

Prva septembrska nedelja je kljub trgatvi v cerkev svetega Križa na Subidi privabila veliko število ljudi. Po sveti maši, ki jo je daroval duhovnik g. Mirko Butkovič, se je predstavila na novo ustanovljena baročna komorna skupina, ki jo sestavljajo glasbeniki, zbrani od Soške do spodnje Vipavske doline. Združuje jih veselje do izvajanja baročne glasbe, ki jo v našem okolju redkeje slišimo. Ravno zato je njihov namen predstaviti to zvrst glasbe širšemu krogu ljudi zlasti v našem goriškem prostoru. Komorna glasba v baroku je bila igrana za intimne skupine poslušalcev in zato je primerna za izvajanje v manjših cerkvicah, kot je cerkev na Subidi.

V prvem delu koncerta je skupina izvajala instrumentalna dela. Z Locatellijevo sonato za dve flavti in basso continuo sta poslušalce navdušili flavtistki Doris Kodelja in Marjetka Luznik. Eva Dolinšek, študentka čembala in orgel na Akademiji za glasbo v Ljubljani, se je predstavila v solo izvedbi na čembalu z deli Alessandra in Domenica Scarlattija ter J. P. Sweelincka. Z vokalnim delom koncerta sta presenetili altistka Mirjam Pahor s Händlovo kantato La solitudine in sopranistka Marjetka Luznik z Vivaldijevo kantato All'ombra di sospetto skupaj s flavtistko Doris. Temeljna značilnost baročne glasbe je

basso continuo, ki sta ga izvajala David Šuligoj na kontrabasu in Eva Dolinšek na čembalu. Gospod Mirko Butkovič se je nastopajočim zahvalil in poslušalce nagovoril z besedami papeža Benedikta XVI.: "Glasba nam pomaga premišljevati o našem življenju, nam pomaga globlje zaznati vzgibe našega duha, kot so veselje, trpljenje, upanje, razočaranje. Nam podarja pa še več: s svojimi zvoki nas popelje v drug svet, harmonizira našo notranjost in nam pomaga razumeti Božje načrte. Glasba nas lahko pripelje tudi do molitve; nas vabi, da povzdignemo duha k Bogu, da bi v Njem našli razloge svojega upanja in oporo v težavah življenja".

ED

Festival Vilenica v Gorici

Prepletanje pesniških jezikov Goriške

Torek, 6. t. m., je bil festival Vilenica tudi v Gorici. V sodelovanju z goriškim združenjem Ex Border, ki ga vodi Alberto Princis, je bil na sporedu večer slovenske in italijanske poezije, ki sta ga z glasbenim nastopom popestrila presenetljiva pevka jazz glasbe Kristina Frandolič in uveljavljeni kitarist Franko Reja. Pesniškega večera se je v KBcentru v Gorici na dvorišču udeležilo precej ljudi, žal izjemno malo Slovencev iz Gorice in z italijanske strani državne meje, pravzaprav le trije mladi. Ti sicer so bolj kot pesnike prišli poslušat Kristino, ki je zares očarala prisotne s svojim lahkotnim izvajanjem jazz skladb. V zameno pa se je na lepem dvorišču KBcentra zbralo veliko ljubiteljev poezije iz Slovenije ter predvsem veliko italijanskih poslušalcev, ki so z zanimanjem najprej prisluhnili uvodu Alberta Princisa, ki je razložil sodelovanje s festivalom Vilenica. Pri prevajanju in predstavljanju ter branju poezije v slovenščini mu je pomagal naš urednik Jurij Paljk, ki je izrecno poudaril, da je poleg pesnikov Aleksandra Peršolje in Francesca Tomade prisotna tudi prevajalka Jolka Milič, ki je Peršolji pesmi prevedla v italijanščino in Tomadi v slovenščino. Aleksander Peršolja, ki je po rodu Bric, a živi in ustvarja na Krasu, ter Francesco Tomada, Furlan po rodu, a od malih nog živi in dela v Gorici, sta prebrala izbor svojih poezij v slovenščini in italijanščini, njune prevode pa sta prebrala Princis in Paljk, ki sta se ob koncu lepega večera, med katerim sta Kristina Frandolič in Franko Reja poskrbela za odlično vzdušje z interpretiranjem klasičnih in zahtevnih jazz skladb, še enkrat izrekla javno zahvalo "mladenki s Krasa", Jolki Milič, ki je itak zaslužna za večino prevodov slovenske poezije v italijanščino in italijanske v slovenščino sploh. Že dejstvo, da se gostovanja festivala Vilenice naši ljudje niso udeležili, je dovolj povedno, v prihodnje pa bi kazalo vsekakor z branji poezije nadaljevati, saj je ta dejavnost v Gorici že itak na zgodovinskem minimumu, če že ne skoraj na ničli.

Francesco Tomada (foto JMP)

16. pokrajinski kongres SSk za Goriško

Pravica do predstavništva

Poglavitni pogoj za uspešno politično delo katerekoli stranke je izvolitev lastnih predstavnikov v državne (parlament in senat) in krajevne organe javne uprave (dežela, pokrajina, občina). Ta pogoj pa je toliko bolj pomemben za zbirno stranko narodne oz. jezikovne skupnosti. Med te spada od začetka tudi stranka SSk. Na deželni ravni in na pokrajinskih ravneh si je SSk od nekdaj prizadevala, da bi Italija priznala Slovencem pravico do zagotovljenega predstavništva, a je vse do danes ta pravica ostala pobožna želja. Slovenci si naše predstavnike moramo izvoliti sami. Nekaj se je sicer premaknilo. Zaščitni zakon 38/01 vsebuje člen št. 26, ki določa, da volilni zakon mora poskrbeti za določila, ki bodo olajšala izvolitev slovenskih predstavnikov v senat in poslansko zbornico. Deželni svet FJK ima v svojem volilnem zakonu določilo, ki manjšinski listi priznava določene olajšave (t. i. evropski model).

Vprašanje predstavništva slovenske narodne skupnosti se danes postavlja z vso resnostjo. Naše dosedanje predstavništvo je postavljeno pod vprašaj zaradi krčenj protikriznega dekreta sedanje vlade. Po drugi strani je vedno bolj verjeten referendum za spremembo državnega volilnega zakona, t. i. "Porcellum". To pa spet prikliče na dan izvajanje člena 26 iz zaščitnega zakona 38/01.

Predstavništvo v izvoljenih telesih je za Slovence nadvse pomembna in življenjska stvar. Naše stvarnosti si ne moremo predstavljati brez izvoljenih predstavnikov. Bilo bi tako, kot da bi nam zmanjkal obraz in se znižala raven zaščite.

Na sedežu stranke Slovenska skupnost, na drevoredu 20. septembra v Gorici, je bil v ponedeljek, 12. t. m., kongres goriške sekcije stranke Slovenska skupnost, o katerem bomo več poročali v prihodnji številki; na njem so spregovorili predvsem o novih izzivih v luči priprave na 16. pokrajinski kongres SSk za Goriško.

Častitljiv življenjski jubilej

"Nazdravimo Silvinu Polettu" ob 90-letnici

V sredo, 14. septembra 2011, je bil v veliki dvorani Kulturnega doma poseben "Miting za mir" oziroma prijateljsko srečanje z naslovom "Nazdravimo Silvinu Polettu". Ob njegovi 90-letnici so se prijatelju poklonili sodelavcu, upornemu in pogumnemu človeku miru, ki je zgled družbenega delavca širokih kulturnih in političnih pogledov.

Legenda goriškega odporniškega gibanja Silvino Poletto je nam- reč sredi avgusta prestopil prag častitljivih 90 let. Rojen je 20. avgusta 1921 v Pordenonu. Leta 1924 se je preselil v Gorico najprej v Stražice, nato v Pevmo, kjer še danes prebiva. Za sabo ima bogato "kariero". Bil je namreč "partizan Benvenuto", v bataljonih Manin, Verrucchi in Pisacane, kjer je nosil čin komisarja. Že v mladih letih je bil član Komunistične partije Italije, najprej tajnik komunistične mladine, nato pokrajinski tajnik KPI za Goriško. Več mandatov je bil pokrajinski svetovalec v Gorici in za las sredi 70. let prejšnjega stoletja ni postal predsednik goriške pokrajine. Poletto je bil tudi urednik - novinar raznih glasil KPI. Nadvse aktiven je bil v vsem povojnem času v "rdečih" zadrugah Cooperative del Triveneto in pri sindikatu CGIL. Od leta 1958 do 1963 je bil v vsedržavnem vodstvu KPI v Rimu, kjer je sodeloval z Giorgiom Napolitanom. Ko se na Goriškem omenja ime Silvina Poletta, se kar sama po sebi vklopi povezava z ANPI – VZPI, vsedržavnim združenjem partizanov Italije. Bil je namreč dolgoletni predsednik goriške mestne sekcije, sedaj pa je njen častni predsednik. Snidenje s Polettom je prav vsakič doživetje. To je vulkan informacij, potovalni arhiv goriške zgodovine. Ko pa se podaš na področje partizanov, antifašizma, goriške zgodovine prejšnjega stoletja, se vulkan spremeni v deročo reko, ki jo s težavo zajeziš... Kljub letom je še vedno mladosten, poln elana in novih načrtov.

Pohod za mir

V nedeljo, 25. t. m., bo potekal pohod Perugia-Assisi za mir in bratstvo med narodi. Odborništvo za mir goriške pokrajine in CRELP FVG organizirata avtobus, ki bo odpotoval opolnoči (v noči med 24. in 25.9.) od Rdeče hiše. Pohod se bo začel ob 9. uri, glavna manifestacija bo v Assisiju ob 15. uri. Odhod proti domu je predviden ob 20. uri, povrate okrog 4. ure. Cena 10 evrov. Rezervacija in informacije na tel. št. 0481 546721 / 118 najkasneje do 23. septembra opoldne.

Mladinski dom

Uspešno izpeljane Poletnosti 2011

V Mladinskem domu so se v petek, 9. septembra, sklenile *Poletnosti 2011*, ki so se začele junija še pred koncem pouka s pripravo tretješolcev na malo maturo, se nadaljevale z Izzivi (videodelavnica in pustolovsko-adrenalinske ekskurzije), z Zelenim tednom v Žabnicah in tečajem za animatorje.

Letos je Mladinski dom obogatil svojo vzgojno ponudbo, saj je po poletnem oddihu priredil poleg tradicionalne priprave na vstop v prvi razred nižje srednje šole tudi *Šolo za šalo* za osnovnošolce.

Predšolo, ki je potekala od 29. avgusta do 9. septembra, je vodila vzgojiteljica Martina Šolc. Otroke je po dolgem poletnem premoru z zabavnim in poučnim programom ter v prijetnem in sproščenem vzdušju napotila v novo šolsko leto.

Poleg ponavljanja šolskih vsebin matematike in jezikov je bilo dovolj časa tudi za igro. S skupinskimi dinamikami je vzgojiteljica Martina spodbujala otroke, naj razmislijo o tem, kako se obnašamo v šoli, z učitelji in sošolci, saj v Mladinskem domu namenjajo veliko pozornost tudi vzgoji in pozitivnim medsebojnim odnosom.

Priprava srednješolcev je potekala od 5. do 9. septembra. Tudi letos je ravnatelj Mladinskega doma Mauro Leban poskrbel za kakovosten program. Predavatelji so bili sodelavci in vzgojitelji Mladinskega doma: poleg profesoric matematike Daniele Ferfolja in italijanščine Vande Sever so tečaj vodili še prof. dr. David Bandelj (slovenščina), vzgojiteljica Martina Šolc (angleščina) in študent Simon Peter Leban (zgodovina). Dijaki so tako osvežili svoje znanje in pridobili nove informacije ter dragocene nasvete, kako se najučinkoviteje lotiti novih šolskih dolžnosti.

Za organizatorje so se *Poletnosti 2011*končale zelo pozitivno, saj se je nanje odzvalo lepo število udeležencev. Oba tečaja je namreč skupno obiskovalo 22 otrok. Posebno pa so zadovoljni, ker so bili sami otroci in njihovi starši navdušeni nad opravljenim delom, kar jim je v veliko spodbudo za prihodnje izzive, ki jih čakajo v novi sezoni, ki se pravkar začenja.

Mladinski dom, ki bo pošolski pouk začel v četrtek, 15. septembra, želi vsem gojencem in njihovim družinam, pa tudi vsem ostalim učencem in dijakom obilo učnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

M&M

Skupina mladih iz Gorice in okolice je v tednu od 8. do 12. avgusta preživela nekaj nepozabnih dni v koči sv. Jožefa v Žabnicah skupaj z župnikom g. Marijanom Markežičem, katehistinjo Katerino in pomočnikom Frankom. Povzpeli so se tudi do koče Zacchi pod Mangartom in se sprehajali ob Belopeških jezerih, si ogledali skakalnico v Planici in se ohladili v jezercu pri Kranjski Gori. Ko so v četrtek, 11. avgusta, peš poromali na Svete Višarje, so se jim pridružili še nekateri starši. V cerkvici je g. Marijan daroval sv. mašo, pri kateri so mladi sodelovali s petjem, prošnjami in zahvalami.

Obvestila

Skupnost družin Sončnica prireja za odrasle gospe tečaj šivanja. Prvo srečanje bo v torek, 27. septembra, ob 20. uri v domu Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici. Vabljene vse gospe, ki so spomladi letos že obiskovale tečaj, in tudi nove. Za informacije pokličite v večernih urah na tel. štev. 0481/536807 (Katerina).

Slovenska skupnost vabi na 16. pokrajinski kongres za Goriško, ki bo v petek, 7. oktobra 2011, ob 18.00, v Kulturnem centru Lojze Bratuž in v soboto, 8. oktobra 2011, ob 9.30, na pokrajinskem sedežu SSk v Gorici.

SCGV Emil Komel sprejema nove vpise za š. l. 2011/12. Informacije daje tajništvo od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure in od 15. do 18. ure, tel. 0481/532163 ali po e-pošti info@emilkomel. eu.

V prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je prosto stanovanje pribl. 90 kv. metrov. Zainteresirani naj predstavijo prošnjo na upravi Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

Sožalje

Ob izgubi dragega Dušana Drufovke izrekava ženi Rozani, sinovoma Marjanu in Martinu z družinama srčno sožalje. Ada in Adriano

Ob preranem slovesu ljubljene mame Silvane Mrak sočustvujejo z Martino Maraž in ji izrekajo iskreno in občuteno sožalje lanskoletni sošolci petega razreda družboslovnega liceja S. Gregorčič iz Gorice.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 16.9.2011 do 22.9.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 16. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 18. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 19. septembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti in humor.

Torek, 20. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 21. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Kostanj, radodarni velikan - Izbor melodij.

Četrtek, 22. septembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in praktični nasveti.

SLOVENSKA SKUPNOST

izreka sožalje

ob prerani izgubi

ge. SILVANE MRAK

družini in ožjemu

sorodstvu

ZAHVALA

Zapustil nas je naš dragi

DUŠAN DRUFOVKA

Iskrena hvala dekanu g. Karlu Bolčini in župniku g. Antonu Lazarju za pogrebni obred ter cerkvenemu pevskemu zboru za lepo petje.

Posebna zahvala gre vsem dobrim ljudem, ki so nam pomagali s srcem v težkih trenutkih ter strokovnim zdravnikom: onkologu Salvatoreju Tumolu, družinskemu zdravniku Marjanu Cijanu in zdravniku Adrianu Zaccaronu.

Žena Rozana, sinova Marjan in Martin z družinama

Družinski center na Sveti Gori

Sveta Gora: dobrodelni koncert in blagoslov Družinskega centra

Frančiškanski samostan Sveta Gora vabi v nedeljo, 25. septembra, ob 17. uri v baziliko na dobrodelni koncert za nakup opreme Družinskega centra na Sveti Gori. Sodelujejo: sopranistka Polona Kante Pavlin, baritonist Rok Bavčar, Luka Ipavec-trobenta, Mirjan Furlan-orgle, Uroš Cej-orgle, Komorni zbor Grgar, zborovodja Andrej Filipič. Program bo povezovala mag. Nataša Konc Lorenzutti.

Blagoslov Družinskega centra na Sveti Gori pa bo v nedeljo, 2. oktobra, ob 16. uri. Slovesno mašo bo daroval koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak, ki bo nato tudi blagoslovil Družinski center. Ta nudi strokovno terapevtsko pomoč posameznikom, parom, zakoncem in družinam v krizi, organizira skupino za razporočene, vikende za zakonce, predavanj za zakonce in starše itd.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vljudno vabljeni na odprtje razstave

ADRIJANA MARAŽ

Vedno novo iz vedno starega sveta

Umetnico in njena dela bo predstavila ***dr. Nadja Zgonik***

Kulturni center Lojze Bratuž

petek, 23. septembra 2011, ob 18. uri

Naš dragoceni sodelavec

ANDREJ ČERNIC

je prestopil prag tridesetih let.

Ob tem življenjskem mejniku mu želimo,

da bi mu okrogla leta še bolj popoprala

ošiljeno pero in da bi se mu sreča zmeraj smejala!

VSI Z UREDNIŠTVA NOVEGA GLASA

Naša draga sodelavka

SLAVICA RADINJA

je z najvišjo oceno končala študij

na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Ob tem lepem dogodku ji želimo veliko zadoščenja

in uspeha na poklicni poti,

in da bi še sodelovala z nami!

VSI Z UREDNIŠTVA NOVEGA GLASA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona

2011-2012

Groningen student orchestra

MIRA - NETHERLANDS

Danijel Brecelj, *klavir*

Peter Stam, *dirigent*

Kulturni center Lojze Bratuž

torek, 27. septembra 2011, ob 20.30

predprodaja vstopnic na tel. 0039 0481 531445

info@kclbratuz.org

Goriški upokojenci

Množično srečanje upokojencev v Orehovljah

Na prireditvenem prostoru Turističnega društva v Orehovljah pri Mirnu, v nekdanji gramoznici, se je v petek, 2. septembra, ob 11. uri začelo vsakoletno srečanje Društev upokojencev Primorske, ki ga je letos organizirala Pokrajinska zveza Društev upokojencev severne Primorske v sodelovanju z DU Miren z bogatim kulturno zabavnim programom. Dogodek je privabil pod velik šotor okrog tisoč ljudi iz mnogih primorskih krajev. Prisotne je najprej pozdravil predsednik Pokrajinske zveze severne Primorske Alojz Vitežnik, ki je med drugim odločno poudaril, da je položaj upokojencev v Sloveniji vse prej kot rožnat in da upokojenci lahko državi veliko pomagajo na raznih področjih in ji niso le v breme. Govorili so še predsednik Pokrajinske zveze južne Primorske Marjan Pavlič, predstavnik društva upokojencev Miren, predsednik Društva slovenskih upokojencev za Goriško, ki je pozdravil prisotne tudi v imenu Društva upokojencev iz Trsta, župan občine Miren Zlatko Marušič in ga. Slavica Golob, podpredsednica Zveze Društev upokojencev Slovenije. Golobova je obrazložila resno družbeno stanje v državi in med drugim povedala, "da je skoraj polovica upokojencev v Sloveniji na pragu preživetja in da so upokojenci lahko ponosni na svoj prispevek v družbi". Med živahnim kulturnim programom so nastopili številni šolski otroci s petjem, recitiranjem in glasbenimi točkami. Na lepo okrašenem odru pa je več pesmi ubrano zapel moški zbor pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Dobro organizirano srečanje velike množice upokojencev Primorske je potekalo v prav prijetnem vzdušju. (ed)

DSUG vabi na izlet na Hrvaško

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja dvodnevni izlet 8. in 9. oktobra samo z enim avtobusom na Hrvaško za ogled Zagreba, obisk svetišča Marije Bistrice, Krapine in Kumrovca. Odhod bo 8. oktobra ob 6. uri iz Gorice s trga Medaglie d'oro, pri vagi, v Podgori pri športni palači, v Štandrežu pri banki, v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi ter v Doberdobu. Prijave in vpisi na tel št. 0481 390688 (Saverij), 0481 390697 (Marija), 0481 882183 (Dragica), 347 1042156 (Rozina). Na račun 50 evrov.

Mlade pevce čakajo novo preizkušnje

Nova sezona, novo poglavje za Čezmejni pevski zbor Krasje

Čezmejni dekliški in mladinski pevski zbor Krasje iz Trebč pri Trstu in iz Sežane se pogumno in zagnano pripravljata na začetek nove glasbene sezone. V treh letih uspešnega delovanja je dekliški pevski sestav z vzhodnega Krasa nastavil odlične temelje za nadaljnji razvoj pod vodstvom priznanega dirigenta Matjaža Ščeka, kar je potrdil tudi zadnji uspeh na mednarodnem tekmovanju v grški Prevezi, mladinski sestav pa je svojo pot začel pred dobrim letom z diplomirano glasbenico Petro Grassi.

V sezoni, ki je pred vrati, ostaja nespremenjen prvotni koncept dela društva, in sicer težnja po kakovosti in čezmejnosti. S preseganjem zastarelih definicij meja društvo gradi mostove enotnega kraškega prostora in nekoč trdoživo različnost spreminja v sproščen vsakdan. Delo bo nadaljevalo po začrtani poti, a z vrsto mikavnih novosti na obzorju. Prvo izmed teh vsekakor predstavlja nova dirigentka dekliškega pevskega zbora, mlada Urška Fabijan. Zborovodja iz Kranja je najprej z odliko diplomirala iz glasbene pedagogike na Akademiji za glasbo v Ljubljani, nato se je odpravila na dvoletni podiplomski študij zborovskega dirigiranja v ZDA, kjer je na univerzi delovala kot asistentka svetovno priznanemu zboru The University of Utah singers ter zboroma The University of Utah A cappella choir in Women's Chorus. Zaposlena je bila tudi kot predavateljica za vzhodnoevropsko zborovsko glasbo ter za osnove dirigiranja za dodiplomske študente. Poleg študija je pripravila še številne večje projekte z zborovsko organizacijo Salt Lake Choral Artists. V tej sezoni bo vodila dekleta zbora Krasje od 14. do 25. leta starosti.

Dekliški pevski zbor Krasje

Dekliški zbor bo nadaljeval v smeri gojenja kakovostnega petja, do katerega pa vodi pot, ki gre neobhodno tudi skozi tekmovanja. Prav zato so se dekleta prijavila na Regijsko tekmovanje odraslih pevskih zborov Postojna, na katerem se bodo z novo dirigentko preizkusile že 26. novembra letos. Odrska izkušnja v prenovljeni zasedbi bo vsekakor najboljša iztočnica za poln nadaljnji razvoj. Redno bo nadaljeval delo tudi mladinski pevski zbor Krasje, ki bo pod vodstvom mlade dirigentke, skladateljice in glasbene pedagoginje Petre Grassi združeval dekleta od 9. do 14. leta. V zboru sta do danes vladala veliko navdušenje in zagnanost, zato bo cilj sezone okrepitev najmlajših pevk v številu in kakovosti, predvsem z nastopi na revijah in s prvo mednarodno izkušnjo na tekmovanju Slovakia cantat v Bratislavi od 26. do 29. aprila 2012.

Mladinski pevski zbor Krasje

Novo poglavje bo v načinu dela predstavljala tudi posebna pozornost za vokalno tehniko, manjkalo ne bo niti intenzivnih vaj. Dekliški zbor se bo na rednih vajah srečeval ob petkih popoldne v Trebčah ali Bazovici (prva vaja je bila v petek, 9. septembra, ob 16. uri v Ljudskem domu v Trebčah), mladinski zbor pa bo vadil ob sobotah med 11. in 13. uro v Ljudskem domu v Trebčah (začel bo v soboto, 17. septembra, ob 11. uri). Za vse informacije in toplo dobrodošle prijave se brez zadržkov obrnite na tel.: 0039 333 11 76 331 (Nidia).

Jernej Šček

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica

Sezono bo dopolnjeval bogat spremljevalni program

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica se že čuti predpremierno ozračje. Ena izmed treh premier, ki se bodo zvrstile do 6. oktobra, bo že 15. septembra, in sicer dokumentarna fikcija *Kdor sam do večera potuje skoz svet*, biografska drama o Simonu Gregorčiču, goriškem slavčku. Medtem od 29. avgusta do 1. oktobra 2011 poteka pri blagajni gledališča - v tem času je odprta vsak delavnik od 10.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00, ob sobotah pa od 10.00 do 13.00 – jesenski vpis abonmajev za sezono 2011-12, o kateri smo poročali v juniju. Študentski abonma bo mogoče vpisati od 3. oktobra do 29. oktobra 2011.

Vzporedno s sezono, ki jo oblikujejo domači ansambel SNG in gostujoče predstave poklicnih gledališč iz Slovenije, se že veliko let vrstijo druge, nič manj zanimive predstave, ki dopolnjujejo osrednji program novogoriškega gledališča. Po mnenju direktorja SNG Nova Gorica Jožka Čuka, ki je bil prisoten na tiskovni konferenci v četrtek, 8. septembra, ob predstavitvi spremljevalnega programa, je ta ponudba pomembno dopolnilo profesionalnega programa SNG. To je pravzaprav posebnost med profesionalnimi gledališči v Sloveniji, je poudaril direktor Čuk in dodal, da je to tradicija, ki "jo želimo ohranjati in razvijati še naprej". Na tak način namreč ustrežejo željam širšega spektra gledalcev. Ugotovil je tudi, da v toliko letih izkušenj kakovost narašča v vseh segmentih spremljevalnega programa in da bo kljub varčevalnim ukrepom, ki jih narekuje trajajoča finančna stiska, tudi letos zelo dober.

Podrobneje je o tem na tiskovni konferenci poročal vodja Amaterskega mladinskega odra Nova Gorica, režiser in mentor Emil Aberšek, ki že nad trideset let uvaja mlade srednješolce in tudi učence zadnjih let osnovne šole, ki kažejo gledališko nagnjenje in navdušenje, v čudoviti, nikdar povsem razkriti gledališki svet. Aberšek se je najprej zaustavil pri programu za otroke, Goriškem vrtiljaku. Tudi ta je že nad trideset let dobro zakoreninjen med najmlajšimi gledalci. Poleg osrednjega Goriškega vrtiljaka z dvema abonmajema, Malim polžkom in Velikim polžkom - vsak ima po šest predstav, ki se vrstijo v SNG Nova Gorica - že veliko let prav tako uspešno ponuja Goriški vrtiljak svoje predstave v Desklah in Šempetru - posredno je povezan s šolo in ponuja tudi kakovostne ljubiteljske predstave - ter v Gorici, kjer je na sporedu že 15. leto v Kulturnem centru Lojze Bratuž v sodelovanju z osnovnimi šolami in vrtci, saj je njegovih osem jutranjih predstav, navadno profesionalnih gledališč, vključenih v učni program. V Trstu so dobro obiskane nedeljske predstave Gledališkega vrtiljaka z dvema ponovitvama v Marijinem domu pri sv. Ivanu, v organizaciji Slovenske prosvete. Ta del GV je povezan z veliko ustvarjalnostjo tržaškega Radijskega odra. Dobra organizacija v Gorici in Trstu, intenzivna ljubiteljska dejavnost v Desklah pripomorejo k temu, da so pogoji za rast GV samoumevni. Sploh je GV v zamejstvu, po Aberškovem mnenju, našel zelo dobre in navdušene partnerje. Bistvenih sprememb v letošnjem programu GV na sporedu v SNG Nova Gorica, ki ponuja kot vselej dve sobotni ponovitvi, eno dopoldan, drugo popoldan, ne bo, je dejal Aberšek, podčrtal pa je, da bodo letos v goste prišle le predstave poklicnih gledališč. To pa zato, ker oder SNG nudi vse možne tehnične pripomočke, in ne nazadnje, ker si otroci to zaslužijo. Malčki bodo kot doslej imeli tudi likovne in morda literarne delavnice, da bodo v barvah in pisno lahko izrazili svoje mnenje o pravljičnih uprizoritvah. Poleg tega bodo na sedeže gledališča postavili blazinice, da bo otrokom možen boljši pogled na oder.

/ stran 14

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

novo

AMEBNO RAZKOŠJE

Aleksij Pregarc

Pesniška zbirka Aleksija Pregarca je vrnitev v pesniško življenje po sebi... ki sega čez sleherno obrobje slovenstva, da se zjedri - v pesnikovi spovedi...

(Vladimir Gajšek)

Kratki

Razstava o Plečniku v Pragi

"Mojster sakralne umetnosti" se imenuje pregledna razstava o arhitektu Jožetu Plečniku, ki so jo prejšnji teden odprli v Pragi. Galerija Atrium, kjer je razstava, se nahaja v mestni četrti in hkrati samostojni mestni občini Žižkov, nedaleč od središča Prage. V Žižkovu stoji tudi cerkev Najsvetejšega srca Jezusovega, ena največjih, kar jih je zgrajenih po Plečnikovih načrtih. Postavljena je bila na prelomu dvajsetih in tridesetih let prejšnjega stoletja, še nekaj let prej pa je Plečnik vodil celovito ter izjemno zahtevno obnovo praškega gradu Hradčani, najbolj obiskane in svetovno znane češke znamenitosti. Domicilna občina Praga-Žižkov skupaj z Ministrstvom ČR za kulturo skuša doseči, da bi cerkev Najsvetejšega srca Jezusovega bila kot svetovna kulturna dediščina vpisana na seznam UNESCO. Že zaradi tega je Plečnik med Čehi zagotovo najbolj znan slovenski umetnik. Razstavo je pripravil dr. Damjan Prelovšek, ki je tudi avtor vseh fotografij, panojev ter dvojezičnega, češko-angleškega kataloga. Do 31. oktobra bo torej na ogled celovita Plečnikova sakralna arhitektura, od cerkva v Ljubljani in drugod po Sloveniji pa do Dunaja, Zagreba, Beograda in Prage. V načrtu je, da bi razstavo o Plečnikovih cerkvah prikazali tudi v drugih čeških mestih. / Peter Kuhar

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini razstava del Franca Duga

V novo sezono Pilonove galerije Ajdovščina je popeljal eden najbolj priznanih goriških in mednarodno prepoznavnih umetnikov Franco Dugo. Odprtje razstave, na kateri je mogoče videti izbor iz njegovega bogatega grafičnega in slikarskega opusa, je bilo v petek, 9. septembra. V Pilonovi galeriji se že od njenih začetkov vedno najde prostor tudi za neslovenske umetnike iz skupnega goriškega prostora. Med njimi se po skoraj treh desetletjih spet samostojno predstavlja Franco Dugo, ki je bil rojen na slovenskem ozemlju (Grgar, 1941) in se ves čas svojega ustvarjanja povezuje in prijateljuje s slovenskimi umetniki. Tesen odnos ga veže tudi na Pilonovo galerijo, ki ji sledi že od njene ustanovitve in je tudi zastopan v njeni zbirki; v njej je že večkrat skupinsko razstavljal, leta 1988 pa je sodeloval tudi na prvi mednarodni likovni koloniji Vipavski Križ. Na tej podlagi se je oblikovala bogata zbirka, prav tam leta 2008 predstavljena z nekaterimi deli na razstavi "30 let delovne skupnosti Alpe-Jadran", leta 2010 pa je bil izbor iz iste razstave z naslovom "Alpe Adria Art" na ogled na predstavništvu dežele Furlanija Julijska krajina v Bruslju in na obeh je bil s svojimi deli zastopan tudi Dugo.

Franco Dugo je izvrsten grafik in slikar, v osnovi pa rojen risar, zato skuša skromni izbor v Pilonovi galeriji osvetliti raznovrstne vidike njegovega opusa, ki se izražajo tako v tehniki kot v bogati ikonografiji, razprostrti med občimi in intimnimi motivi, med podobami človeka in njegovega sveta ter upodobitvami narave. Razstavo, ki skuša po koščkih ujeti spekter Dugovega bogatega opusa, spremlja katalog v slovenskem in italijanskem jeziku. Na ogled bo do 2. 10. 2011.

Poslušajmo ... z branjem

Boban and Marko Marković & Fanfare Ciocarlia – Balkan brass battle (Asphalt tango, 2011)

Na vrsti je mednarodno obarvana rubrika Novega glasa "Poslušaj... z besedo". V njej se iz tedna v teden srečujemo s takimi in drugačnimi glasbenimi značaji ter tako urimo našo zvočno občutljivost.

Biti v modi je sindrom današnjega časa, a se mu tokrat z veseljem prepustim. Glasbe balkanskega kulturnega bazena so povsem preplavile evropske lestvice najbolj poslušanih albumov. Prodajni rekordi in turistična atrakcija balkanske eksotike so spodbudili ustvarjalno vnemo glasbenikov v tem prostoru, ki na novo odkrivajo dragocenost ljudskih godb v moderni preobleki. Balkanski glasbeniki so pravi poslanci svojega prostora v današnjem času in prav na podlagi z inštrumenti pridobljene samozavesti se ta prostor krepi in razvija. Brez dvoma najbolj blestijo mastni in slastni "trubači", ob glasbi katerih smo lahko pred kratkim poplesovali tudi na kraški Guči.

Najboljša različica Gorana Bregovića, slavljenca režiserja Emirja Košturice, člana slavnih Bijelo dugme in prvega "predsednika" srbskih "trub", je nedvomno romski trobentač Boban Marković, ki se v zadnjih letih predstavlja s svojim sinom Markom. Pred petimi leti sta prvič skupaj izdala fenomenalen "trubaško-jazzovski" plošček Go Marko Go! Brass Madness, v letošnjem letu pa sta za prestižno založbo Asphalt tango ustvarila mikaven, tako rekoč boksarski projekt. V pomenljivem Balkan brass battle merita instrumentalne moči z dvanajstčlansko romunsko Fanfare Ciocarlia, prav tako romskega porekla.

Album je ekstaza balkanskih norih ritmov in neizčrpne trobilske energije. V njem se najpomembnejša predstavnika romskih trub spopadata z vsemi glasbenimi sredstvi, divje in neobrzdano, vročično in virtuozno. Z njim se lahko prepustimo estetiki presežkov, v kateri zmagajo le najhitrejši prsti. Sodobno lepotno pravilo 'manj je več' ne velja, minimalizem je stvar povprečnežev. Balkan brass battle je najnovejši izraz balkanske glasbe, ki preplavlja zdolgočasen in ovenel založniški svet.

Jernej Šček

Pogovor / Sijavuš Gadžijev, Neva Klanjšček, Alessandra Schettino

V kulturi lahko pokažemo svojo moč!

Glasbenega pedagoga in pianista prof. Sijavuša Gadžijeva je lepo poslušati. Ne le, ko sedi za klavirjem, temveč tudi, ko govori. O tem smo se še enkrat prepričali pred nekaj dnevi, ko smo se v prisotnosti njegove nekdanje gojenke in "asistentke" Neve Klanjšček ter podravnateljce Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel Alessandre Schettino pogovorili o novih zamislih, ki jih snujejo na goriški glasbeni šoli in z modro daljnovidnostjo nameravajo začeti uresničevati v novi sezoni.

Prof. Gadžijev, kaj nam lahko poveste o izhodiščih novih načrtov?

Sijavuš Gadžijev: *Razmišljam, kaj smo do zdaj naredili, kaj imamo od tega, kaj moramo spremeniti za naprej. Mislim, da svetovna kriza ne zadeva samo ekonomijo, ampak je širša. Eno vleče drugo... Je tudi kriza morale in izobrazbe. Pametni ljudje morajo v takih časih razmisliti, zakaj je do tega prišlo, kako naj živijo naprej, kaj lahko storijo za svoje otroke.*

Razmisliti moramo tudi o naših zamejskih šolah in njihovi vlogi. Na šoli Komel sem že vrsto let; in razmišljam, kaj lahko spremenimo, da bi šola bila sodobna in konkurenčna za jutri, da bi imela možnosti obstoja in razvoja. Da bi bila dobra šola, pomembna za Slovence v Italiji, pa tudi za Italijane. Šola, ki nekaj nudi.

Ko sem bil leta 1992 prvič v Nemčiji, kjer sem imel veliko koncertov in sem poučeval na višji šoli, sem govoril z direktorjem konservatorija iz Bonna. Vprašal sem ga, kakšne koristi ima Nemčija od tega, da je večina profesorjev in tudi študentov tujcev. Povedal mi je, da so nemške šole vedno imele visoko kakovostno raven. Kot država, ki razume vlogo in pomembnost kulture, ogromno vlaga v to in ohranja visok nivo tudi s tujci. Počasi se bo to lahko spremenilo in samo tako bo lahko tudi več profesorjev nemških. Če enkrat pade raven, jo je potem zelo težko spet dvigniti.

Ko sem prišel v Gorico, na šoli Komel tujcev še ni bilo. Morda sem bil jaz prvi tujec... Našel sem šolo, ki je bila odprta. In sem začel poučevati. Gabriele Bacci je bil prvi, ki je prišel študirat k meni s tržaškega konservatorija. Tega niso vsi sprejeli z lahkoto. Danes imam gojence iz Gorice, zamejstva, iz vse Italije, pred leti jih je bilo veliko iz Slovenije; danes je slednjih manj, ker se je v Sloveniji stanje spremenilo. Veliko mojih nekdanjih učencev v Sloveniji že poučuje. Šola Komel je ponudila in pripravila veliko profesorjev tudi za Slovenijo. Aleksandra Pavlovič, nekdanja gojenka Komela, je ena vodilnih profesorjev na šoli v Novi Gorici. Številni najboljši primorski pianisti so študirali na Komelu. Maja Glučkova, Renato Zoff, Jan Bratoš in drugi so študirali na Komelu pri meni, opravili so postdiplomski tečaj. Andreja Furlan Kosmač, uspešna profesorica na konservatoriju za glasbo v Ljubljani, je opravila postdiplomski študij na Komelu z mano. Domačinka Neva Klanjšček je uspešno diplomirala na tržaškem konservatoriju, hkrati je študirala na univerzi, danes poučuje na šoli. Iz Furlanije sta npr. Carlo Corazza in Simone Peraz zelo uspešno diplomirala in opravila drugo stopnjo, danes razvijata pedagoško delo na šoli. Iz Trsta Verenka Terčelj, pa še Tamara Ražem z Glasbene matice je po diplomi z mano študirala veliko let; danes je ena najbolj uspešnih profesorjev GM.

Naša šola je vedno nudila veliko, dogajale so se pomembne stvari, katerim pa mediji niso vedno znali dati primerne teže.

Vedno sem sodeloval z vsemi. Vsi so od tega imeli samo koristi. Edino, s čimer se nisem nikoli ukvarjal, je politika. Vloga politike bi morala biti omejena; glasbeniki se med sabo dosti lažje zmenijo in bolje razumejo, kaj potrebujejo. Politiki naj zagotovijo pogoje za delo. Če bodo storili to, bo že veliko.

Po mojem mnenju ljudje danes želijo živeti preveč ugodno, vse imeti skoraj zastonj in doma. To je bolezen našega časa. Vemo pa, da brez žrtev ne gre. Iz Toskane je k meni prihajal Alessio Cioni, pianist, ki je prejel četrto nagrado na prestižnem tekmovanju Busoni. Giuseppe Guarrera je prišel pred petimi leti s Sicilije in živi v Gorici. Bruno Mereu, ki je končal študij na konservatoriju v Genovi, že tretje leto živi tu. Tudi moj sin Alexander uspešno študira na liceju, z desetico in pohvalo je opravil osmi letnik klavirja na konservatoriju. Dvanajstletni Alessandro Villalva prihaja že tri leta dvakrat tedensko iz Conegliana v Venetu v Gorico: letos je na mednarodnem tekmovanju za mlade talente v Milanu osvojil absolutno prvo nagrado med zmagovalci vseh kategorij. Za ljudi iz naših krajev pa je preveč, če morajo prevoziti 10-15 km... Morali bi spremeniti mentaliteto. Ne vem, če bo prihodnost lahka...

Kaj torej svetujete?

Sijavuš Gadžijev: *Vsak človek, ki ima opraviti z glasbo, ima bolj ustvarjalne možgane. Glasba navaja na disciplino: človeka nauči, kako mora delati, kako uporabljati čas.*

Na šoli razmišljamo, da bi uvedli nekaj novega. Ne zato, ker bi ne imeli učencev; teh je več kot dovolj. Vsaka stvar pa ali se razvija ali umira.

Šola bo ostala odprta za vse, ki želijo pridobiti splošno glasbeno izobrazbo. Šola pa ni otroški vrtec in se ne more vedno ukvarjati samo z malimi. Zato smo pomislili tudi na bolj specializirane tečaje. Skupno z Nevo Klanjšček bi organizirali eksperimentalni tečaj, ki bi ga vodil jaz ob njeni pomoči. Vsak učenec bi imel z mano nekaj lekcij. Najprej je namreč potrebno biti informirani. Veliko ljudi ima tudi zelo nadarjene otroke, žal pa niso informirani. Morda niso glasbeniki, pridejo k profesorju, ki mogoče tudi ni profesionalec, a na svoj način otroka nekaj uči. Pri petnajstih letih se zavejo, da bi otrok imel dobre sposobnosti, pa je morda že prepozno.

Starši imamo odgovornost za naše otroke! Vedeti moramo, kaj sploh imamo. Zato vabim ljudi, ki mislijo, da imajo njihovi otroci kakšne glasbene sposobnosti. Na šoli jih bomo "testirali", videli bomo, kakšne sposobnosti imajo; in bo lahko poskusil v eksperimentalnem tečaju, ki bo zelo odprt, širok. Imeli bomo skupne nastope, malo drugačne programe za izpite, drugačne pogoje itd. Dolgoročno bodo od tega gotovo imeli samo koristi.

Vidim ljudi, ki prihajajo od daleč, veliko žrtvujejo, a nimajo dvomov. Želel bi, da bi otroci ne zapravljali časa v številnih krožkih in društvih. Saj lahko delaš veliko stvari, na koncu pa boš diletant. Bolje je delati dobro dve ali tri stvari in v življenju boš nekaj imel v rokah. Vedno boš imel korist zase, za družino in okolje.

To je nova klavirska šola...

Imate primerne pogoje za tako šolo?

Alessandra Schettino: *Ko smo imeli dvorano, smo gotovo imeli boljše pogoje. Danes je prostorska stiska velik problem. Povečalo se je število gojencev, prostori pa so ostali isti. Zato skušamo čim bolj izkoristiti razmere in reševati, kot moremo, vsakdanje težave.*

Sijavuš Gadžijev: *Brez navdušenja ni mogoče uresničiti načrtov. Toliko let sem že na šoli, da sem o tem prepričan. Silvan Kerševan je naredil ogromno. Vse, kar je naredil na osnovi svoje intuicije, je bilo vedno pozitivno, dolgoročno in pametno narejeno. On je odprl šolo za vse.*

Kaj po vašem mnenju še manjka šoli Komel?

Sijavuš Gadžijev: *Po mojem manjka to, da bi jo ljudje bolj poznali. Italijanski krogi v Gorici sploh ne vedo zanjo. Mnogi se čudijo, saj, pravijo, niso nikoli ničesar brali o šoli in o meni, ki na njej poučujem. Obstaja prava medijska blokada.*

Zamejstvo ne more biti geto! Nimamo kaj se bati, ne moremo živeti sami s sabo! Kultura je lahko velika propaganda za slovensko manjšino! V njej lahko pokaže svojo moč. Slovenska šola bi zato morala imeti večjo možnost pokazati v italijanskih medijih, kaj se tu dogaja. Kot šola bi lahko imeli zelo odmevne koncerte. Pred dvema letoma smo imeli koncert treh mladih pianistov z orkestrom: vsi so se čudili. V italijanskem časopisju skoraj ni bilo odmeva. Nekatere stvari prav ne gredo skozi...

Ko smo že pri tem... Kaj mislite o možnosti razvoja slovenskega glasbenega šolstva znotraj državnega šolskega sistema?

Sijavuš Gadžijev: *Zelo pošteno: nikdar nisem verjel, da bomo prišli do slovenskega oddelka na italijanskem konservatoriju. Če se želiš poročiti, morata biti oba soglasna. Če tega ni, ne gre. Prisiliti ne moreš. Išči drugo pot! Na konservatoriju v Trstu so skoraj 100% proti temu.*

Slovenci bi lahko imeli slovenski glasbeni licej; o tem sem govoril že pred leti. To bi lahko uresničili v Gorici šoli Komel in lahko tudi Glasbena matica skupno s slovenskim goriškim licejem. To bi lahko postal državni glasbeni licej. Mladi bi tako ne bili prisiljeni iti študirat v Ljubljano. K meni prihajajo starši, ki niso prav nič veseli, da njihov 14-letni otrok gre sam študirat v slovensko prestolnico. V Gorici bi lahko vse to organizirali dosti bolje in lepše. To bi bilo dobro tudi za slovensko manjšino. Upam, da bo do tega prišlo, preden se upokojim... Vsaj en človek bi se moral začeti resno ukvarjati s tem. V Italiji namreč obstaja možnost od države priznanih šol ("scuola pareggiata"), podobnih konservatoriju.

Naredimo korak nazaj. "Klavirska šola prof. Gadžijeva" dejansko obstaja že veliko let. Kje je novost?

Sijavuš Gadžijev: *Res, to je bila "klavirska šola prof. Gadžijeva". Jaz pa želim, da bi ne bila samo moja klavirska šola. Želim, da bi se mladi ljudje, ki so z mano študirali, počasi začeli kazati. Čutim dolžnost jim pomagati ne le kot profesor klavirja, temveč kot mentor. Prepričan sem, da vsak mlad profesor, ki začne delati sam, lahko naredi ogromno napak. Jaz sem imel veliko srečo: začel sem kot asistent na konservatoriju - delal sem na centralni šoli v Moskvi - in imel enega samega učenca. Na šoli pa sem bil šest dni na teden: hodil sem k vsem profesorjem, poslušal njihove lekcije in vprašal vse, kar sem hotel. Bili so veliki profesorji, ne pa povprečni ljudje! Tudi danes sem vedno pripravljen vprašati. V življenju je nemogoče vedeti vse! Vsak dan pride do novih informacij, dogodkov, odkritij, novih izdaj, zaključkov... Ostati moramo povezani s preteklostjo, ker moramo misliti za naprej! Brez preteklosti tudi ni prihodnosti. Zato mislim, da je treba pomagati mladim profesorjem.*

A niso že obstajale neke pedagoške šole?

Sijavuš Gadžijev: *Da, bile so. Danes pa ne vidim možnosti, da bi postavili na noge pedagoško šolo. Do te je v preteklosti prišlo z veliko podporo ravnateljev glasbenih šol Primorske. Danes bi jaz rad pomagal svojim nekdanjim učencem v pedagogiki. Eno je se učiti s papirjev, drugo je praksa, ki je bolj koristna in realistična. Vesel bi bil, da bi se stvar nadaljevala, tudi ko bom v pokoju zalival rožice... Drugače ne vidim smisla v tem, da sem prišel sem, da sem tu toliko let delal in da se z mano vse konča. V tem enostavno ne vidim logike! Če misliš, da je nekaj povezano samo s tvojo osebnostjo, si ali velik egoist ali pa nisi preveč inteligenten. Pride trenutek, ko moraš stvari prepustiti drugim; lahko pomagaš, lahko svetuješ, vsega pa ne moreš vedeti. Vzgojiti moraš ljudi, ki bodo peljali stvar naprej. Če pa delaš in za tabo ni nikogar, pomeni, da si delal samo zase. Ne moreš poučevati samo zase! Zato je po mojem namen šole vzgajati ne samo pianiste, ampak tudi profesorje.*

V tem vidim pomen novega projekta, ki je zasnovan zelo široko.

Glede na podiplomski študij razmišljam o dveh smereh: prva je koncertna, za tiste, ki želijo tekmovati; druga je pedagoška, za tiste, ki bodo tudi igrali, pa jih bolj zanima poučevanje.

Neva Klanjšček: *Pomislili smo na različne ciljne skupine. Vsak program bi bil zasnovan s profesorjem, personaliziran na podlagi različnih potreb. En tečaj - poimenovan Go Piano - bi bil namenjen začetnikom, ki jim ni še jasno, ali bi ciljali na osnovno ali na akademsko glasbeno izobrazbo; primeren je tudi za korepetiranje. Preakademski tečaj na podlagi reforme konservatorijev bi potekal v treh stopnjah: cilj je, da pripravimo učence na sprejemni izpit na konservatoriju. Tečaj za odrasle je primeren za začetnike in študente klavirja s predznanjem ali tudi brez njega.*

Alessandra Schettino: *Veliko je ljudi, ki so študirali klavir, potem so zaradi službe ali drugih razlogov prekinili glasbeno pot, po več letih pa bi radi spet sedli za klavir. Naša šola bo zdaj nudila tudi to možnost. Tudi ta program bo prilagojen posameznikom.*

Prof. Kerševan je vedno hotel, da bi šola nudila možnost študija vsem. Eni so bolj nadarjeni, drugi manj, eni želijo splošno znanje, drugi hočejo nadaljevati. Možnosti je več, mi jih še odpiramo, in to na bolj strukturiran način. Za katerokoli informacijo smo na razpolago na šoli!

Neva Klanjšček: *Torej: različne ponudbe za različne želje. Učenci, ki prihajajo iz Slovenije, imajo pri nas itak že nekaj let možnost, da sledijo slovenskim učnim programom in se tako pripravijo za polaganje izpitov v Sloveniji.*

Sijavuš Gadžijev: *Veliko se pogovarjam tudi s prijatelji v tujini. Govorili smo o tem, da bo računalnik čez 50 let lahko naredil marsikaj, nikdar pa ne bo mogel biti koncertni glasbenik. Tu so trenutki osebne in emocionalne narave, ki jih računalnik ne more imeti. Ogromno poklicev, zlasti ko gre za natančnost, diagnozo in podobno, bo morda izumrlo; umetnost pa ne. Računalnik ne bo nikdar narisal slike, ki naredi nate tak vtis, da jo boš še tri dni sanjal. Računalnik lahko ima hladne informacije, povezovanje s človeškimi emocijami in doživetji pa je nekaj drugega. Zakaj isti instrument z enim pianistom zveni na en način, z drugim na drug način, tretji pa tako igra, da ti gre na jok? Računalnik ne bo nikoli sposoben narediti to, kar te prime za dušo. Aktualnost umetnosti vidim prav v tem: čim več poklicev odmira s kompjuterizacijo, tem večjo vrednost bo imela umetnost. Kajti umetnost bo ostala edina, zaradi katere bo človek ostal človek.*

Danijel Devetak

Alessandra Schettino, Sijavuš Gadžijev in Neva Klanjšček (foto DPD)

"Saj lahko delaš veliko stvari, na koncu pa boš diletant. Bolje je delati dobro dve ali tri stvari in v življenju boš nekaj imel v rokah".

"Zamejstvo ne more biti geto! Nimamo kaj se bati, ne moremo živeti sami s sabo. Kultura je edina stvar, ki je lahko velika propaganda za slovensko manjšino. V njej lahko ta pokaže svojo moč".

"Če misliš, da je nekaj povezano samo s tvojo osebnostjo, si ali velik egoist ali pa nisi preveč inteligenten".

Kratki

V slovo Mariji Mauri

Na praznik Marijinega rojstva, 8. septembra, smo v Boljuncu pospremili k večnemu počitku dolgoletno neutrudno organistko in dušo tamkajšnjega cerkvenega zbora, gospo Marijo Mauri, ki je umrla 31. avgusta stara 92 let.

Pri orglah je zvesto vztrajala do prometne nesreče, ko so jo novembra 2003 povozili sredi Boljunca.

Marija Mauri igra na poroki svoje vnukinje - Boljunec, 19. junija 1994

Kaj je pomenila za vas in širšo okolico, je pokazalo število pogrebcev, ki so prišli od blizu in daleč. Še pred začetkom pogrebne maše se je od nje izpred oltarja poslovila dolinska županja, prof. Fulvia Premolin, ki je poudarila njeno požrtvovalno delo za boljunško skupnost in posredno za širše okolje. Pogrebno mašo je daroval msgr. Franc Vončina, ob njem pa sta maševala še msgr. Marij Gerdol in g. Metod Lampe. Na koru je pod vodstvom Mihaele Skupek in ob orgelski spremljavi Nade Petaros pel boljunški ženski cerkveni zbor, ob domačih pevkah pa je bilo na koru še nekaj pevcev iz drugih krajev, ki so rajno poznali tudi s srečanj in poletnih seminarjev ZCPZ, ki se jih je rada udeleževala.

K boljunškemu cerkvenemu zboru je Marija, mežnarjeva hči, pristopila leta 1932 in kmalu jo je tedanji organist Josip Bolčič začel uvajati v igranje. Že naslednje leto je začela spremljati petje pri šmarnicah, nato je igrala ob odsotnosti organista, ki je, ob ponovnem vpoklicu v vojsko, moral opustiti orglanje. Marija Mauri, ki se je izpopolnjevala tudi v glasbeni šoli S. Cecilia v Trstu, je tako prevzela odgovornost za boljunški cerkveni zbor. Zaradi vojne so bile razmere vse prej kot enostavne. Organistka je pevke in pevce na vajah zbirala kar na svojem domu in včasih se jih je kar trlo, saj je zbor v tistih letih štel do 40 članov. Kot je sama večkrat povedala, ji je tedaj bil v veliko oporo tedanji župni upravitelj, g. Fideršek. Po vojni so se razmere spet spremenile, vendar je mešani zbor tudi ob veliki zavzetosti duhovnikov Lojzeta Župančiča in Marija Gerdola ter zborovodje posvetnega zbora Draga Žerjala, ki je rad priskočil na pomoč, še zelo uspešno deloval. Kmalu pa se je začel osip moških glasov in leta 1974 je nastal ženski cerkveni zbor, ki redno deluje še danes.

Ves čas se je rajna organistka kljub težavam in oviram zvesto trudila za redno cerkveno petje, zelo se je tudi zavzemala in trudila, da bi k zboru privabila mlade. Kot je poudaril g. Vončina, je treba glede te zvestobe tudi povedati, da ji v vseh letih orglanja ni nič preprečilo, da ne bi bila redno prisotna in ne bi spremljala petja. Za to svojo zvesto liturgično službo ji je 1992 papež Janez Pavel II. podelil posebno priznanje in medaljo, ki ji ju je izročil tedanji tržaški škof msgr. Bellomi. Priznanje za velike zasluge, ki jih je imela rajna za cerkveno petje v Boljuncu, z vsem, kar to pomeni za neko župnijo, pa so ji podelila tudi občina Dolina in sama Zveza cerkvenih pevskih zborov za 60-letno in 70-letno orglanje pa tudi župnija in njene pevke.

Naj ji bo ljubi Bog milostni plačnik za vse lepo in dobro, ki ga je znala ustvariti pri orglah in nasploh med Boljunčani.

Ob smrti dolgoletne boljunške organistke Marije Mauri prizadetim svojcem izrekata občuteno sožalje tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

Muzeji zvečer / Prireditev je tudi letos uspela

V mestnem gledališkem muzeju Carlo Schmidl opravljajo z velikim zadovoljstvom dolžnost obračuna poletne prireditve Muzeji zvečer, saj število obiskovalcev narašča iz leta v leto in vedno bolj navdušeno potrjuje priljubljenost teh večerov. Dvakrat tedensko so se v mesecu avgustu obiskovalci vseh starosti množično odzivali vabilu Mestnih muzejev, saj so v palači Gopčevič popolnoma brezplačno lahko preživeli štiri ure, vsakič na drugačen način. Uspešna formula Muzejev zvečer sloni namreč ne samo na večernem odprtju muzejskih dvoran, temveč in predvsem na raznoliki izbiri možnih ogledov. Letos so obiskovalci imeli vsak večer na voljo štirinajst prireditev in vse so bile deležne takega zanimanja, da bi organizatorji ob koncu težko sestavili lestvico. Koncerti in gledališko-glasbene predstave ob kanalu pred palačo, ki so nastali s sodelovanjem Glasbene šole 55, so beležili velik uspeh, posebno na zadnjem večeru, s koncertom živahnega Bandorkestra, in ob branju prizorov iz humoristične zbirke Maldobrie dvojice Carpinteri in Faraguna. Na zunanjem odru so se pred polnoštevilno publiko zvrstili tudi tamburaški ansambel, premiere glasbenih in gledaliških projektov mednarodno priznanih tržaških ustvarjalcev, predstave, v katerih so zaživeli manj znani vidiki preteklosti mesta in osebnosti, katerih gledališki muzej hrani dediščino. Bolj šaljivo pa je o muzejskih zbirkah pripovedovala posebna "vodička", igralka Ornella Serafini v vlogi poredne čistilke, ki je na svoj način spremljala obiskovalce po muzeju, kjer so bili vzporedno tudi bolj "strokovni", redni ogledi s posebnostjo glasbenih točk, s katerimi so nekateri glasbeniki ovrednotili stara glasbila in manj znano notno zapuščino. V pritličju pa so bili vodeni ogledi razstave o avtomatičnih klavirjih, ki so po stoletju ponovno zaigrali na papirnate valje. Zgodbe o tržaškem kulturnem življenju v preteklem stoletju so poglabljale besede strokovnjakov na pogovorih z naslovom Nokturni, obiskovalci pa so se lahko odločali tudi za ogled filma iz niza o temi gledališča in gledališčnikov. Kulturna opcija za poletne večere Tržačanom ustreza; letos se je je udeležilo 13.500 obiskovalcev, kar pomeni okrog 1350 na večer, s 35% povečanjem števila v primerjavi z lansko izvedbo. Pogled na bregove kanala in na most v bližini palače, ki jih je množica ljudi preplavila na zadnjem večeru, je dovolj zgovorno pričal, da se bo lepa, že osemnajstletna tradicija nadaljevala in da palača Gopčevič še ni izčrpala svoje zakladnice odkritij. / PAL

NARODNI DOM Bazovica 2011

Primorska je enotno, 'prekomejno' področje

Ena izmed mnogih odlik zbornika *Vstala Primorska si v novem življenju*, ki ga je izdal Goriški muzej v sodelovanju z Območnim odborom Zveze borcev za vrednote NOB Nova Gorica, SKGZ, SSO in Raziskovalno postajo ZRC SAZU Nova Gorica, je ta, da primoski prostor in Slovence, ki na njem živijo, obravnava kot celoto ne glede na državno mejo. Razdobje, ki ga publikacija razčlenjuje, gre od leta 1945 do 1990.

Foto IG

To je bilo med drugim poudarjeno na predstavitvi publikacije, ki je bila v petek, 9. septembra, v Narodnem domu. Kot je uvodoma pojasnil predsednik SKGZ Rudi Pavšič, sodi načrt v program letošnjega niza prireditev Bazovica, nastal pa je, da bi se na primeren način spomnili pomembne obletnice, sedemdeset let nastanka Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Pavšič je obenem opozoril, da letos obhajamo še druge pomembne obletnice, 20-letnico Slovenske države, 10-letnico Zaščitnega zakona in ravno tak časovni razmik nas ločuje od terorističnega napada na ZDA. Predsednik SKGZ je načrt tako uokviril v neki širši kontekst, ki zagovarja vrednote miru in složnosti. Predsednik SSO Drago Štoka je poudaril, da zbornik zaobjema tudi celoten zamejski prostor od Trsta do Trbiža, obenem se je zahvalil Jožetu Šušmelju, ki je v Narodnem domu zastopal Zvezo borcev iz Nove Gorice. Nekdanji slovenski generalni konzul v Trstu je v svojem posegu pohvalil urednika publikacije, zgodovinarja Branka Marušiča, ki je prispeval svoje temeljito znanje primorske zgodovine. Večina prispevkov v zborniku je dejansko manj poznanih, avtorji zapisov (teh je 106) so se honorarjem odrekli, naklada založniškega načrta, ki ni računal na nobeno javno podporo, pa je dosegla 800 izvodov. "Prepričani smo, da bomo stroške izdaje lahko krili kar s prodajo", je dejal Šušmelj.

O vsebini publikacije je spregovoril urednik Branko Marušič in dejal, da se še danes tako pomembno obdobje primorske preteklosti premalo pozna, včasih pa je razdobje, ki ga zbornik obravnava, deležno celo napačnih interpretacij. "Čas od druge svetovne vojne do osamosvojitve Slovenije je bil pri nas nasičen s pomembnimi dogodki, kar je zahtevalo temeljito selekcijo zapisov, ki pa sicer nazorno izpričujejo pomembne mejnike v zgodovini Primorske v prejšnjem stoletju", je dejal Branko Marušič, ki je zbornik označil za pravo zgodovinsko čitanko. Urednik je obrazložil, da je bilo obravnavano obdobje za zahodni slovenski prostor prelomnega značaja bodisi zaradi zunanje in notranje političnih dogodkov. Glede prvih velja poudariti, da jih je krojilo zlasti tridesetletno ustvarjanje trajnejše državne meje med Italijo in Jugoslavijo oziroma Slovenijo. Državna meja je namreč od septembra 1947 Primorsko razdelila med dve državi, ki sta razvijali različno notranjepolitično življenje.

Gradivo zbornika sestavlja izbor zgodovinskih in publicističnih člankov ter poezij in spominov ljudi, ki so po letu 1945 delovali in živeli na Primorskem. Pri tem je bilo izbranih tudi manj poznanih osebnosti, od bolj poznanih kulturnikov in zgodovinarjev pa so črpali take zapise, ki bi jih sicer manj povezovali z njihovo običajno interesno sfero. V zborniku je objavljenega tudi veliko fotografskega dokumentarnega gradiva, mnogo je tudi likovnih stvaritev, ki pričajo o primoskem umetniškem utripu.

IG

CEROVLJE Konjeniški praznik

Konji na Krasu... s Skuadro Uoo

Slovensko amatersko konjeniško društvo Skuadra Uoo je v sodelovanju z jusom Cerovlje in turistično kmetijo Hermada pod pokroviteljstvom devinsko-nabrežinske občine izvedlo konjeniški praznik, tokrat v prelepih Cerovljah pod Grmado. Kako bi lahko vikendsko srečanje na elegantnih štirinožcih drugače poimenovali kot Konji na Krasu. Sodeč po obisku ljubiteljev konjev in kočij ter bogatem spremljevalnem programu, je jasno, da ta na videz staromodna kultura cveti kljub vse bolj tehnološko odvisni družbi. Konji in njihovi lastniki imajo pred sabo lepo prihodnost.

Obetavni kočijaži Skuadre Uoo so poskrbeli za pravi kmečki praznik. Zbralo se je veliko kočijažev iz bližnje in daljne okolice, kakor tudi radovednih obiskovalcev, ki so lahko doživeli neposreden stik s temi krasnimi živalmi in se popeljali s kočijami po kolovozih in stezicah okrog 323 metrov visoke Grmade, ki kot naravni stražar dan in noč bdi na prehodu iz Furlanije in Goriške na Tržaško. Mlada ljubiteljica konjev Mateja Pernarcich iz Vižovelj nam je povedala, da so bili organizatorji "zelo zadovoljni z obiskom praznika, veliko zanimanja pa je bilo med najmlajšimi. Otroke smo posedali na konje kot na tekočem traku". V soboto in nedeljo so potekale tudi ljudske igre, ki so jih organizatorji potegnili iz spomina ljudske dediščine. Poleg bolj poznanega skakanja z "žaklji" (vrečami) in vleke "štrika" (vrvi) so se lahko prisotni preizkusili še v veščinah s hlodi, v pretakanju vode v lonce in tradicionalnem delanju "kuopa", ki predstavlja postavljanje sena na kol za shranjenje na kmetiji. Seveda so morali svoje znanje razkazati tudi mojstrski jahači Skuadre Uoo, ki so na konjeniških igrah tekmovali v spretnosti in hitrosti. Prostora ni manjkalo niti za sladkosnede, ki so se lahko preizkusili v peki in pokušnji slaščic.

Kako bi konji, pardon, njihovi lastniki, lahko brez slogu primerne glasbene kulise. Po vzoru pravih kavbojcev na ameriških renčih se v Skuadri Uoo ukvarjajo tudi s plesom ob country glasbi. V ta namen so na sobotni večer povabili na oder skupino Carpool to Nashville, ob kateri so se lahko zavihteli in dodobra zbrusili pete svojih škornjev ob krikih "ihaa", glasba z onkraj luže pa je vseskozi zvenela z vaških zvočnikov.

Kljub glasbi pa je praznik Konji na Krasu v Cerovljah stekel povsem kraško: na domač in prijeten način, ki črpa iz kmečke preteklosti in gleda na konjeniško prihodnost.

Jernej Šček

Romarski izlet

Tokrat v Belo krajino

V soboto, 23. julija 2011, smo se odpeljali z avtobusom proti Ribnici na Dolenjskem, kjer je bil postanek za okrepčilo. Pot nas je peljala še naprej proti Kočevju vse do Starega trga ob Kolpi. Tu smo šli najprej v cerkev k sv. maši, ki jo je daroval domači g. župnik Jože Pavlakovič. Po sv. maši nam je razkazal svojo delavnico. Izučen za mizarja izdeluje oltarje, ambone in razne predmete za božjo službo. Izdeluje tudi velika razpela, ki so tako težka, da mu morajo pomagati močni ljudje. Iz Medjugorja je dobil nekaj fantov, ki se zdravijo od odvisnosti z mamili. Ti so mu stalna pomoč, a tudi velika skrb.

Iz Starega trga smo šli v dolino ob Kolpi v vas Kot, kjer smo v čisto novi restavraciji dobili dobro in obilno kosilo.

Po kosilu nas je presenetil rahel dež, ki je onemogočil spust z raftingi po reki Kolpi, ki je tako lepa, čista in vabljiva. Zato smo se vsi odpeljali z avtobusom v vas Radenci. Peljali smo se nazaj v Stari trg in potem po cesti proti Vinici do odcepa z Radenci. Med vasjo Sodevci in vasjo Dečina je nad Kolpo ozka soteska, po kateri lahko peljejo le osebni avtomobili in kombiji.

Kljub dežju smo šli v Radencih med njivami do reke Kolpe vse do mlina, ki je do pred nekaj desetletji mlel v glavnem pšenico in koruzo za celo vas. Takrat so bile vse njive skrbno obdelane in v hlevih več glav živine. Vas je imela več let tudi črednika, ki je gnal živino na pašo iz vasi v stelnike in košenice.

Če bi bil tisti dan sončen, bi bilo pod slapom vse polno ljudi, saj so tam plaže z mivko ali pa kamenčki na nasipih, ki med vodo tvorijo male otočke.

Od reke Kolpe smo šli v vas k Šterbenčevim. Tu sta nas čakala brat Jože in brat Viljem z ženo Marijo. Z njima so se nekateri že poznali, ker sta nam bila že večkrat vodnika. Brata Alfonza pa ni bilo tisti dan v Radencih, ker je bil že zelo bolan. V torek, 6. septembra, je umrl v novomeški bolnišnici. Mnogi naši romarji se njega spominjajo, ker nam je bil za vodiča, ko smo šli gledat jaslice v Stopiče in ko smo šli gledat sliko škofa Vovka, ki stoji na goreči zvezdi in mu segajo plameni skoraj do ramen. Tej sliki manjka samo še svetniški sij. Postregli so nam z narezkom, domačim pecivom in vinom, ki so ga pripeljali od sestre Marjance, ki je poročena na Rožancu blizu Črnomlja.

Pot nas je peljala nazaj v Stari trg, kjer smo se ustavili pri bratrancu Viljemu. Ima sina, ki je kmet z univerzo. Postregli so nam s poticco in jabolčnim sokom, ki nam je teknil bolj kot kaka druga pijača. Mnogi so ga želeli kupiti, da bi ga nesli s seboj. Kupili smo lahko tudi žganje iz hrušk. Mleko pa smo zamudili. Dopoldne so ga odpeljali v mlekarno v Kočevju.

Velika želja udeležencev je bila, da bi kupili, če bi bilo mogoče, ovčji sir in med. Bratranec nas je napotil v vas Dol k družini Konda. Tu smo res dobili ovčji sir, med in tudi zelo dober jogurt iz ovčjega mleka. Izpraznili smo zalogo in s polnimi torbami smejočih se obrazov šli na avtobus. Med kupovanjem sta nam dva njihova otroka zaigrala nekaj slovenskih narodnih pesmi na tamburico in harmoniko. Vse dobrote, ki smo jih bili deležni, in tudi tiste, ki smo jih kupili, imajo visoko kvaliteto in izredno dober okus. Tam ni tovarn, je pa zelo dosti gozdov, zlasti čez Kolpo na hrvaški strani. Pri bratrancu Viljemu v Starem trgu ob Kolpi so naši otroci našli zabavo na balah slame, ker je bila nekaj dni prej žetev. Pridružili so se jim domača otroka in dojenček, njun bratec, ki ga je držala mamica v naročju. V Dolu pa so se zabavali na "trampolinu" - prožni ponjavi.

S.A.

OPČINE 63. Marijanski shod

"Bodite kvas, luč in sol za človeško družbo"

Triinšestdeseti Marijanski shod je tudi letos ožaril opensko versko skupnost, ki se je v popoldanskih urah zbrala v cerkvi sv. Jerneja ob molitvi svetlega dela rožnega venca. Molitev so brale šolske sestre, po vsaki desetki pa je bilo petje Marijinih pesmi, ki jih je na orgle spremljal David Lenisa. Sledila je procesija po vaških ulicah ob petju litanij in prisotnosti slovenskih skavtov, slovenskih duhovnikov, redovnikov in redovnic ter narodnih noš. Petje Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta je spremljalo kip Matere Božje, ki oznanja zgled čiste ljubezni in predane vere.

Versko slavje se je nato nadaljevalo v notranjščini openske cerkve, kjer je škofov vikar za Slovence g. Tone Bedenčič ob somaševanju slovenskih duhovnikov daroval sveto mašo, ki jo je ob orgelski spremljavi obogatil Tomaž Simčič.

G. Bedenčič je v daljši homiliji izhajal iz praznika Marijinega rojstva, da bi slovenskim vernikom nakazal družbeno-duhovne smernice za prihodnje. Šlo je namreč za pravo programsko razmišljanje, ki ga v nadaljevanjih objavljamo v celoti.

"Predragi Marijini častilci. Prihiteli ste iz raznih krajev našega zamejstva. S seboj ste prinesli iskreno ljubezen do naše nebeške Matere Marije, svojo zvestobo Bogu in ponos, da pripadate skupnosti Jezusovih učencev po naših župnijah in verskih skupnostih v mestu.

Pred dobrimi tremi tedni smo se veselili Marijine slave v nebesih, okrašene z Božjo Ljubeznijo. Bila je prva, ki je bila deležna te božje slave v polnosti, te velike ljubezni, ki jo je Bog izkazal po učlovečenju in trpljenju svojega Sina na križu.

Foto IG

Iz izkušnje, kakšen dar je božja ljubezen, Marija kot dobra mati želi, da bi vsi ljudje nekoč tako kot ona bili deležni te večne sreče, te polnosti božjega objema ljubezni. Zato se tako rada sklanja k človeškemu rodu in ga opominja in vabi, naj gre po pravi poti večnosti naproti. Še posebej daje rada svoja sporočila Jezusovim učencem, da bi sledili Jezusu in bili kvas, luč in sol za človeško družbo v določenem zgodovinskem trenutku.

Današnji praznik ima drugačen poudarek kot praznik Marijinega vnebovzetja. Ves je usmerjen v življenje na zemlji. Rojstvo. Z rojstvom pa je tudi začetek poti skozi to solzno dolino, na kateri je mnogokrat več trpljenja kot radosti.

Marijina življenjska pot ni bila postlana z rožicami. Okusila je vse človeško zlo, od nasilja človeške oblasti, sovraštva, zasmehovanja, preganjanja in nezaupanja, in to kljub temu da je bila božja izvoljenka. Ko je sprejela božje povabilo in izrekla znameniti 'Da' - božji besedi, ni zaradi tega uživala nobenega privilegija. Morala je iti skozi isto trnjevo pot kot večina navadnih ljudi. Še več, njeno življenje je postalo soudeležba pri odrešenju, to je pri trpljenju in smrti Jezusa Kristusa. Ustavimo se pri treh dogodkih iz njenega življenja. Le ti govore tudi nam v sedanjem času".

IG

/ dalje

Foto IG

Obvestila

Med barvami in spremembami, začetek šolskega leta in razstavne dejavnosti na Ad formandumu. Razstavlja Carlo Fontana, zraven bodo kulinarične stvaritve dijakov Gostinskega učnega centra in degustacija vin kmetije Zidarich. Za glasbeno in pevsko spremljavo bosta poskrbela Alessandra Sartore in Erice Bognolo. Prireditev bo, v sodelovanju z združenjem Juliet NTWK Friendly Magazine, v petek, 16. septembra 2011, ob 18.30 na sedežu Ad formanduma v Trstu, ul. Ginnastica 72. Pridružite se nam!

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje P. R. 10 evrov, Štefanja Cvitan 10 evrov.

V spomin na bratranca Dolfija Repinija darujeta Magdi in Grazia 25 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Štefan Turk razstavlja v kavarni Torino

Od tega tedna razstavlja v stoletni tržaški kavarni Antico Caffe' Torinese na Korzu Italia slovenski umetnik in pedagog, Barkovljan Štefan Turk. Na stenah in znotraj niš kavarne, ki sodi med zgodovinske tržaške lokale, so na ogled dela iz ciklusa Portae aureae. Ta simbolna vrata - v mešanici upodobitvenih tehnik - predstavljajo nekakšen most ali mejo med tuzemskim in transcendentnim, materialnostjo in duhovnostjo, starim in novim, skratka spojitev telesne in duhovne razsežnosti.

Štefan Turk, rojen v Trstu leta 1974, je diplomiral iz zgodovine umetnosti na tržaški univerzi. Vzporedno se je učil pri priznanem tržaškem slikarju in pedagogu prof. Ninu Periziu. Obiskoval je tudi tečaj ilustracije na mednarodni šoli ilustracije v kraju Sarmede pri Trevisu. Ukvarja se s slikarstvom, risbo, grafiko in ilustracijo ter poučuje likovno umetnost. Je član društva za umetnost Kons v Trstu in Društva likovnih umetnikov Severne Primorske. Imel je 19 samostojnih razstav v Italiji in Sloveniji. Na skupinskih razstavah sodeluje od leta 1990, za svoje delo je bil tudi večkrat nagrajen. Ilustracije redno objavlja v reviji Galeb, sodeloval je tudi s Cicibanom in Mavrico. Ilustriral je knjigo Čebelica in Čmrlj - Čebelica i čmrlji Dragotina Ketteja, ki je izšla leta 2010 pri novomeški Založbi Goga.

Njegova dela so bila izbrana za natis v grafični mapi Zadruge Primorski dnevnik (2001) ter za opremo Koledarja Goriške Mohorjeve družbe za leto 2009.

Romanje v Međugorje s kolesom

Nepozabno doživetje

Šport gojim že od mladih nog, veri pa sem se približal v zrelejših letih. Dolgo sem premišljeval, kako bi združil duhovnost s fizičnostjo. In pred dvema letoma sem se odločil. Odločil sem se, da pot od svojega doma do Međugorja opravim s kolesom. Pot sem razdelil v petnajst postaj Križevega pota. Leta 2009 sem približno 530 km dolgo pot prevozil v dveh dneh z nočnim postankom za počitek in regeneracijo. Poti ni bilo enostavno izpeljati, ker nisem bil vajen tako dolgih etap, poleg tega pa sta močna pripeka in visoka temperatura izčrpali moje moči, ki mi jih ni uspelo nadoknaditi s primernimi obroki. Izkušnja je bila tako lepa in globoka, da sem se odločil, da jo ponovim, čeprav tokrat v nekoliko spremenjeni obliki.

Letos sem se odločil, da pot opravim brez daljših počitkov. Pridružila sta se mi še prijatelj kolesar Aleš Tul iz Mačkolj in trener s spremljevalnim vozilom. Na pot sva se s prijateljem primerno pripravila s treningi, ki so trajali tudi do 12 ur, tako v dnevnih kot nočnih urah.

Startali smo v četrtek, 11. avgusta, ob 17.40 iz Repna. Ura ni bila izbrana naključno. Ob tej uri se namreč v Međugorju prikazuje Devica Marija. Pot nas je vodila mimo Kozine, Reke, Senja, Knina, Sinja do hrvaško-bosanske meje v Međugorje. Vmes smo opravili petnajst postankov, na katerih sem prebral berilo in molil v čast Kraljice miru, ki se vsakodnevno prikazuje v znamenitem romarskem kraju, ter popil požirek vode iz Lurda. Pred dvema letoma sem, čeprav sem se na pot odpravil sam, dejansko vozil v dvojici – zaradi določenih dogodivščin in okoliščin sem prepričan, da me je takrat spremljala in pazila name sama Sveta Mati Božja. Mnogim se to zdi neverjetno, sam pa sem trdno prepričan o tem. V tej dvojici je bila močnejša Mati Božja.

Letos sem ponovno nameraval na poti uporabiti duševni energetski napitek, na pot pa sem se mnogo bolje pripravil kot pred dvema letoma, pa tudi na športne energetske napitke in hrano tokrat nisem pozabil. Vse to mi je bilo v pomoč, da sem pot opravil brez večjega napora.

Z leve: Aleš Tul in Igor Vodopivec pred cerkvijo v Međugorju

Prijatelj pa je predvsem po mrzli noči nekoliko omagal, ampak zaradi močne motivacije je kljub temu dosegel zastavljeni cilj. Ker mi je pred dvema letoma ob moji izčrpanosti pomagala Mati Božja, sem tokrat bil pripravljen sam pomagati prijatelju v težavah, kar pa se ni izkazalo za potrebno.

Le nekaj kilometrov pred Međugorjem smo obiskali cerkev v Tihaljini, kjer stoji kip Device Marije, izdelan na podlagi opisov vidcev. V Međugorje smo prispeli ob 16.52, to je po 23. urah skoraj neprekinjenega kolesarjenja. Še isti dan smo šli skupno počastit Kraljico miru. V naslednjih dneh smo obiskali vse glavne znamenitosti romarskega kraja: Podbrdo, Križevac, cerkev. Poleg tega smo se udeležili skupne molitve in dogodkov prikaza Kraljice miru.

Izkušnja je bila nepozabna in jo bom zato skušal ponoviti v razširjeni zasedbi, v kateri bi kolesarili v nehomogenih dvojicah, kjer bi močnejši kolesar bil v oporo šibkejšemu.

Igor Vodopivec

TRŽAŠKA POKRAJINA Odbor Danilo Dolci

'Drugega' bomo lahko spoznali le na podlagi višje sinteze

Pred natanko petdesetimi leti, se pravi daljnega septembra 1961, je iz Perugie v smer Assisija krenila skupina ljudi, ki so se prepoznavali v mirovniških vrednotah. Pobuda je nato za nekaj let zamrla, v zadnjih dvajsetih letih pa je postala redna, predvsem pa se je njena razsežnost povečala. Dogodek, ki je znan kot Pohod za mir od Perugie do Assisija, je tako postal eden najpomembnejših trenutkov italijanskega in evropskega pacifizma nasploh, aktualnost dogodka pa žal venomer potrjujejo novice o novih kriznih in vojnih žariščih, o finančno-gospodarskih polomih, ki tlačijo dostojanstvo ljudi, in o politični nemoči pred tako uničevalnimi družbenimi ujmami.

V tržaški stvarnosti je pomemben podpornik mirovniškega pohoda krajevni Odbor za mir, sožitje in solidarnost Danilo Dolci, ki je v vidiku priprav na osrednji dogodek v Umbriji 25. septembra priredil vrsto etap, med katerimi gre nedvomno poudariti srečanje z evropskima poslancema Ivom Vajglom in Deboro Serracchiani, ki je bilo v četrtek, 1. septembra, v dvorani pokrajinskega sveta.

Izhodišče srečanja, ki se je zaradi posega večjega števila prisotnih prevesilo v pravo okroglo mizo, je bila pobuda Odbora za ustanovitev t. i. evropskih civilnih mirovnih korpusov, ki si jih je med vojno na Balkanu zamislil pokojni evropski poslanec Zelenih Alexander Langer. Po prepričanju Odbora Danilo Dolci zahtevajo hude situacije po svetu avtonomen poseg civilne družbe s ciljem preprečevanja in miljenja sporov. "Čas je, da se društva in organizacije ter krajevne uprave lotijo čim prej tega vprašanja, kajti pred tovrstnimi problemi ne smemo ostati brez ustreznih rešitev", je v imenu odbora dejal Alessandro Capuzzo, ki je stal ob strani predsednika odbora Luciana Ferluge. Serracchianijeva je v posegu podčrtala zlasti potrebo po preprečevanju konfliktov, kar posledično odpira vprašanje kulturnega dialoga med narodi in različnimi kulturami. "Še prej kot ustanovitev mirovnih korpusov moramo ustvariti pogoje, da rešujemo sporne situacije na podlagi soočanja in kulture miru". Evropska poslanka je namreč razmišljala o neki kritični ideološki masi, ki bi privedla do spoštovanja pojma miru. To je še kako pomembno v Evropi, ki bo v roku nekaj let sprejela Hrvaško kot novo članico, nekega dne pa morda še ostale države nekdanje Jugoslavije. "Kaj bomo storili takrat, ko bo na naša evropska vrata trkala Makedonija, katere ime je že samo po sebi kamen spotike za nekatere ..." Evropsko birokratsko kolesje je namreč že pokazalo svojo neučinkovitost ob izbruhu revolucij v državah južnega Sredozemlja. Ivo Vaigl je problem uokviril v kratkovidno politiko Evrope in zahodnega sveta nasploh, ki ni v stanju zasnovati nekega dolgotrajnega dialoga ob spoštovanju kulturnih razlik sogovornika. "Žal smo že večkrat videli, kako naš svet izvaža le ideološke in politične modele", je dejal evropski poslanec, ki pa je v isti sapi poudaril, da lahko EU postane ob snovanju lastne politike, daleč od ameriških diplomatskih kanonov, del rešitve številnih problemov.

V dvorani pokrajinskega sveta se je oglasil tudi nekdanji evropski poslanec Aurelio Juri, ki je svaril pred vse večjo razsežnostjo ksenofobskih in rasističnih gibanj. "Čeprav so te skupine v manjšini, lahko negativno učinkujejo na večinsko skupino državljanov, kar močno načenja vprašanje medkulturnosti v Evropi in posameznih državah", je dejal in poudaril, da je treba mir negovati na podlagi vrednote različnosti kultur. Deželni svetnik DS Franco Codega pa je načel zanimivo vprašanje vse večje zaprtosti interesnih skupin naše družbe: vsak živi zaprt v svoji kulturi, v svojem udobju, krčevito se drži svojih prepričanj in shem. "Ljudje se vse bolj umikamo v svoje mentalne kaste, da ne bi iskali dialoga z drugačnim. Drugega bomo lahko srečali le na podlagi višje sinteze". Pokrajinska odbonica Roberta Tarlao, ki je zadolžena za resor mladih, miru in pravičnosti, je poudarila željo, da bi politika čim bolj zaupala mlajšim generacijam, ki bodo nekoč iskale pravo rešitev za boljši svet.

Na srečanju je bil med drugim govor tudi o predlogu Vaigla in kolege Pina Arlacchija, da bi Nobelovo nagrado za mir podelili združenju Emergency Gina Strade za človekoljubno delovanje v Afganistanu in Sudanu. Doslej je predlog v spletni skupnosti facebook podprlo približno 150.000 ljudi. Pri Odboru Danilo Dolci zbirajo prijave za pohod za mir od Perugie do Assisija: zainteresirani se lahko prijavijo na sedežu odbora v ul. Valdirivo 30 med 17. in 19. uro ali pa s klicem na številko mobilnega telefona 338-2118453 (vpisnina za študente znaša deset evrov). Tržaški udeleženci bodo odpotovali z avtobusom z Oberdankovega trga 24. septembra ob 23. uri, v Trst pa se bodo vrnili 25. septembra v poznih večernih urah.

IG

Ljubljana / Predstavitev čezmejnega turističnega projekta

Alpe Adria Turizem vabi na Koroško in v naše zamejstvo

Počitnice Slovencev v Furlaniji Julijski krajini in na avstrijskem Koroškem so bile pred kratkim v Ljubljani v ospredju predstavitve čezmejnega turističnega projekta Alpe Adria Turizem in njegovega uresničevanja. Nosilec projekta Slovenska gospodarska zveza (SGZ) iz Celovca je s projektnima partnerjema, Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem (SDGZ) iz FJK ter združenjem trgovcev Confcommercio iz Gorice udeležence novinarske konference seznanila s cilji in z uresničevanjem projekta.

Alpe Adria Turizem ima namen, da prebivalcem Slovenije približa sosednji deželi avstrijsko Koroško in Furlanijo Julijsko krajino kot privlačni turistični destinaciji. O tem so podrobneje govorili predsednik SDGZ Gorica Robert Frandolič, Gianni Felcaro za goriški Confcommercio, podpredsednik SGZ Celovec Hanzi Ogris in direktorica SGZ Marina Einspieler, ki je vodila predstavitev. Med drugimi sta se je udeležila tudi državni sekretar Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Boris Jesih s sodelavci in tajnik SDGZ Davorin Devetak. Kot so projektni partnerji na predstavitvi projekta poudarili, je - glede na geografsko bližino - Slovenija eden najbolj obetavnih trgov za turistično gospodarstvo na Koroškem in v FJK. V projekt so vključena podjetja (17 iz Koroške in 12 iz FJK), ki so sprejela minimalen večjezični standard, v zameno pa so dobila profesionalno oblikovan skupen tržni nastop. Slovenska gospodarska zveza skupaj z omenjenima partnerjema vodi čezmejni projekt Alpe Adria turizem (program Interreg IV, Italija-Avstrija 2007-2013), s katerim Slovencem v matični domovini približuje življenje zamejskih Slovencev na avstrijskem Koroškem in v Furlaniji Julijski krajini, uveljavlja slovenščino kot jezik turizma in gradi turistično prepoznavne destinacije.

Celotna turistična ponudba in aktivnosti zamejskih Slovencev je predstavljena na novi spletni strani www. tusmodoma. eu. Poleg letaka in profesionalnega tržnega nastopa je pomemben steber spletna stran *Tu smo doma* (www. tusmodoma. eu).

Cilj mednarodnega projekta Tu smo doma (spoznajte zamejstvo) je približati lepote neokrnjene narave avstrijske Koroške, morja, zgodovine in pristnosti Furlanije Julijske krajine Slovencem. Pokrajina nudi številne možnosti aktivnega preživljanja oddiha, ki bodo zadovoljile še tako zahtevne goste. Bližina omenjenih destinacij in ponudba nudi oddih in aktivnosti skozi vse leto. Poleg naravnih lepot turistične destinacije zamejskih Slovencev nudijo raznoliko kuhinjo v domačih gostilnah, na turističnih kmetijah ali na kulinaričnih festivalih. Prijazni gostitelji popeljejo obiskovalca skozi zgodovino in okuse slovenskih jedi na koroški način: pohača, sirovi krapi, kmečka malica in še mnogo več. Ob dobri hrani vas bodo razvajali z žlahtno kapljico zamejcev na Goriškem in v Furlaniji Julijski krajini.

Filmsko predstavitev oz. promocijo FJK in Koroške na spletu je profesionalno oblikovalo celovško podjetje Artis, režiser Ivan Klarič je predstavil kratek film o obeh deželah, ki je tudi na spletu. Poslovodja podjetja Ilab Crossmedia Franci Tomažič pa je, ob zasnovi spletne strani, za katero je prvenstveno tudi osebno pristojen, poudaril tudi enkratnost tega projekta s tremi partnerji iz FJK in Koroške. Po prvi predstavitvi projekta pred dvema letoma v gostišču Stara pošta/Alte Post na Zilski Bistrici na Koroškem ter v Gorici na sedežu Confcommercio in v Benečiji v hotelu Škof/Al Vescovo v Podbonescu je projekt sedaj stopil v vročo fazo uresničevanja, reklamiranja in trženja bogatih turističnih ponudb Koroške in Furlanije Julijske krajine, je še dodal Franci Tomažič.

Podpredsednik SGZ Celovec Hanzi Ogris, predsednik SDGZ Gorica Robert Frandolič, član predsedstva Confcommercio Gorizia Gianni Felcaro in sin Simone ter tajnik SDGZ Davorin Devetak

Ljubljansko predstavitev je dopolnila pokušnja tipičnih dobrot iz Koroške, z goriškega Krasa in iz Brd, ki so naletele na veliko odobravanje gostov.

SNG Nova Gorica / 1. premiera sezone 2011-12

Na odru Simon Gregorčič

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica začenja sezono 2011/2012 s krstno uprizoritvijo dela novogoriške avtorice, režiserke in igralke Nede Rusjan Bric *Kdor sam do večera potuje skozi svet* (Simon Gregorčič). Premiera bo v četrtek, 15. septembra 2011, na velikem odru SNG Nova Gorica ob 20. uri.

Biografska drama o Goriškem slavčku, ki je pred več kot sto leti hrepenel in svoje srce izlival v pesmi, je zgodba o vzponih in padcih človeka, globoko razmišljujočega in še globlje čutečega do vsega, kar ga obdaja. Življenjska pot pesnika, nenavadno razgibana za katoliškega duhovnika, odseva duh časa, v katerem se rojeva želja po narodni enotnosti in borba za obstanek slovenskega jezika.

Ob režiserki Nedi R. Bric so predstavo med drugimi ustvarili skladatelj Aldo Kumar, dramaturginja Martina Mrhar, lektor Srečko Fišer, avtorica videa Polona Zupan, scenografa Rene Rusjan in Boštjan Potokar, kostumografinja Tanja Zorn Grželj in oblikovalec svetlobe Samo Oblokar. V njej kot Simon Gregorčič nastopajo Peter Harl, Blaž Valič in Ivo Barišič, ob njih pa še Vesna Vončina, Dušanka Ristič in Gorazd Jakomini, v filmu pa še Marjuta Slamič in Matej Puc.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Trgovski center in Galli della Loggia

Zjutraj zatopljena v razmišljanje in predvsem v posebnem vzdušju, nekaj ur kasneje v besede uglednega novinarja o resnični mori današnje Italije, zaradi katere je vse tako, kot je: konservativnost in imobilizem. In najdem povezavo med jutrom in popoldnevom.

Večji blagovni center z najboljšo italijansko modo v osrednji Italiji, v deželi, ki jo je Bog obdaroval z največjimi naravnimi in kulturnimi bogastvi in kjer preživljam teden dni. Iz trgovin sem zbežala po pičlih desetih minutah. Center me v vsakdanu, polnem zelenja in drugačne življenjske naravnanosti sploh ni zanimal, lastnica kmečkega turizma pa je vsekakor svetovala ogled. In tako sem šla. Moda je seveda čudovita, a zdržala nisem. Deset minut za to, da je v meni začelo nekaj vreti. Morda pridih otročje revolucionarnosti, ki vedno tli v meni. Moje oči in moja ušesa so prežeta, zamašena, oskrunjena z vsem, čemur smo priča v zadnjih mesecih. In še prej. V meni je v tistem centru zavrela jeza nad stanjem v državi, ki je vedno bolj močvirnato. Saj vem. Iskanje dizajnerskih modelov po čim ugodnejši ceni samo po sebi ne nosi v sebi nič negativnega, postane pa simboličen znak stanja, v katerem je danes Italija. Ne zgražamo se, ne reagiramo, nikakor nismo zmožni resničnega zavzemanja, kot denimo v Španiji ali Franciji. Dnevno lahko prebiramo o goltanju javnega denarja v vse prej kot javne namene, majemo lahko z glavo ob novici o spet drugem stropu, ki se je zrušil v spet drugi šoli, lahko nam odtegujejo že itak minimalne socialne storitve, lahko čakamo dve leti, da nam je ob upokojitvi dano, kar nam pripada, naši otroci se lahko znajdejo s 780 evri bruto mesečne plače, krasni, čudoviti Neapelj lahko hlasta za zrakom pod smetmi in vendar ostajamo tu. Negibni. Nemočni, ker taki hočemo ostati. Nesposobni.

Opazovala sem poplavo pološčenih avtov na parkirišču tega prestižnega trgovskega centra, skrbno 'naštimane' pare in družine z vrečkami nakupljenega ter se vedno bolj jezila na mentaliteto države, ki je pozabila na preteklo moč in ugled. *Dobra hrana, izbrana obleka, lep avto, če lahko kljub vsemu na to računam, potem mi je pa za vse ostalo figo mar. Mar ne? (...)*

Galli della Loggia je zapisal, da je Italija taka, kakršna je, zgolj po zaslugi izjemnega konservatizma in imobilizma, ki je prežel vse celice družbe. Ne dopuščamo spreminjanja, vse naj ostane tako, kot je vedno bilo. Ne zgražamo se več, vsaj ne na konstruktiven način. Kljub vsemu (kljub vsemu!) nam ne uspe reči: *Dovolj! To ni Italija, ki si jo zaslužimo!*

Gotovo si zaslužimo veliko več kot le kos dizajnerskega blišča in zaslepljenega občutka relativnega blagostanja. Zaslužimo si državo, ki funkcionira. Predvsem pa si zaslužimo sposobnost, da končno odpremo oči in uvidimo, da se pot do drugačne družbe vije edinole skozi spremembe.

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (1)

Življenje je zgodba ...

Življenje je zgodba, ena ali več zgodb. Nekatere izginejo iz spomina, nekatere pa ostanejo in zaznamujejo življenje.

V članku o koncentracijskem taborišču Gonars, ki je bil objavljen pred nekaj meseci v Novem glasu, sem omenil, da sem smel prehajati mejo med Ljubljansko pokrajino in Kraljevino Italijo, ker sem imel prepustnico, ki mi je dovoljevala, da sem lahko obiskoval rojstni kraj Žabnice – Camporosso preko Gorice in Vidma. To je bilo "uradno", dejansko pa sem prikrival svojo "kurirsko službo" med Ljubljano in Gorico – dr. Kraljem.

To je pa druga "zanimiva" zgodba, sem v omenjenem članku pripomnil, ko sem povedal, da sem prepustnico prejel po posredovanju S (tane) B. iz Ljubljane, s katero sem se že pred vojno spoznal v Žabnicah.

V poletnih mesecih je hodila na počitnice k prijateljici Mici Klinar, hčerki lastnice gostilne "Pri Klinarju" – Spartiacque.

Z Mici se je spoprijateljila, ko je ta obiskovala gospodinjsko šolo v Ljubljani. Lastnica gostilne je bila sorodnica mojega očeta; včasih sem se pri njej oglasil in tam spoznal Stano.

Stana je bila prikupna, vesele narave in zelo družabna. Včasih je stregla za točilno mizo ali pa gostom pri mizah. Nič čudno ni bilo, da se je kar nekaj moških zvečer zadrževalo v gostilni.

Stani je hodil dvorit tudi neki italijanski kvesturin-policijski komisar s Trbiža – Tarvisio. Ta je po italijanski okupaciji Slovenije leta 1941 prišel v službo v Ljubljano. On je Stani priskrbel prepustnico, da je lahko tudi v času okupacije obiskovala prijateljico Mici v Žabnicah.

Nekoč, jeseni 1941, sem Stano srečal v Ljubljani. Takrat še nisem vedel, da je tudi kvesturin delal za OF: Stano je obveščal o akcijah kvesture.

Ko me je vprašala, ali še kaj hodim v Žabnice, sem zanikal, ona pa mi je dejala, da ima prepustnico in da hodi. Ponudila se je, da prepustnico priskrbi tudi meni, če želim. Imela me je za "pravovernega": vedela je za zgodbo o mojem delovanju leta 1939 proti opcijam za Tretji rajh (O tej zgodbi pa pozneje). Seveda sem pritrdil, prepustnico prejel – in začela se je moja "kurirska služba".

Rodil sem se v Žabnicah 30. oktobra 1918 v zadnjem tednu prve svetovne vojne. Krstil me je frančiškan p. Pius Žankar, tedanji žabniški župnik. Frančiškani reda manjših bratov – minoritov so žabniško župnijo in svetišče Sv. Višarje upravljali od leta 1909 pa do l. 1924, ko je p. Pius moral zapustiti župnijo, ker ga je pregnala italijanska fašistična oblast na pritisk in obtožbe nemških šovinistov s Trbiža in nekaterih nemškutarjev iz Žabnic.

Frančiškanska provinca je izdajala svoje glasilo Cvetje z vrta sv. Frančiška. Spominjam se, da mi je nekoč prišla v roke številka letnika 1910 – če se ne motim. V njej sem bral zanimivo zgodbo, kako je takratni župnik p. Čadež na domiseln način preprečil manifestacijo Nemcev. Žabniški nemškutarji so namreč hoteli izrabiti pogreb žabniškega učitelja, zagrizenega Nemca, za manifestacijo nemštva.

V Žabnicah je v stari Avstriji obstajala utrakvistična šola, to je: obstajali so razredi s slovenskim učnim poukom in razredi z nemškim. Moj oče je hodil v slovensko šolo. Utrakvistične šole so obstajale še v Ovčji vasi – Valbruna, v Ukvah – Ugovizza in v Lipalji vasi – Laglesie San Leopoldo.

P. Čadež je naročil cerkovniku, naj se med pogrebom zaklene v zvonik in naj začne na vso moč zvoniti z dvema zvonovoma v trenutku, ko bo govornik, nalašč povabljen s Koroškega, začel govoriti. Cerkovnik je storil tako in je zvonil in zvonil. Govornik in pogrebci nemškutarji so se jezno ozirali v zvonik, a ni pomagalo. Govornik je vseeno začel govoriti, toda slišali so ga samo najbližji okoli stoječi.

Žabniška župnija – in tudi Sv. Višarje, ki so spadale v župnijo – je od leta 1919 pa do leta 1933 cerkveno upravno spadala v goriško nadškofijo, po letu 1933 pa v videmsko nadškofijo.

Moja mama ni bila Žabničanka, doma je bila iz Polja, velike fare Device Marije v Polju. Oče jo je spoznal, ko je bil kot vojni invalid in nesposoben za fronto poslan v zaledje in dodeljen za slugo častniku, ki je upravljal in skrbel za častniško menzo v Zalogu pri Ljubljani v fari D. M. v Polju. Oče je bil kot avstro-ogrski vojak že jeseni l. 1914 težko ranjen na ruski fronti. V Zalogu je bilo veliko skladišče in oskrbovališče za soško fronto. Oče se je z mamo Jožefo Hladnik poročil januarja l. 1918. Po poroki se je mama preselila v Žabnice na očetov dom.

Martin Kranner

Prenovljena manjšinska vlada v Sloveniji

Dvomi o njeni uspešnosti, tudi če bo dobila zaupnico v parlamentu

V naših prispevkih o dogajanjih ter družbenih in državnih procesih v Sloveniji bolj naštevamo in označujemo dogodke in osebnosti, ki se pojavljajo v javnosti, zlasti pa v politiki, kot pa dogajanja komentiramo. Komentarjev, ki so posebna časnikarska zvrst, se namreč, če je le mogoče, izogibamo. Dogodke iz sprotne kronike v Sloveniji naj presojajo, to je ocenjujejo in komentirajo, predvsem naši bralci sami.

Borut Pahor

Pa vendarle naj tokrat ugotovimo, da si v turobnem ozračju krize in razpadanja vseh tradicionalnih vrednot, ki poteka nenehno in pred očmi osuple, utrujene in razočarane javnosti, zaslužijo največje spoštovanje in celo občudovanje delavci, podjetniki in ustvarjalci na mnogih drugih področjih, ki so sadove svojih naporov in dela lahko vsaj delno prikazali in predstavili na mednarodnem obrtnem sejmu v Celju. Enako pomembne razsežnosti, predvsem pa velik politični in družbeni pomen, bo po pričakovanju lahko imel Zbor kristjanov, ki bo v soboto, 17. septembra, potekal na Otočcu na Dolenjskem in ga prireja t. i. gibanje *Prebudimo Slovenijo*. Oblikovali so ga na pobudo nekdanjega ljubljanskega župana Jožeta Strgarja.

V bistvu gre za mobiliziranje in dejavnejšo vlogo kristjanov v slovenski družbi in državi, "da bi oblikovali drugačen politični zemljevid Slovenije". V pogovoru, objavljenem v slovenskem katoliškem tedniku Družina, je odgovorni urednik revije *Tretji dan*, Lenart Rihar, odgovoril tudi na vprašanje, kaj meni o pozivih, da "mora biti nepreklicno konec časov katoliške drugorazrednosti; da mora postati katoliški glas v javnosti jasen in prepoznaven kot gibalo slovenskega demokratičnega razvoja in predvsem kot spodbujevalec vrednot. Je zdaj vendarle nastopil čas za kaj takega"? Po njegovem "je ta čas že najmanj dvajset let. Strankam, ki nam vladajo, je uspelo iz totalitarne države pretihotapiti svoje bogove, svoje vrednote. V enoumju so jim rekli rop, požig, umor, sedaj pa jih z vso medijsko podporo oblačijo v ovčja oblačila: tolerantnost, svoboda, pravica. Glavni problem je ločiti, za katerimi privlačnimi oblačili se skriva volk. Upoštevajmo, da vplivni krogi levice dobesedno strašijo pred civilnodružbenimi pobudami, ki rastejo iz krščanskega humusa. V takem konfliktnem ozračju je treba kristjane opogumiti za dejavnejšo državljansko oz. politično držo".

V Sloveniji je v novem šolskem letu v šolske klopi sedlo okoli 160.000 osnovnošolcev in nekaj več kot 79.000 dijakov gimnazij in drugih srednjih šol. V mesecu septembru se je začelo tudi veroučno leto. Po podatkih pastoralnih služb slovenskih škofij ga obiskuje okoli 100.000 učencev, kar je okoli dve tretjini vseh osnovnošolcev.

Sicer pa so politične razmere v Sloveniji še zmeraj zelo zapletene, možnosti razpleta pa različne. V državnem zboru bodo 20. ali 21. septembra glasovali o zaupnici prenovljeni manjšinski vladi, ki jo je ob imenovanju petih novih ministrov zahteval premier Borut Pahor. Če bo zaupnica sprejeta, naj bi vlada upravljala Slovenijo do konca svojega mandata, torej do jeseni leta 2012. V nasprotnem primeru, če vlada zaupnice ne bo prejela, pa se bo začel postopek za predčasne parlamentarne volitve. Vlada ima za glasovanje zagotovljenih 33 glasov poslancev iz obeh koalicijskih strank, SD in LDS. Za presenečenje je poskrbel poslanec italijanske narodne skupnosti Roberto Battelli, ki je napovedal, da vlade ne bo podprl. Pravi, "da tisti, ki so dobili volitve, pač niso znali voditi države. Predčasne volitve bi v tem pogledu zbistrile stvari".

Janez Janša

LDS, stranka, ki jo vodi Katarina Kresal, sicer ostaja zvest zaveznik oz. koalicijski partner Socialnih demokratov pod vodstvom predsednika stranke in premierja Boruta Pahorja, toda je čedalje bolj oslabljena. Katarina Kresal je osumljena korupcije, policija pa je začela postopek zoper njene sodelavce v notranjem ministrstvu, zato je že moral odstopiti generalni sekretar ministrstva Damjan Lah. Tudi LDS, ki jo vodi nekdanja vplivna političarka Katarina Kresal, se zaradi izstopov vplivnih in znanih članov morda bliža razsulu.

Predsednik SLS Radovan Žerjav je obseg in značilnosti krize in nasploh odnosov in razmer v državi povzel v izjavi, "da naša država drsi v bankrot".

Sramota za slovensko pravosodje

Lovro Šturm, nekdanji predsednik ustavnega sodišča in pravosodni minister, je v pravnem mnenju o obtožnem predlogu zoper Janeza Janšo v zadevi Patria zapisal, "da dejanje, ki naj bi ga v aferi Patria storil predsednik SDS Janez Janša, ne vsebuje znakov kaznivega dejanja, še tisto, kar je zapisano v obtožnem predlogu, pa ne temelji na dokazih". Po njegovem se v slovenskem pravosodju ponavlja praksa iz povojnih procesov, ko so tožilci očitali, sodišča pa obsojala obdolžence, za katere ni bilo dokazov, z utemeljitvijo, da so jih prikrili, zaradi česar naj bi bilo dokazano, da so bili obdolženci krivi. Dr. Lovro Šturm zatrjuje, da primer obdolžitve Janeza Janše pomeni sramoto za slovensko pravosodje. Vprašal se je tudi, "ali bo kdo odgovarjal za omenjeni konstrukt s političnim motivom".

Marijan Drobež

Kratki

Šagra v Vipavskem Križu

Praznik povišanja svetega križa je bil v svetokriški župniji v Vipavskem Križu letos še bolj slovesen kot po navadi. Med slovesno sveto mašo je provincial br. Štefan Kožuh blagoslovil obnovljeno oltarno sliko Sv. križa. Obnovitvena dela je opravil Konservatorsko restavratorski atelje iz Šentjošta, zahtevni potek del je predstavil Vid Klančar, ki je povedal, da je po oceni strokovnjakov slika stara več kot 300 let, niso pa mogli z gotovostjo ugotoviti imena avtorja. Ker je bila v tej dobi slika že enkrat preslikana, je bilo delo zahtevno, saj ima sedaj ponovno prvotno podobo.

Praznovanje se je v popoldanskem delu nadaljevalo najprej s čaščenjem Najsvetejšega in petimi litanijami. Poseben dogodek je bilo glasbeno pričevanje bratov kapucinov, ki so se sicer branili aplavza, vendar so njihove pesmi in osebne izpovedi prisotne tako nagovorile, da ni bilo mogoče ostati ravnodušni. Sledilo je druženje s pogostitvijo, kot se za župnijski praznik spodobi. / J. L

KD Svoboda Deskle / Gledališki abonma, poln zdravega humorja

V Kulturnem društvu Svoboda Deskle imajo kar živahno delovanje, v katerem pride vselej do izraza tudi njihova vsestranska ustvarjalna žilica. V vsakoletno ponudbo spada tudi Gledališki abonma, ki ga sofinancira Občina Kanal ob Soči. Letos ga prirejajo petnajstič zapored; vsako leto z njim beležijo vse razprodane sedeže v lepem domačem Kulturnem domu. Tudi tokrat so prireditelji, želeč ustreči okusom obiskovalcev, ubrali izbor predstav na bolj humorne strune. Tako bo prvi na sporedu komični muzikal Ljubim te – Spremeni se! v produkciji Prospot, d. o. o., v prevodu Milana Dekleve, režijo in priredbo je podpisal Gašper Tič. V njem nastopajo Danijel Malalan, Simona Vodopivec Franko, Romana Krajnčan in Marjan Bunič. Sledile bodo monokomedija Gajaš, arestant Ferija Lainščaka, v produkciji Mestnega gledališča Ptuj nastopa Vlado Novak pod režijsko taktirko Marka Naberšnika; komedija Vinka Möderndorferja Nežka se moži v izvedbi SNG Drama Ljubljana in režiji Jake Andreja Vojevca; realistično satirična drama Seana O'Caseyja Konec začetka v izvedbi Prešernovega gledališča Kranj in režiji Matjaža Pograjca; črna komedija Pes, Pizda in peder v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega in režiji Primoža Ekarta in "revolucionarna komedija z blagoslovom" Poslednji termina (I) tor Tamare Matevc in Borisa Kobala, v izvedbi Gledališča Koper. Pod režijsko taktirko Sama M. Strelca nastopata v njej Boris Kobal in Gojmir Lešnjak Gojc; glas nevidnemu županu je posodil Maurizio Solda'.

Kot dodatek tega programa je še darilo abonentom, in sicer amaterska gledališka predstava.

Cena abonmaja znaša 60 evrov (odrasli), 35 evrov (učenci, dijaki, študentje), vstopnice pa 15 evrov (odrasli), 10 evrov (učenci, dijaki, študentje). Zainteresirani lahko vpišejo abonma pri blagajni Kulturnega doma v Desklah, tel. 05/39 53 210. Dosedanji abonenti so lahko potrdili abonma 12. in 13. septembra. Nove abonente bodo vpisovali, če bo seveda še kaj prostih sedežev, 20. in 21. septembra med 17. in 19. uro. / IK

Gordijski vozel slovenske prometne infrastrukture

Le kdo bo tarnal nad davkoplačevalskim denarjem?

Naša ljuba Slovenija bi v kratkem lahko ostala brez svojega državnega letalskega prevoznika. Ampak to bi bilo samo zadnje poglavje v dolgi vrsti napačno vodenih politik v prometni infrastrukturi. Prometne povezave so med najbolj zgovornimi kazatelji napredka in razvitosti vsake države. In na ta pomembni vidik smo Slovenci očitno pozabili. Že res, da smo dobili avtocestni križ, kar je velik dosežek: žal pa je bil strogo podvržen klientelističnim dogovorom in so ga zato slovenski davkoplačevalci preplačali za dobre 3 milijarde evrov (oz. 8 odstotkov današnjega BDP). Čisto drugačna je pesem na železnicah: v infrastrukturo v železniški promet je Slovenija vlagala zelo malo. Samo poskusite se odpraviti iz Nove Gorice v Ljubljano z vlakom. Za dobrih 100 km poti v zračni črti boste porabili skoraj 4 ure. Seveda, železnice so nastradale zaradi velikih investicij v avtoceste. To je razumljivo, a kaj ko so bile avtoceste preplačane za dobro tretjino svoje vrednosti. Pa še druga skrivnost je, ki se "skriva" okoli železnic. Tudi tukaj so bili v ospredju klientelistični dogovori: dokumenti, ki so prišli na dan ob razkrivanju poslov na avtocestah in pričajo o vnaprejšnjem dogovarjanjanju glede cene in dobitnikov posameznih razpisov, namreč tudi zelo odkrito kažejo na to, da so se ista podjetja, ki jim je poveljeval Zidarjev SCT, vnaprej dogovarjala za gradnjo železniške infrastrukture. Ta bi morala biti v načrtih države naslednja velika infrastrukturna naložba.

Železnice: je kroničnega bolnika sploh mogoče ozdraviti?

Zdajšnja kriza je napovedane investicije v železnice močno oklestila, klientelistični načrti so prišli na dan, propadel je SCT. A če bi šlo vse po prvotnih načrtih, bi morali slovenski davkoplačevalci spet globoko seči v žep. No, kljub temu da danes SCT ne more nikogar več izsiljevati, je nevarnosti in skritih pasti okoli slovenskih železnic še vedno zelo veliko. Gre namreč za državno družbo, ki že dalj časa posluje negativno in tudi zelo redno menjuje vodstvene kadre. Slabo poslovanje sicer res nosi za sabo kot posledico odstope vodilnih mož, pri Slovenskih železnicah pa je to postal že skoraj nacionalni konjiček. Leta 2009 so se na vodilnem mestu SŽ zamenjali kar trije direktorji, zadnji med njimi, Goran Brankovič, je sicer preživel dve leti trajajoč mandat: ob poteku mandata pa so ga takoj zamenjali. Agencija za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN) je na njegovo mesto izbrala Ervina Pfeiferja, ki je bil hkrati postavljen tudi na mesto prvega nadzornika v energetski družbi Eles. Tudi to potezo bi lahko označili za zelo nenavadno: ne gre sicer za neposredno navzkrižje interesov, vprašanje pa je, kako bo lahko isti človek uspešno vodil zavožene železnice in skrbel, da poslovanje sistemskega operaterja električne energije poteka po črki zakona? Predvsem v luči zadnjih dogajanj na železnici: poslovanje se je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta glede na isto obdobje v lanskem letu še poslabšalo. Do konca letošnjega julija so namreč železnice pridelale že 10 milijonov evrov čiste izgube, medtem ko je bila lani v istem obdobju izguba za milijon evrov manjša. Leto 2010 so Slovenske železnice sklenile z 19,4 milijona evrov izgube, še leto pred tem pa je bila izguba celo v višini 30 milijonov evrov. Skratka, če so bile avtoceste preplačane (a jih vsaj imamo), je na železnicah, če je to mogoče, scenarij še slabši: infrastrukture nimamo, zaostajamo za evropskimi standardi in ob tem se pridelujejo izgube v višini več deset milijonov evrov.

Poslovanje Adrie Airways in Slovenskih železnic v letu 2010

	Adria airways	Slovenske železnice
Največji posamični lastnik	PDP (paradržavni sklad), 86%	Republika Slovenija, 100%
Čisti prihodki od prodaje	148.690.036	316.848.518
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	-63.073.630	-10.904.908
Sredstva	101.051.340	699.707.758
Kapital	-36.578.689	174.496.932
Dolgoročne obveznosti	71.275.627	342.493.434
Kratkoročne obveznosti	61.441.040	136.433.402

Vir: Letni poročili Adria Airways in Slovenske železnice za leto 2010

Adria: dovoljenje za potop

Pa preidimo še k letalskemu prevozniku. Adria airways je v zelo podobnem stanju, v katerem se nahajajo Slovenske železnice. Menjujejo se odgovorni ljudje, spreminjajo se strategije, rezultati pa so vedno enaki: kopičijo se izgube in dolgovi. Pa ne samo to: slovenski letalski prevoznik se je konec prejšnjega leta znašel celo z negativnim kapitalom. Kaj to pomeni? Da so bile izgube v prejšnjih letih tako velike, da so "požrle" ves aktiven kapital v lasti družbe. Premoženje družbe danes v celoti temelji na dolgovih (finančne obveznosti) in neporavnanih računih za storitve poslovnih partnerjev (poslovne obveznosti). Da bo slika nekoliko bolj jasna: izguba je v lanskem letu znašala 63 milijonov evrov. Zaradi tega je tudi kapital družbe zlezel pod ničlo in smo ga ob koncu lanskega leta izmerili v minus 36 milijonih evrov. Finančnih obveznosti je bilo za 71 milijonov, poslovnih pa 61. Skupaj je bilo torej obveznosti za 132 milijonov evrov. Kako lahko Adria te dolgove sploh odplačuje? Kako naj krije luknjo v poslovanju in predvsem, kako naj nadoknadi minus, ki si ga je nakopala pri postavki kapital? Seveda, tako kot je v slovenski navadi, bo na pomoč priskočila država. Da, že spet. Govorimo o dokapitalizaciji. Davkoplačevalci bi morali primakniti 50 milijonov evrov. A to še ni vse: banke bi morale del svojih terjatev spremeniti v lastniški delež. NLB bi morala v ta namen "izbrisati" 27 milijonov evrov dolga in bi v zameno dobila temu ustrezen delež družbe. V manjših zneskih bi morali dele svojih terjatev spremeniti v lastniške deleže še Unicredit banka Slovenija, Hypo Alpe Adria bank in Abanka Vipa. Skupaj bi banke morale v lastniški delež pretvoriti 38 milijonov evrov. Plan za dokapitalizacijo je bil sprejet na skupščini 31. avgusta: čez državnih 50 milijonov evrov ni nihče tarnal (kdo pa je sploh kdaj tarnal nad razsipavanjem z davkoplačevalskim denarjem?), banke pa so se namrdnile, da svojih terjatev nočejo spreminjati v lastniške deleže. Tudi to je jasno, le kdo bi vstopal v firmo, ki je brez kapitala, z visoko izgubo in z visokimi dolgovi? Nobene poslovne logike ni v tem. Zato je NLB brez pomislekov ovrgla načrt, sprejet na skupščini Adrie.

Kaj pa sedaj? Napovedana je nova skupščina z novim načrtom za reševanje. In nič nas ne sme čuditi, če bo k temu spet poklicana država in bo morala namesto 50 milijonov prispevati dvakratno ali celo trikratno vrednost. Saj nazadnje, le kdo bo sploh tarnal nad razsipavanjem z davkoplačevalskim denarjem?

Andrej Černic

V Nabrežini pred novim valom špekulativnih pozidav

SSk odločno odklanja načrt Retove uprave

Varianta številka 27 prostorskega načrta devinsko-nabrežinske občine je ponovno dokaz mačehovskega odnosa do ozemlja, ki ga že celo desetletje dosledno razvija desno usmerjena uprava župana Reta in podžupana Romite. Devinsko-nabrežinska sekcija stranke Slovenska skupnost odklanja nov urbanistični dokument, ki ne odgovarja potrebam občanov in družin, medtem ko ponovno prižiga zeleno luč vsem špekulativnim posegom. Dokaz tega je, da varianta 27 predvideva preko 33.000 kubikov novih pozidav, kar odgovarja najmanj 130 novim stanovanjskim enotam. Retova uprava se je v teh mesecih vedno sklicevala na potrebo, da odgovori konkretnim potrebam mladih družin, ki bi rade ostale v domačih vaseh. Številke pa govorijo drugače, saj je takih primerov le za peščico – pravzaprav le toliko, da se za njimi nerodno skrije pravi val špekulacij, ki so zaobjete v na desetine novih gradbenih področij.

Naj navedemo le nekaj primerov: v Vižovljah bo sicer že obstoječe gradbeno področje od začetnih 450 kubikov poskočilo na 3450, na robu starega vaškega jedra v Nabrežini v smeri pokopališča pa se pojavi možnost 3500 kubikov novih pozidav, kar pomeni osem do deset novih stanovanj. Nova gradbena področja z na tisoče kubikov novih stanovanj so predvidena tudi v smeri Križa. Na področju kamnolomov od delavnici Gorlato naj bi (namesto napovedane kasarne karabinjerjev) nastalo novo naselje ljudskih stanovanj, medtem ko se v Trnovci pojavlja območje, namenjeno gradnji počitniških hišic - bungalowov. Bode v oči tudi parcela na drevoredu v bližini Sokolovega igrišča, ki je v lasti nepremičninske družbe slovenske manjšine in je bila svojčas odkupljena in namenjena gradnji kulturnega centra. Na prošnjo lastnikov postaja tudi ta rezidenčno zazidljiva, medtem ko je bila doslej urbanistično namenjena športnim objektom. Je skupnost s tem seznanjena in soglaša?

Občinska palača v Nabrežini

Tisoč novih kubikov je predvidenih na novem urbanističnem področju tik ob vhodu v Cerovlje, dvakrat po dva tisoč kubikov v Slivnem ob cesti, ki pelje proti Šempolaju. In še bi lahko naštevali.

Kaj bo od tega imela občinska skupnost? Kam bo še naprej drselo narodnostno razmerje? Statistični kazatelji, ki jih navajajo že sami spremni dokumenti prostorskega načrta, so zelo jasni: že danes je na občinskem ozemlju razpoložljivih stanovanjskih kapacitet za preko deset tisoč prebivalcev, medtem ko jih občina šteje manj kot devet tisoč. S sprejetjem variante številka 27 naj bi število razpoložljivih mest za potencialne nove občane poskočilo za dodatnih sto petdeset do dvesto enot. Podatek dovolj nazorno kaže tudi na gospodarsko sliko občine, ki ni in ne more biti izvzeta iz splošnega kriznega stanja, ki pesti Italijo in Evropo. Veliko je komaj dokončanih gradenj, ki na tržišču s težavo iščejo nove lastnike in torej prebivalce.

Slovenska skupnost bo v povezavi z vsemi opozicijskimi silami v občinskem svetu zahtevala, naj večji del predvidenih posegov črtajo ali vsaj zamrznejo, kvečjemu naj ohranijo le primere, ki odgovarjajo resničnim in dokazljivim potrebam novih domačih družin.

Retova doba je tik pred koncem. Prihodnjo pomlad bodo volitve in pravilno je, da nova uprava avtonomno odloča o smernicah in vsebinah naslednjega prostorskega načrta. Škode je bilo v zadnjih petnajstih letih čisto dovolj in čas je, da se domačini vrnemo za krmilo županstva.

Devinsko-nabrežinska sekcija SSk

S kolesom ob Donavi (7)

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Na dveh kolesih potujoča info točka

Prvo nepozabno srečanje novega dne sem doživel, ko je pred manjšim zaselkom vzporedno z mano priletel čmrlj. Tip je 'štekal'. Za malo me je prehitel, pa spet malo zaostal. Ves čas sem imel občutek, da me opazuje, da zaznava in nadzira moje premikanje. Kakšnih 300, 400 metrov je trajala ta igra, med katero sem skušal z vprašanji vzpostaviti dialog, a je seveda ostalo pri monologu. Tik preden sem pripeljal do prve hiše v vasi, je ostro zavil in 'odčmrljal' stran. Donava je nekje v daljavi, tam, kjer se je proti nebu jasno risala ravna črta ob njej rastočih dreves, počasi lezla svojo pot. Z neba me je začel božati dež.

Po debeli uri pranja sem se ustavil pri pokritem počivališču tik ob reki, kjer je že vedril kolesarski sotrpin. Beseda je dala besedo in tako sem spoznal 45-letnega Matthiasa iz Münstra na severu Nemčije. Povedal mi je, da je po štirih letih znova ob Donavi, ker posodablja turistični vodnik, ki ga je napisal. Dodal je, da je ob reki kolesaril že večkrat in da je trenutno na poti od Regensburga do Budimpešte, ker mora na tej trasi preveriti še nekaj zadev in obiskati nekaj krajev, kjer še ni bil. Ko sva tako klepetala, je nehalo deževati. Popolnoma se je zjasnilo. Matthias se je takoj pripravil za odhod in predlagal, da del poti prevoziva skupaj. Povabilo sem rade volje sprejel. Med pedaliranjem sva se ves čas pogovarjala. Kljub temu da ga nekaj let ni bilo tam naokrog, je neverjetno dobro poznal traso z ovinki, odseki in bližnjicami vred. Pa tudi Donavo. Bil je prava enciklopedija na dveh kolesih. Ves čas me je obstreljeval s podatki o reki in njeni okolici, o številu pritokov, elektrarn in jezov na njej in podobnem, sam pa sem se tem njegovim statističnim strelom rade volje nastavljal, saj se prav podrobneje v te podatke nisem poglabljal.

Srečanje z Matthiasom na pokritem počivališču ob reki

Do Vilshofna, ki mi ga je priporočil za postanek, sva skupaj prekolesarila debelih 50 kilometrov. Ves ta čas ni z neba padla nobena kaplja več. Še več, sonce je začelo prav močno sijati, tako da se je otoplilo in sva vozila v kratkih rokavih, kar bi bil še dopoldne dober recept za pljučnico. Na pijači po skupnem kolesarskem popoldnevu sva ugotavljala, da gre v dvoje bistveno lažje, saj so kilometri res kar leteli, čas pa tudi. Ker se mu je mudilo na vlak do 25 kilometrov oddaljenega Passaua, kjer je imel že rezervirano sobo, sam pa sem moral še poiskati prenočišče, sva se poslovila z željo, da se do Budimpešte še kaj vidiva. "V veliko veselje mi je bilo, da sva se spoznala. Glede na to, da narediš po sto kilometrov na dan, je zelo verjetno, da se še kaj ujameva. 'Fajn' bodi", je sklenil. Povedal sem mu, da sem tudi sam užival v njegovi družbi in bil ob slovesu prepričan, da se bova še srečala.

Nace Novak

44. MOS v Celju

Tržaški in kraški dan v petek

V petek, 9. septembra, je bil celjski sejem ob vsem mednarodnem blišču tudi tržaško in kraško obarvan. Obrtniki iz tržaške pokrajine so v spremstvu Slovenskega deželnega gospodarskega združenja (SDGZ) in obrtne organizacije Confartigianato obiskali letošnji mednarodni sejem, ki je ena največjih tovrstnih prireditev v bližnjem srednjeevropskem prostoru, in se srečali s kolegi Obrtno-podjetniške zbornice (OZS) Slovenije.

Poleg stojnice SDGZ, Servis, Euroservis in SGZ iz Celovca, so tržaški obrtniki obiskali tudi razstavni prostor Krasa in Brkinov. Tu je Območna obrtno-podjetniška zbornica (OOZ) Sežana z Občinama Sežana in Hrpelje Kozina predstavila nov katalog Dobrot Krasa in Brkinov, ki je bil pred kratkim slovesno prikazan v Lipici. Poleg gostincev, proizvajalcev in turističnih operaterjev z onstran meje jih je sprejela šarmantna Kraljica terana 2011 Maruša Rogelja.

Skupni obisk celjskega 44. MOS je bil prirejen v sodelovanju z Deželno obrtno komisijo (CRA) za FJK in Javne agencije RS za promocijo in tuje investicije - JAPTI.

Dav. D.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 13. septembra, ob 14. uri.

Z 8. strani

Sezono bo dopolnjeval ...

Abonmaje GV vpisujejo pri blagajni gledališča do 14. oktobra, cena znaša 24 evrov, pri uveljavljanju družinskega popusta je cena za drugega družinskega člana 19, za tretjega pa 14 evrov. Posamezne vstopnice so po 6-8 evrov. V abonmaju Malega polžka si bodo abonenti ogledali te predstave: *Črni muc vasuje* (LG Ljubljana, 15. oktobra 2011); *Deževnikarji – Napad hroščev* (LG Maribor, 12. novembra); *Imej se rad* (SSG Trst, 3. decembra); *Žaba Greta* (LG Maribor, 14. januarja 2012); *Žužkerada* (Dramski oder LG Ljubljana, 4. februarja); *Pikica in Tonček* (SLG Celje, 3. marca). V programu Velikega polžka so: *Cifromanija* (Zavod Amanart, 22. oktobra 2011); *Sneguljčica in sedem palčkov* (SMG Ljubljana, 19. novembra); *Pepelka in jaz* (Gledališče Koper, 10. decembra); *Cesarjeva nova oblačila* (SLG Celje, 21. januarja 2012); *Ali baba in 40 razbojnikov* (Mini teater Ljubljana, 11. februarja); *Deževnikarji - Napad hroščev* (LG Maribor, 10. marca). Aberšek je zagotovil, da so izbrane predstave res najboljše, kar jih sedaj premore gledališki "trg" v Sloveniji. Otroci si bodo v Novi Gorici kot dodatno predstavo lahko ogledali produkcijo SNG Nova Gorica, ki se po nekaj letih premora vrača v poustvarjalnost za otroke.

O delovanju Amaterskega mladinskega odra je Aberšek dejal, da se programsko naslanja na interese od petnajst do osemnajst rednih članov, zvečine srednješolcev, ki se seznanjajo z zakonitostmi gledališke umetnosti. Vsi gredo skozi štiriletni program, tako da najprej ustvarjajo za otroke, potem pa v "zreli dobi članstva" v AMO pripravljajo predstave, ki se jih neposredno tičejo in z njimi nagovarjajo publiko vrstnikov. Zaradi finančnih razlogov žal v AMO ne bo, kot je bilo napovedano, mogla z mladimi delati tudi igralka Maja Nemec, ki naj bi vodila delavnico, iz katere bi izšla predstava. Namesto tega je v AMO napovedana uprizoritev *Pet točk za predstavo*; mladi bodo na humoren način opredelili gledališke poklice in faze nastajanja predstave. Vse bo temeljilo na uprizoritvi AMO *Marsovčki na obisku*. Druga predstava pa bo nastala verjetno spomladi 2012 po življenjski zgodbi članice AMO, Ukrajinke, ki tri leta živi v Sloveniji. Poleg tega bodo ponavljali *Navihanko* in nadaljevali animacije za uvod v predstave Goriškega vrtiljaka in se vključevali še v marsikaj.

Jožko Čuk, Borut Bašin in Emil Aberšek

Aberšek je ob koncu spregovoril še o Nedeljskih gledaliških srečanjih, abonmajskem programu ljubiteljskih gledaliških skupin, ki bodo letos enajstič zapored. Vsako leto uživajo veliko odobravanje in uspeh pri gledalcih, in to daje prirediteljem največjega zagona. Posebnost Nedeljskih gledaliških srečanj je abonmajski spored in širši izbor kakovostnih ljubiteljskih predstav iz vse Slovenije ter sodelovanje JSKD Republike Slovenije, Zveze kulturnih društev in drugih organizacij. Nedeljska gledališka srečanja nudijo lepo povezavo z JSKD, območno izpostavo Nova Gorica in tudi z gledališko ustvarjalnostjo v zamejstvu: dramski odsek PD Štandrež je vsakoletni gost teh srečanj z ljubiteljsko ustvarjalnostjo. Letos bodo na programu predstave: *Silvestrska sprava* (Dramska skupina Senovo, 16. okt. 2011, ob 18. uri); *Zbeži od žene* (PD Štandrež, 13. novembra ob 17. uri); *Žalujoči ostali* (Amatersko gledališče Kontrada Kanal, 4. decembra ob 17. uri); *Ostani na zajtrku* (Amatersko gledališče DPD Loška dolina, 15. januarja 2012 ob 17. uri); *Vstajenje Jožefa Švejka* (KUD Valentin Kokalj Visoko, 12. februarja ob 17. uri); *Sedma zapoved – kradi malo manj* (Amatersko gledališče Vrba Vrbje, 4. marca ob 18. uri), predstava z Linhartovega srečanja, 25. marca ob 18. uri. Jesenski vpis abonmaja poteka pri blagajni SNG od 1. septembra do 15. oktobra. Cena abonmaja je 40 evrov (parter), 34 evrov (balkon).

Poleg navedenega spadajo v spremljevalni program SNG Nova Gorica tudi festival Ana Desetnica in Gledališke igralnice za otroke, deset dopoldanskih sobotnih srečanj, ki jih vodi igralka Nevenka Vrančič, kot je dodal Borut Bašin, vodja odnosov z javnostjo, ki je omenil še otroško predstavo Antonton, katere premiera bo novembra.

Iva Koršič

Oddih v gorah

Slapovi Suhega potoka

Dolina pod Bavškim Grintavcem, ki je obenem tudi izhodišče za vzpon na vrh Jalovca, je ena izmed najlepših dolin v Triglavskem narodnem parku. Tavanje po njej je še posebej prijetno poleti, saj je svet na začetku prijetno položen, Suhi potok pa nam, kljub nič kaj obetavnemu imenu, nudi prijetno priložnost za osvežitev. Seveda pazite na nedelje in praznična obdobja, kot je Veliki šmaren, kajti tedaj bodo njegovi tolmuni bolj podobni natrpanim mediteranskim plažam kot tihim, samotnim gorskim zatočiščem. No, kaj pač hočemo, naš planet je vse bolj natrpan, turizem pa ima svoje dobre in slabe plati.

Mi smo se žal do slapov Suhega potoka napotili ravno na Veliki šmaren, prepričani smo namreč bili, da tega dela naših prelepih gora še vedno nihče ne pozna in bomo tam lahko uživali samoto in mir, ki smo ju vse bolj potrebni. Tako je bilo namreč pred leti, sedaj pa sta obilica informacij in internet pritegnila v slovenske gore vse več obiskovalcev. Vsa dolina je bila nabito polna, pa ne samo Slovencev, temveč tudi tujcev. Najbolj simpatični med njimi so bili ravno angleški turisti, ki se niso in niso mogli načuditi lepoti previsnih sten in mogočnih Julijcev, tako da so še čaj srebali z nosom navzgor.

Zanimivost Suhega potoka so ravno njegovi slapovi in rajsko lepa pokrajina okoli njih. Prvi je lahko dostopen, niti uro hoda v telovadnih copatah, ostali, najlepši pa so samo za izurjene planince s pohodniško opremo.

Pot se prične pri izviru Soče, kjer lahko, če imamo seveda srečo, parkiramo avto, nato je najbolje, da gremo po pešpoti, ki nas najprej pripelje do Kekčeve domačije, enega izmed naših najlepših gorskih penzionov z domačo, res skrbno in zavestno izbrano tipično hrano ter lepo urejenim okoljem. Penzion je namenjen predvsem družinam z otroki, vse v njem pa pripoveduje o malem slovenskem junaku, pa o hudobnem Bedancu in teti Pehti, tako da predstavlja za otroke prijeten postanek v svetu pravljic in domišljije. Tudi mi se nismo, čeprav že zdavnaj odrasli, mogli upreti kratkemu postanku v Kekčevem domu, tam smo srebali domači čaj in domače žganje, od časa do časa po smo morali pozornost nameniti številnim malčkom, ki so nas spraševali, ali smo že srečali Bedanca in ali smo že bili v Kekčevi sobi.

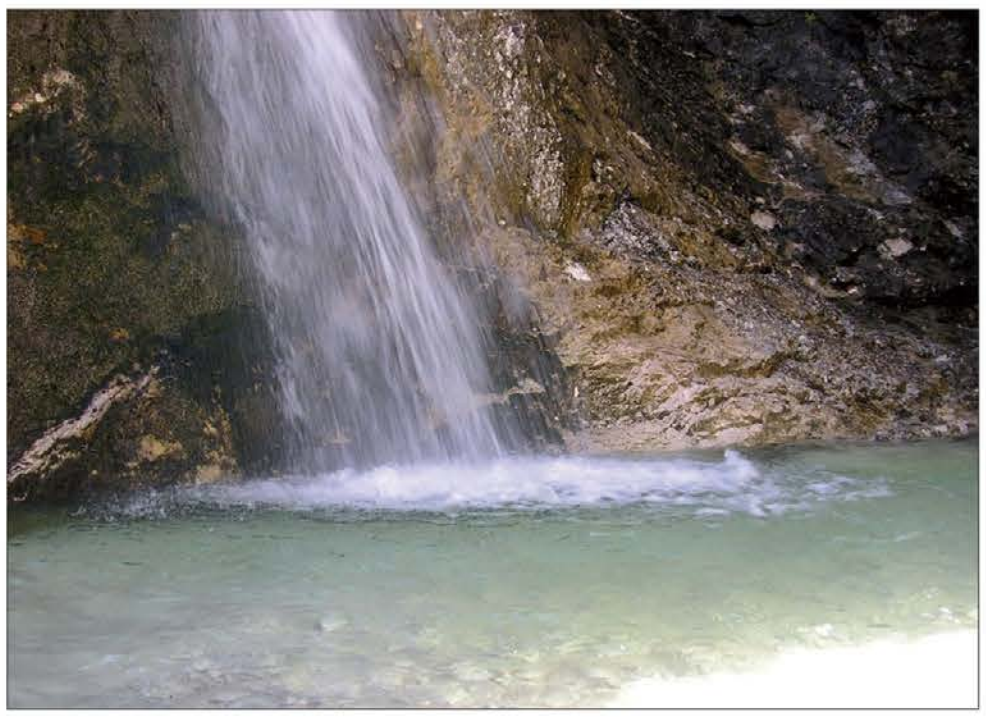

No, pot se potem nadaljuje ob strugi Suhega potoka, ki je tu res suha in vroča, še sreča, da nas pred soncem ščiti lep visokogorski gozd. Ob lepem vremenu je tu potok res suh, bolj podoben prodnati avtocesti kot strugi, in človek kar ne more verjeti, da ob nevihti z mogočnih sten, ki obdajajo dolino, pritekajo vanj številni vodotoki, ki široko strugo v nekaj urah spremenijo v deroč hudournik. O vodi in slapovih tu ni niti sledu, samo žgoče sonce in sanje o osvežitvi. Toda po približno tričetrturni hoji se začne struga vijugati po soteski navzgor, psoma zadiši po vodi in postajata nemirna, ker jima je vroče, mi pa iz daljave zaslišimo prijetno žuborenje.

V strugi se prikaže voda, vedno več je je in vedno bolj je modrozelena, psa se veselo hladita v tolmunčkih, mi pa naprej do prvega slapa, ki se skriva globoko v ozki, izredno slikoviti kamniti soteski.

Za navadne zemljane je tu konec poti, o tem priča tudi množica ob tolmunu, največ je družin z majhnimi otroki, ki se lovijo in igrajo na produ. Slikoviti slap z zelenim, globokim tolmunom, ki kar vabi v ledeni objem, je sicer eden izmed najmanjših, saj meri v višino le 15 m, zato pa ni nič manj lep in mogočen sredi neprehodnih skal.

Izlet k slapovom planine Zapotok se tu za izkušene šele začenja, nad nami, med rušjem, kamenjem in planinskim cvetjem sta še cela vrsta slapov ter nebeško lepa visokogorska pokrajina. Ogleda vredni so štirje, med njimi slap Skok, skrit v objemu težko dostopne in krušljive soteske, ki je najvišji slap Triglavskega narodnega parka. Voda pada kot enoten slap po strmem žlebu in se po 48 metrih drsenja po strmini razcepi v dvopramenski slap, ki pada 73 m globoko. Prava poslastica za izbrance, raj, kjer samota kljubuje tudi Velikemu šmarnu.

Mi posedimo ob prvem tolmunu, zaradi vzpona na Ratitovec iz smeri Soriške planine moja kolena niso v najboljši formi. Kljub temu da nismo sami, nas žuborenje vode opijanja, nemo zremo v kaplje, ki se spajajo z nebom, padajo in odhajajo v dolino, poslušamo njihovo pripoved in srkamo njihovo moč. Voda ima v sebi nekaj čarobnega, nekaj, kar je podobno večnosti, samo prisluhniti ji moraš. In utihniti. Tega pa ljudje skoraj ne znamo več.

Suzi Pertot

Pogled v vrhunsko športno dogajanje v Sloveniji

Čop, Kozmus, uspehi in razočaranja

Slovenski šport, tokrat vrhunski in mišljen kot šport v Sloveniji, je v prejšnjih dneh v dobrem in slabem tako ali drugače pobožal čustva navdušencev, pa tudi ostalih. V kratkem

Iztok Čop

času se je zgostila obilica dogodkov svetovnega formata. Atletika, košarka, nogomet, veslanje: panog in protagonistov je bilo res za vse okuse.

Najprej so bile vse oči uprte na Bled, kjer je Slovenija organizirala odmevno svetovno prvenstvo v veslanju. Najbrž zadnja priložnost za vrhunski rezultat legende slovenskega športa Iztoka Čopa, ki je na pragu štiridesetih v domačem okolju v družbi športnega sopotnika Luke Špika po tihem naskakoval prestižno medaljo. Gorenjca Čop (letnik 1972) in Špik (1979) sta bila v dvojnem dvojcu večkrat svetovna prvaka in sta leta 2000 v Sydneyju priveslala Sloveniji sploh prvo zlato olimpijsko kolajno po osamosvojitvi. Na Bledu se jima sanje niso uresničile, zasedla pa sta ugledno peto mesto, vsekakor še en velik dosežek. V galeriji nesmrtnih slovenskih mož in športnikov bosta za vedno ostala na najvidnejšem mestu, pa tudi na vodi mogoče le nista še izrekla zadnje besede.

Tudi na nogometni sceni se je za Slovence končalo z razočaranjem. V ljubljanskih Stožicah so nogometaši slovenske reprezentance v tekmi kvalifikacij za uvrstitev na evropsko prvenstvo, ki bo prihodnje leto na Poljskem in v Ukrajini, najprej nerodno izgubili z 1:2 proti Estoniji. Sanje o nastopu na velikem celinskem tekmovanju pa so se nato dokončno razblinile po sicer nadvse častnem tesnem porazu v Firencah v derbiju proti 'azzurrom'. Slovenija ne gre naprej, žal. Po prisotnosti na SP v Južni Afriki smo se že spet navadili na določen nivo, ki pa ga ob tej priložnosti varovanci selektorja Matjaža Keka niso zmogli.

Medtem se je končalo svetovno prvenstvo v lahki atletiki v mestu

Primož Kozmus

Daegu v Južni Koreji. Edini slovenski preblisk je bila sijajna bronasta kolajna olimpijskega prvaka Primoža Kozmusa v metu kladiva, drugače so bili belo-zeleni športniki tokrat dokaj v ozadju. Vendar uspeh Brežičana je še ena sladka pravljica v modernem športu. Dobitnik zlate olimpijske kolajne pred tremi leti v Pekingu je namreč že sklenil, da preneha s športno dejavnostjo, in je v lanski sezoni miroval doma. Letos pa je pri 32 letih (star je kot Špik) odločil, da ponovno zavihti kladivo in se vrne na atletsko sceno. Težko je bilo napovedovati, kakšna so lahko po vrnitvi sploh njegova pričakovanja. Kot cilj si je postavil uvrstitev v finale, naposled pa je še enkrat dokazal, da je še vedno šampion, kakršnega smo poznali, in iztržil nadvse dragoceno odličje. Po srebru v Osaki 2007 in zlatu v Berlinu 2009 je tako dopolnil zbirko kovin tudi na svetovnih prvenstvih. Dolenjski velikan pa bo zdaj najverjetneje z novim elanom trdo delal še za cilj olimpijskih iger, ki bodo čez leto dni v Londonu.

Četrto žarišče je moško evropsko košarkarsko prvenstvo v Litvi, ki ga je Slovenija začela v velikem slogu s štirimi zaporednimi zmagami v predtekmovanju. Po prihodu srbskega strokovnjaka Božidarja Maljkovića na reprezentančno klop je letos v taboru Košarkarske zveze Slovenije že od vsega začetka vladal določen optimizem, čeprav je bilo tudi tokrat med največjimi zvezdniki preveč odpovedi. Kakorkoli že, slovenska peterka kot predstavnik izrazito športne države dokazuje, da lahko tudi dvomilijonska republika proizvede ogromno talentov. V igri pod košema pa še posebej. Ob pripombi, da seveda upamo, da bodo slovenski košarkarji ob izidu našega tednika še v boju za kolajne na baltskem EP ...

HC

SKPD F. B. Sedej

Ob začetku nove sezone

Odpirajo se šolska vrata, v kleteh že vre mošt, člani Slovenskega katoliškega prosvetnega društva F. B. Sedej pa začenjajo v teh dneh priprave na novo sezono, in to s precejšnjim optimizmom, če pomislimo na dosežke iz prejšnje sezone.

Posebno uspešno je bilo delovanje mešanega pevskega zbora, ki se je v drugem delu sezone vneto in vestno pripravil za nastop na tekmovanju cerkvenega petja "Bogomir in Mirko Špacapan" v Podgori. Pevci so predstavili precej zahteven in raznolik program, saj so se komisiji in občinstvu predstavili najprej s skladbo Laudate Knuta Nystedta. Knut Nystedt je norveški skladatelj in organist, rojen v Oslu leta 1951, kar nekaj desetletij je bil tam tudi dirigent in je poučeval zborovsko dirigiranje. V njegov opus spadajo predvsem uglasbitve svetopisemskih in drugih nabožnih tekstov; napev Laudate, iz leta 1989, je uglasbitev nekaterih verzov Psalma 117. Sledili sta dve deli tržaškega skladatelja Aleksandra Vodopivca; najprej postna Veliki četrtek, pesem je uglasbitev soneta Alberta Miklavca in spada v splet sonetov Veliki teden, opisuje pa Kristusovo doživetje in trpljenje po zadnji večerji ter smisel njegovega darovanja na križu za osvoboditev greha za vse ljudi; nato pa še poznana Marijina Ave Maria. Nastop se je končal s skladbo Cantate Domino Vytautasa Miškinisa. To je litovski skladatelj in dirigent, ki ima v svojem opusu nabožne in posvetne pesmi; imajo ga za enega najboljših in plodnih živečih skladateljev, saj je napisal več kot sto motetov, 13 maš, zelo poznan pa je tudi njegov Magnificat. Njegova dela veliko objavljajo in izvajajo bodisi v Evropi kot tudi v ZDA. Cantate Domino je nastala leta 1997 in je povzeta iz psalma 95. Komisija je števerjanskemu zboru dodelila zmago, kar je bilo za zborovodjo in pevce izjemen uspeh in je prineslo med vse člane veliko zadovoljstva, saj taki rezultati poplačajo ves vloženi trud v dolgi pevski sezoni, potrjujejo pa tudi veliko pozornost, ki jo števerjanski zbor od nekdaj namenja cerkvenemu petju. Pevci so že naslednji vikend odpotovali na dvodnevni izlet na Ptuj in v Maribor, kjer so imeli vrsto koncertov, med drugim ob odprtju letnega sejma domače kuhinje, oblikovali pa so tudi sv. mašo v župniji sv. Martina na Hajdini.

Prizor iz uspešne predstave Harvey

Po zaključnem koncertu z mešanim zborom Hrast v Doberdobu je zbor "Sedej" v torek, 28. junija, v Ljubljani s Slovenskim oktetom sooblikoval še proslavo ob 20-letnici ustanovitve Svetovnega slovenskega kongresa, ki so se je med drugim udeležili Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš, predsednik Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu Miro Petek, prvaka strank Janez Janša in Ljudmila Novak ter seveda predsedniki raznih Konferenc SSK.

Tudi sezona Dramske družine F. B. Sedej je bila letos nadvse uspešna. Števerjanska gledališka skupina je v marcu v režiji Franka Žerjala premierno uprizorila komedijo Harvey angleške pisateljice Mary Chase. Predstava je združila 11 igralcev, ki sestavljajo danes novo solidno igralsko jedro. Do avgusta je skupina opravila številna gostovanja tako doma kot tudi v Sloveniji (Gorica, Trst, Koper, Prosek itd.). Med vidnejšimi dosežki Dramske družine naj omenimo uvrstitev letošnje produkcije med prve štiri najboljše predstave Severne Primorske v sklopu Linhartovega tekmovanja in uvrstitev na prvo mesto ex-aequo na Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah. Ob 10. ponovitvi v sklopu večerov ljubiteljskih gledališč na Kontradi v Kanalu pa je s prefinjenim angleškim humorjem vnovič vžgala tudi tamkajšnjo publiko. Oktobra sta predvidena še nastopa na Tržaškem in Koroškem.

Vrh sezone pa seveda predstavlja priprava in organizacija, v prvem vikendu v juliju, Festivala narodno-zabavne glasbe, ki je bil letos 41. po vrsti. Prireditelji so se odločili za vrnitev med ljubljene Borovce, postavili pa so tudi šotor za nemoten potek sporeda v primeru slabega vermena. Letošnjega Festivala se je udeležilo 23 ansamblov, med katerimi je slavil ansambel Slovenskih 6, občinstvu pa se je najbolj priljubil ansambel Brjar iz Brd. Novost letošnjega Festivala je predstavljalo tudi sodelovanje s prestižnim festivalom Alpen Gran prix, za katerega je bil naš festival predizbor za slovenske ansamble. Trije izbrani (Erazem iz Postojne, Gorenjski kvintet iz Begunj in Ober opli iz Bazovice) se bodo pomerili z najboljšimi evropskimi tovrstnimi skupinami 14. oktobra v Meranu. 41. Festival pa bo gotovo ostal v spominu organizatorjev in obiskovalcev, saj se je, po 20. letih napovedovanja, od števerjanskega odra poslovil Janez Dolinar; ob koncu nedeljskega finalnega dela so mu Števerjanci v zahvalo poklonili vsem znano in priljubljeno pesem Zarja Števerjana.

Števerjansko društvo že čakajo novi izzivi; v teh dneh se bo pričelo redno delovanje vseh skupin, posebna pozornost pa bo gotovo namenjena mešanemu zboru, ki bo prihodnje leto slavil 60-letnico neprekinjenega delovanja. To je dolga in pomembna doba, ki je prinesla zboru samemu, društvu, predvsem pa pevcem veliko lepih trenutkov, spominov in zadoščenj.

Jasmin Kovic in Martina Valentinčič

Tradicionalni poletni izlet društva Rupa-Peč (1)

Čar Berlina in Köbenhavna

Skoro 40 izletnikov se je udeležilo letošnjega potovanja v dve severni evropski prestolnici: Berlin in Köbenhavn, ki sta med drugim znani po urejenosti in čistoči ter množici kolesarjev. Izlet je tudi tokrat organizirala turistična agencija Caliba iz Vicenze. Trajal je od 22. do 28. avgusta 2011.

Izletniki so z letališča Marco Polo v Benetkah z nemškim letalom prispeli v dobri uri na berlinsko letališče "Otto Lilienthal" v kraju Tegel. Tu jih je čakala vodička, ki jih je pospremila na panoramsko vožnjo po mestu. Ogledali so si znana Brandenburška vrata, ponosni simbol nekdanje prestolnice imperija - zgrajena so bila l. 1788 kot slavolok zmage -, obnovljen Bundestag oz. Reichstag, ki ga krasi velikanska steklena kupola; na vmesnem trgu so križi v spomin na žrtve ponesrečenih pobegov čez zid. Videli so tudi spomenik umorjenih Judov v drugi svetovni vojni, promenado Unter den Linden, ulico 17. junija, posvečeno pomembni stavki, državno opero, najstarejši predel v mestu Nikolaviertel, največji park Tiergarten, Alexanderplatz s 360-metrskim televizijskim stolpom, Humboltovo univerzo, baročni grad Charlottenburg, elegantno nakupovalno avenijo Kurfürstendamm, znano kot KaDeWe, in umetno plažo, na kateri se obiskovalci v ležalnikih sončijo ob rečnem kanalu.

BERLIN

Drugi dan je bil namenjen spoznavanju Berlina, ki je največje nemško mesto in ena od 16 nemških zveznih dežel s preko 3,4 milijona prebivalcev. Mesto, ki je dobilo ime po staroslovanski besedi berla oz. kraj, zgrajen na pesku, leži ob reki Spree, ki se v bližini izliva v reko Havel. Zvezna dežela Berlin je znotraj zvezne dežele Brandenburg. Prve omembe mesta v pisnih virih segajo v 13. stoletje. Berlin je bil prestolnica Pruskega kraljestva, Nemškega cesarstva, Weimarske republike in Tretjega rajha. Število prebivalcev se je nenehno večalo, ker so se vanj zatekale razne verske pa tudi druge skupine ljudi (npr. preganjani francoski hugenoti). Višek prebivalstva so zabeležili pred drugo svetovno vojno, ko je bilo v mestu baje 4,5 milijona prebivalcev. Berlin se je razvil v pomembno rečno pristanišče. Med drugo svetovno vojno je bil v glavnem uničen. Med letoma 1949 in 1990 je bilo mesto razdeljeno na Vzhodni in Zahodni Berlin. Vzhodni Berlin je bil prestolnica vzhodne Nemčije, zahodni del pa je imel Bonn kot glavno mesto. Zahodni del je bil enklava v Vzhodni Nemčiji in se ni razvijal, medtem ko so v vzhodnem delu množično gradili velike socialistične stavbe, ki mu še danes dajejo pečat. Z zaostritvijo odnosov v hladni vojni so se močno poostrili tudi varnostni ukrepi na meji.

Medved miru, ki ponazarja značilnosti Slovenije

Ker so bili ljudje v zahodnem delu na neki način zaprti, so veliko pozornosti namenili zelenim površinam. Mesto je bilo obkroženo z zidom, ki je sedaj skoraj izginil; vidne so le črte, ki kažejo, kje je stal ta zid, dolg 150 km. Po padcu Berlinskega zidu leta 1989 in združitvi Nemčije l. 1991 je Berlin ponovno postal prestolnica celotne države in je eno najpomembnejših kulturnih, političnih, gospodarskih in prometnih središč Evrope. Danes je približno tretjina ozemlja Berlina parkov, gozdov, rek, jezer in vrtov in 15% meščanov se premika s kolesom. V okolici je najvišja vzpetina, ki je nastala iz porušenega mestnega materiala; ima 120 metrov in je cilj marsikaterega športnika in pohodnika. Berlin še posebno poleti privablja mlade in zabave željne turiste. Mladino vabijo številni bari na nabrežju kanala in umetna kopališča, v katerih je tudi odbojka na mivki.

Berlin je tudi rojstni kraj techno glasbe, mesto domovanja številnih umetnikov in dom novih priseljencev s celega sveta, ki mu dajejo še poseben utrip. Nekdanja pruska prestolnica premore nešteto znamenitosti, sodobnih arhitekturnih dosežkov, več kot šestdeset muzejev, razne galerije, več gledališč, filmski festival...

Mavrični medved

Medved je simbol Berlina in marsikdo ga kot 'spominček' nese domov. Za promocijo mesta so izdelali kakih 300 različnih kipov medvedov mavričnih barv, visokih skoro 2 metra. Nekatere od teh so razni umetniki po naročilu poslikali in jih celo prodali v dobrodelne namene. Eden je tudi pred znamenito berlinsko veleblagovnico KaDeWe, ki letos praznuje 125 let. Prvi 'nastop' slovitega berlinskega medveda pred javnostjo so poimenovali Buddy Bear Berlin Show. Ti medvedi so se s časom 'spremenili', stojijo na zadnjih dveh nogah in dvigajo šape v pozdrav. Teh je sedaj več kot tisoč in so jih poslikali umetniki iz 150 držav. Največ jih je na veliki ulični razstavi pred kultno berlinsko veleblagovnico Kaufhaus des Westens. Nova serija medvedov je bila poimenovana United Buddy Bears. Te ambasadorje Berlina so (in jih bodo še) prenesli v razna svetovna mesta in prestolnice. Novi mavrični medvedi, izdelani iz umetne mase, simbolizirajo prijaznost in optimizem in so bili izdelani zato, da bi ljudem prinašali sporočilo o miru, ljubezni in strpnosti. Vsak medved predstavlja eno državo. Goriški izletniki so si ogledali tudi slovenskega, poslikanega z Bledom, otočkom in Alpami, lipicanci, Postojnsko jamo, kurentom in klopotci; njegov avtor je Marjan Kekec-Ogradni.

Goriški izletniki pred slavnimi Brandenburškimi vrati

Nekatere znamenitosti

Berlin je poln znamenitosti. Muzejski otok-Museuminsel na reki Spree je vrhunec obiska Berlina, saj hrani največje zaklade. Na njem domujejo štirje muzeji (Altes Museum, Neues Museum, Pergamonmuseum, Bodemuseum) in galerija (Altes National Gallerie). Tu si je mogoče ogledati glavne znamenitosti, ki so jih nemški arheologi nabrali v svojih izkopavanjih skozi zgodovino. Žal so goriški izletniki imeli čas za ogled samo enega muzeja; izbrali so Pergamonmuseum. Muzej je izjemen predvsem zato, ker je vanj vgrajen originalni Pergamonov oltar iz 2. stoletja pred Kristusom, starogrška zgradba, 30 metrov široka in preko 10 metrov visoka, ki je bila verjetno posvečena bogu Zeusu. V tem muzeju so še drugi biseri, npr. vrata Ištar, 16 metrov visoka babilonska vrata, ki prihajajo iz Turčije, ter rimska vrata v Miletu iz 2. stoletja. V notranjosti so številni mozaiki in druge rekonstruirane zgradbe ter predmeti in izkopanine iz daljne vzhodne zgodovine.

Zid je seveda ena glavnih znamenitosti in pritegne milijone turistov; sicer je v mestu malo ostankov zidu. Najbolj zanimiv je poslikani del zidu na ulici Muhlenstrasse ob reki. Ob tem pa je dobro obiskana Check point Charlie, nadzorna točka med ameriškim in sovjetskim sektorjem, kjer sta se jeseni leta 1961 s tanki druga proti drugi postavili obe velesili in kjer so v času hladne vojne izmenjavali ujete vohune. Čeprav na območju sploh ni več zidu, je tam le hišica na ameriški strani mejnega prehoda in majhen zasebni muzej, kjer so razna pričevanja iz tistih časov, ko so marsikateri skušali pobegniti na zahod. V 28 letih obstoja zidu je pri poskusih pobega umrlo okrog 240 ljudi.

Zanimiv je bil tudi ogled Kreuzberga, legendarnega berlinskega okrožja, ki je raj za ponočevanje in priseljenski geto. V to zanemarjeno in propadajočo četrt so se naseljevali siromašni ljudje in je središče berlinskih Turkov. Poleg tega so prazni prostori in nizke najemnine pritegnile umetnike, glasbenike iz drugih delov Nemčije in z vsega sveta.

Udeleženci izleta so obiskali tudi glavno, moderno železniško postajo Hauptbahnhof, eno največjih v Evropi, in ultramoderni Potsdamer trg, ki je postal poslovno središče kot mojstrovina iz stekla in kamna s številnimi trgovinami in nekaj ostankov Berlinskega zidu.

Karlo Mučič

Slovenski minister Igor Lukšič je odprl 46. seminar slovenskih šol v Italiji

Govor ministra je bil pomanjkljiv

V petek, 2.9.2011, se je v Kulturnem domu v Trstu uradno začel 46. seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji; trajal je do 7. septembra. Seminar prireja vsako leto ob začetku šolskega leta Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije v sodelovanju z Uradom za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za Furlanijo Julijsko krajino. Prisotni so bili učitelji in profesorji vseh stopenj iz Trsta, Gorice in Benečije. Bilo je tudi precej gostov iz Italije in Slovenije.

Po uvodnih besedah dr. Tomaža Simčiča in pedagoške svetovalke ter koordinatorke seminarja prof. Andreje Duhovnik je bil na vrsti govor ministra za šolstvo Igorja Lukšiča, ki je ob 20-letnici osvoboditve Slovenije predstavil poslušalcem svoj pogled na razvoj slovenske identitete v toku zgodovine. Igor Lukšič se je rodil 3. decembra 1961 v Novem mestu. Je doktor političnih znanosti in redni profesor za področje politologije na Fakulteti za družbene vede. Od leta 2008 je minister za šolstvo in šport Republike Slovenije. V govoru je poudaril razna zgodovinska dejstva, predvsem pomembnost Trubarja, ki je postavil temelje slovenski pisni besedi. S Trubarjem naj bi slovenstvo doživelo velik vzpon, kajti slovenski reformatorji so se vključili v "veliko svetovno gibanje".

Igor Lukšič, Andreja Duhovnik in Tomaž Simčič (foto IG)

Podobna izkušnja naj bi za Slovence bila v dobi razsvetljenstva. Prav Zoisov krožek je spodbujal kultiviranje slovenskega jezika. "Slovenstvo se je takrat razvilo posebno v povezavi z velikim svetovnim gibanjem, ki je privedlo do francoske revolucije in ameriške, ki sta še danes vzor vsem političnim ureditvam", je poudaril minister. Tudi leto 1848 je prineslo nekaj novega slovenstvu, predvsem večjo svobodo združevanja in tiska, pa tudi prva društva in kasneje prve slovenske politične stranke. Naslednja velika izkušnja je bila po mnenju ministra ustanovitev Osvobodilne fronte leta 1941; tudi to obletnico letos obeležujemo. Le-tej naj bi " uspelo izpostaviti osnove in ključne institucije slovenske države". Pomembno je tudi dejstvo, da so bili Slovenci aktivni v "obdobju antifašizma, ki je oblikoval veliko svetovno koalicijo". Slovenstvo naj bi se potem naprej razvijalo v Republiki Sloveniji. Ustava iz leta 1963 in tista iz leta 1974 naj bi prinesli predvsem veliko stopnjo avtonomije Republike Slovenije. V letih od 1980 do 1992 je bila Slovenija zelo aktivna: ustanavljala so se nova gibanja, živahno so delovale Nova revija, Tribuna, revija Mladina. Kar odlikuje slovensko vodstvo, je to, da je znalo sodelovati z zavezniki, ki so delovali v korist svobode.

Seveda je minister v govoru marsikaj "pozabil" - in zato ga je prof. Peter Černic opomnil -, npr. dejstvo, da ne bi bilo slovenstva brez krščanstva. Minister ni omenil niti avstrijskega majorja Rudolfa Maistra, ki je s svojimi prostovoljci obvaroval Maribor in slovensko Štajersko. Zelo dvomljiva je bila njegova misel, da naj bi Osvobodilna fronta razvijala idejo slovenstva, saj vemo, da je bila komunistična ideologija, ki jo je to gibanje širilo, uperjena v korist "komunistične stranke", ki je zatirala vsako misel na svobodo posameznega naroda. Slovenski vladni politiki danes govorijo o narodni enotnosti in o svobodi, a zdi se, da je leta 1990 samo demokratični Demos šel na volitve s programom za osamosvojitev. Sam se ob osamosvojitvi Slovenije spomnim, kako sem navdušeno skušal govoriti o njeni osamosvojitvi v letu 1991 in so mi prijatelji, ki so se imeli za komuniste, zafrkavali, ali sem mogoče ljubitelj Amerike, in da kaj hoče Slovenija s to odcepitvijo od Jugoslavije. Prvo demokratično slovensko vlado s Peterletom na čelu so ožigosali za fašistoidno. Kar pa se mi zdi najhuje, je to, da minister Lukšič ni bil samo pomanjkljiv, ampak tudi precej daleč od resnice. V govoru je sam povedal in potrdil dejstvo, da je Slovenija edina evropska država, v kateri so tudi po osamosvojitvi in padcu komunizma ostali na oblasti isti ljudje oziroma njihovi otroci, ista komunistična stranka, ki si je le spremenila ime. To je povedal, kot da bi bilo nekaj pozitivnega, imenitnega. Meni se pa to zdi grozovito negativno. Prvič, ker stara oblast dela v politiki in gospodarstvu še vedno po starih političnih vzorcih. Ti pa Slovenije ne morejo pripeljati ne k večji konkurenčnosti ne k večjemu mednarodnemu ugledu. Drugič pa se mi zdi nemogoče, da ima v neki državi 'ista stara' oblast v rokah vsa glavna medijska sredstva. V taki družbi opozicija ne more biti učinkovita, saj ji manjkajo glasila, ki bi javnosti predstavila alternativne poglede in informacije. Dokler bodo v Sloveniji novinarji služili le oblasti, ni pričakovati nobene prave svobode ne pravega napredka. Minister se je v govoru veliko skliceval na svobodo in na druge vrednote, ki bi jih Slovenija podedovala tudi od velikih gibanj, kot sta francoska revolucija ali razsvetljenstvo. Moral bi pa obrazložiti, zakaj skuša stara oblast še vedno omejevati versko svobodo in ponavlja to, kar je že stari komunistični režim uresničeval in določil religijo za človekovo zasebno stvar, s čimer je bilo izpovedanje vere izključeno iz javnosti. Zaradi teh norm je bilo v socialistični Jugoslaviji veliko duhovnikov in vernikov obsojenih na hude in nečloveške kazni. Spominjam se, da sem bil v devetdesetih letih prisoten na srečanju, ki ga je imel z italijanskimi učitelji v Gorici takratni šolski minister v Peterletovi vladi, Peter Vencelj. Dr. Vencelj nam je jasno povedal, da na razna vprašanja, ki so mu jih zastavljali poslušalci, le s težavo odgovarja in da se v novonastali slovenski državi kulturniki še vedno bojijo nasprotovati socialističnim idejam, saj je petinštirideset let trajajoči socialistični režim pustil velike rane in udarce, ki so še vedno držali ali držijo drugače misleče ljudi v podzavestnem strahu. Mogoče pa se minister Lukšič tega ne zaveda, kajti nikoli ni imel takih težav in ni nikoli postavil pod kritičen drobnogled staro komunistično oblast in oblast naslednikov, katerim sam pripada.

Karlo Nanut